

การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์แบบยั่งยืนในประเทศตะวันตก

ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์แบบยั่งยืน รวมทั้งกระบวนการพัฒนาหมู่บ้านจัดสรรซึ่งเป็นตัวอย่างของชุมชนยั่งยืนในแต่ละประเทศ ย่อมมีทั้งเหตุปัจจัยที่เกื้อหนุนและเป็นอุปสรรคแตกต่างกันไป ผู้วิจัยจึงใช้พุทธธรรมประกอบกับแนวคิด “ส่วนหนึ่งของทั้งหมด” และ “ทุกด้าน ทุกระดับ” ในทฤษฎีเกลียวพลวัตรบูรณาการซึ่งครอบคลุมมิติด้านจิตวิญญาณ พฤติกรรม โลกทัศน์กับวัฒนธรรม และระบบสังคมกับสิ่งแวดล้อม ในการอธิบายกระบวนการดังกล่าวตั้งแต่ระดับนานาชาติ ระดับประเทศ ระดับชุมชน จนถึงระดับบุคคล เป็นลำดับแต่ละประเทศไป โดยอยู่ภายใต้แนวคิดที่ว่า ความยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้มิได้มีสาเหตุมาจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง แต่ปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้น โดยเฉพาะปัจจัยด้านจิตวิญญาณ ล้วนมีบทบาทอย่างสำคัญ

เนื่องจาก ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีเกลียวพลวัตรบูรณาการ (Spiral Dynamics integral, SDi) มาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น จึงขอย้ำถึงหลักแนวคิดของทฤษฎีนี้อีกครั้ง ดังนี้

- มีม (MEME) คือลักษณะเฉพาะของจิตที่สะท้อนผ่านโลกทัศน์ ความเชื่อ ลักษณะการคิด พฤติกรรม หลักการจัดการ และระบบที่ถูกสร้างขึ้นภายใต้อิทธิพลของจิตในระดับนั้น
- มีมบรรจุเอาไว้ด้วยชุดของความคิดพื้นฐาน (ซึ่งหากเป็นของกลุ่มชนก็เรียก “กระบวนการทัศน์”) เจตนา และคำสั่งที่จะกำหนดวิธีการตัดสินใจที่จะส่งผลไปสู่การกระทำ
- มีมมีคุณสมบัติทั้งที่เป็นประโยชน์ (เป็นกุศล) และเป็นโทษ (เป็นอกุศล) ในตัวเอง
- โครงสร้างของมีม ประกอบด้วยจิตที่มีลักษณะแตกต่างกันเรียงตามลำดับ 8 ระดับ แทนด้วยสี 8 สี โดยมีที่อยู่สูงกว่าจะมีคุณภาพและความละเอียดซับซ้อนมากกว่ามีมที่อยู่ระดับล่างลงไป (โปรดย้อนกลับไปดูภาพที่ 2.4 หน้า 36 และภาพที่ 2.9 หน้า 84)
- มีมที่อยู่สูงกว่าจะรวมเอาลักษณะบางประการของมีมที่อยู่ระดับล่างลงไปเอาไว้ในตัวเองด้วยเสมอ ดังนั้น ในแต่ละแ่งมุมของสังคมและบุคคล ย่อมมีมีมที่เด่นที่สุด หรือมีมที่แสดงภาพรวมมีมหนึ่ง ประกอบกับมีมที่ด้อยกว่าอยู่ร่วมกัน
- มีมอาจมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงตามเงื่อนไขของชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์แบบยั่งยืนในระดับนานาชาติ

เมื่อนำหลักแนวคิดดังกล่าวมาพิจารณาบริบทของประเทศตะวันตกจะเห็นได้ว่า กระบวนทัศน์แบบมีศีลธรรมที่มองโลกในเชิงองค์รวมได้สอดแทรกอยู่ในอารยธรรมวัตถุนิยมของประเทศตะวันตกมาช้านาน ดังคำสอนของไพธากอรัส (Pythagoras) ในยุคกรีกโบราณ และผลงานของสปิโนซา (Spinoza) ชาวดัตช์ในช่วงเริ่มต้นของยุคโมเดิร์น เป็นต้น

หากจะพิจารณาเฉพาะการเคลื่อนไหวทางสังคม (social movement) ที่แสดงออกถึงความห่วงกังวลในเรื่องการดำรงอยู่ของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ หรือที่เรียกว่าการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อม (environmental movement) โดยเฉพาะ เราก็จะพบแนวคิดตั้งแต่มีศีลธรรมที่ยังพิจารณาความเป็นจริงหรือมุ่งสนใจปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นส่วน ๆ อยู่ เช่น พิจารณาเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพอย่างเดียว หรือพิจารณาเรื่องเทคโนโลยีสีเขียวอย่างเดียวซึ่งเป็นมิติภายนอกเท่านั้น โดยไม่นำมาเกี่ยวข้องกับมิติทางจิตวิญญาณซึ่งเป็นมิติภายใน เป็นต้น ไปจนถึงแนวคิดแบบมีศีลธรรมที่บูรณาการทุกมิติของชีวิต เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นองค์รวมได้

อาจกล่าวได้ว่าการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมในประเทศตะวันตกเริ่มต้นในปี 1798 โดยมัลธัส (Malthus) ชาวอังกฤษ เป็นคนแรกที่ส่งสัญญาณเตือนถึงปัญหาในการผลิตอาหารที่ไม่อาจสนองตอบต่อความต้องการของประชากรโลกที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วได้ในอนาคต

การรายงานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลายอันเป็นผลจากการล่าอาณานิคม รวมทั้งการค้นคว้าเกี่ยวกับการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ก็เริ่มต้นเป็นครั้งแรก ตั้งแต่ในศตวรรษที่ 18 เช่นกัน สำหรับรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ได้รับการออกแบบเพื่อการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในยุคแรกนั้น ได้แก่บ้านของชนชั้นกลางและชนชั้นสูงที่บางส่วนเป็นเรือนกระจก ซึ่งพบโดยทั่วไปในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ส่วนอุปกรณ์ที่ใช้พลังงานแสงอาทิตย์เช่นเครื่องทำน้ำร้อนและระบบทำความร้อนภายในบ้านได้รับการพัฒนาขึ้นพร้อม ๆ กับการบุกเบิกพัฒนากังหันลมผลิตไฟฟ้าในเดนมาร์ก ที่ชาวอเมริกันได้รับมาใช้และพัฒนาต่ออย่างกว้างขวางเมื่อช่วงปลายของศตวรรษที่ 19 ต่อเนื่องถึงต้นศตวรรษที่ 20 อันเป็นช่วงเวลาที่ความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเมืองจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมเริ่มปรากฏได้ชัด จนเกิดทั้งกระแสความห่วงใยสิ่งแวดล้อมที่ถูกบ่อนทำลายโดยมนุษย์ และกระแสความตื่นตัวที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตทั้งของคนงานในโรงงาน และคนในเมืองที่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง ได้กลายเป็นแรงบันดาลใจให้เอเบเนเซอร์ ไฮเวิร์ด (Ebenezer Howard) ชาวอังกฤษนำเสนอแนวคิด "อุทยานนคร" (garden city plan) เมื่อปี 1898 ซึ่งให้หลักการ "เมืองที่พอเพียง" (self-sufficiency town) อันเป็นหลักการแบบมีศีลธรรมในการ

ออกแบบที่เน้นความสมดุลของมิติ “ภายใน” และ “ภายนอก” ได้แก่ การใช้ที่ดิน ซึ่งประกอบด้วยที่อยู่อาศัย โรงงาน พาณิชยกรรม ศูนย์วัฒนธรรม และพื้นที่สีเขียว การมีส่วนร่วมในกรรมสิทธิ์ที่ดิน การปกครองตนเอง รวมทั้งการเชื่อมโยงระหว่างเมืองที่พอเพียงต่าง ๆ ด้วยระบบขนส่งมวลชน โดยเมืองที่พอเพียงจะได้รับการปกป้องจากการขยายตัวลวงล้ำของเมืองอื่นด้วยแถบพื้นที่สีเขียว (greenbelts) ซึ่งอาจเป็นแนวต้นไม้หรือพื้นที่เกษตรกรรมก็ได้

อิทธิพลของแนวคิดดังกล่าวส่งผลให้เกิดเมืองที่พอเพียง 2 แห่งในสหราชอาณาจักรเมื่อปี 1903 และ 1920 กับอีกหลายแห่งทั้งในสหราชอาณาจักรและประเทศในยุโรปอื่น ๆ หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง แนวคิดนี้ยังส่งอิทธิพลให้เกิดชุมชนพอเพียง 2 ชุมชน และเมืองที่พอเพียงด้วยอีก 2 แห่งในสหรัฐอเมริกา เนื่องจากการสนับสนุนจากประธานาธิบดีแฟรงคลิน ดี รูสเวลท์ (Franklin D. Roosevelt) ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1930 ขณะที่หลายประเทศในยุโรปเริ่มกำหนดมาตรฐานการใช้พลังงานในอาคารและมีการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย ทั้งที่เป็นบ้านพลังงานแสงอาทิตย์และชุมชนพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อเป็นสวัสดิการทางสังคม ซึ่งช่วงเวลานั้น ความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ประกอบกับความตกต่ำทางเศรษฐกิจที่ทำให้รัฐบาลไม่สามารถขยายเครือข่ายสายส่งไฟฟ้าไปยังพื้นที่การเกษตรที่อยู่ห่างไกลได้ทันตามความต้องการ นักวิจัยที่สถาบันเทคโนโลยีแห่งแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts Institute of Technology) จึงได้รับเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาสำหรับการพัฒนาต้นแบบแผงเก็บพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อใช้กับระบบทำน้ำร้อน ซึ่งภายหลังรัฐบาลสหรัฐอเมริกาคาดการณ์ว่าจะเกิดปัญหาขาดแคลนน้ำมันจากภาวะสงครามโลก จึงให้ทุนสนับสนุนเพิ่มเติม อันทำให้การค้นคว้าเป็นไปอย่างต่อเนื่องและส่งผลให้มีผู้นิยมใช้อย่างกว้างขวาง

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาสิ่งที่เราเรียกว่าเทคโนโลยีสีเขียวในปัจจุบันนั้น เริ่มมาจากความต้องการสนองต่อประโยชน์ของมนุษย์เพียงฝ่ายเดียวแบบมีมิลล์ลัมเป็นหลัก แม้ว่าทฤษฎีควอนตัมที่พิสูจน์ความบกพร่องของทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ก่อนหน้านี้ และยืนยันความเป็นส่วนเดียวกัน (wholeness) ของสรรพสิ่งในธรรมชาติ พร้อมทั้งแนวคิด “องค์รวม” (holism) แบบมีมิลล์ครามที่วิพากษ์วิจารณ์วิวัฒนาการตามทัศนะแบบลดทอนนิยม (reductionism) จะถูกนำเสนอเป็นครั้งแรกในช่วงเวลานี้ด้วย แต่การเปลี่ยนกระบวนทัศน์และการพัฒนาเทคโนโลยีที่จะช่วยรักษาสีเขียวไว้ได้เหล่านั้น ก็ยังไม่แพร่หลายกว้างขวางพอที่จะต้านกระบวนทัศน์การพัฒนาระบบหลักแบบมีมิลล์ลัม ที่ไม่ได้คำนึงถึงข้อจำกัดทางทรัพยากรตามแนวคิดที่มัลดัลเสนอไว้แล้วได้ จึงทำให้มลภาวะอันเป็นผลจากการเร่งผลิตทั้งในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมแพร่ขยายไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

หลังจากที่องค์การสหประชาชาติได้เริ่มโครงการ พัฒนาต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูสภาพหลัง สงครามโลกครั้งที่สองตั้งแต่ปี 1949 ปัญหาสังคมและปัญหาสิ่งแวดล้อมก็มิได้ลดน้อยลง กลับมีแต่ จะมากขึ้น ขณะนั้น นักนิเวศวิทยาชาวอเมริกันชื่อว่าแรเชล คาร์สัน (Rachel Carson) ได้รับแรง บันดาลใจจากการสังเกตปฏิภานและลักษณะการพึ่งพากันของสิ่งมีชีวิตกับระบบธรรมชาติทั้งหมด ประกอบกับการพบเห็นสภาพมลภาวะดังกล่าว เธอจึงเขียนหนังสือ "ฤดูใบไม้ผลิที่วังเวง" (The Silence Spring) ตีพิมพ์เมื่อปี 1962 ซึ่งบรรยายถึงสภาพของโลกที่ปราศจากเสียงนกร้องและเสียง ตามธรรมชาติอื่น ๆ อันเป็นผลจากการที่มนุษย์ใช้ยาฆ่าแมลงอย่างไม่ยั้งคิด ผลงานชิ้นนี้ได้กระตุ้น การเกิดจิตสำนึกใหม่ด้านสิ่งแวดล้อม หรือการเผยตัวของมีมส์เขียวของกลุ่มเคลื่อนไหวทาง สิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจนทั้งในสหรัฐอเมริกาและยุโรป ส่วนผลงานของนักคิดในวงการผังเมือง ซึ่งมี ลักษณะร่วมในพื้นฐานของการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมในยุคเดียวกัน คือ "จุดจบและชีวิตของ เมืองอเมริกันอันยิ่งใหญ่" (The Death and Life of Great American Cities) โดยเจน เจคอบ (Jane Jacob) ตีพิมพ์เมื่อปี 1961 ได้ชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องของการพัฒนาเมืองตามแนวคิดโมเดิร์นแบบ มีมส์ลัทธิ ที่ขาดการคำนึงถึงความหลากหลายตามธรรมชาติอย่างชัดเจน และอาจถือได้ว่าเป็น ผลงานทางสถาปัตยกรรมและผังเมืองที่มีอิทธิพลต่อแนวด้านลัทธิโมเดิร์นมากที่สุด

ที่สหรัฐอเมริกาในช่วงนั้นเป็นช่วงที่สภาพเศรษฐกิจหลังสงครามดีขึ้นมากจากการใช้ ระบบทุนนิยมบริหารประเทศ ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของกลุ่มชนชั้นกลางที่มีเงินและการศึกษา รวมทั้งการลงทุนระบบคมนาคมและสื่อสารเชื่อมโยงทุกภาคส่วนของประเทศเป็นหนึ่งเดียว ซึ่ง ส่งผลให้ "วัฒนธรรมอเมริกัน" มีความเป็นเอกภาพอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน ถึงกระนั้น ระบบทุน นิยมไม่ได้แก้ปัญหาการเหยียดผิวและการแบ่งชนชั้นระหว่างคนรวยกับคนยากจน แต่กลับจะสร้าง ช่องว่างให้ห่างขึ้น อีกทั้งรัฐบาลยังกลับไปให้ความสำคัญในการเป็นผู้นำของโลกมากกว่า กลุ่มคน หนุ่มสาวจึงเริ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับจุดยืนทางศีลธรรมและจิตวิญญาณของประเทศ พร้อมทั้ง เคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกัน จนกลายเป็นความเคลื่อนไหวทาง วัฒนธรรมแบบมีมส์ลัทธิของ "ยุคซิกซ์ตี้" หรือ "ยุคฮิปปี้" เพื่อต่อต้านสภาพสังคมแบบมีมส์ลัทธิที่มี แต่การพัฒนาความเจริญทางวัตถุ และต้องการสร้างชุมชนโลกที่มีฐานจากความรักและห่วงใย แพร่ขยายไปในยุโรปตะวันตกด้วยอย่างกว้างขวาง

ดังนั้น กลุ่มหนุ่มสาวที่เรียกว่าพวกฮิปปี้ จึงละทิ้งสังคมไปใช้ชีวิตสุดโต่งตรงกันข้ามกับ ชีวิตความเป็นอยู่แบบที่แสวงหาแต่วัตถุ ในชุมชนแบบคอมมูน (commune) ซึ่งร่วมกันตั้งกันขึ้นมา ทั้งในเขตเมืองและชนบท โดยเน้นการกินอยู่ที่เรียบง่ายและเบียดเบียนทรัพยากรธรรมชาติน้อย ที่สุด รวมทั้งการเรียนรู้ทางจิตวิญญาณ อันทำให้ความสนใจศาสนาตะวันออกโดยเฉพาะความ

ต้นตัวในเรื่องการเจริญสมาธิ (meditation) ได้เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย จนกลายเป็นรากฐานความคิดในวิถีชีวิตสีเขียว (green living) และหมู่บ้านรักษานิเวศน์ (ecovillage) ของชนชั้นกลาง ในช่วงรอยต่อของทศวรรษที่ 1960 และ 1970 ซึ่งขณะนั้น การคิดค้นเทคโนโลยีด้านพลังงานและการรักษาสิ่งแวดล้อมหลากหลายประเภทก็ยังดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ในกองทัพ มหาวิทยาลัย องค์การอวกาศ บริษัทเอกชน ไปจนถึงในคอมมูนอันเป็นความพยายามบูรณาการความรู้ “ภายใน” แบบโบราณในซีกโลกตะวันตกและตะวันออก กับ ความรู้ “ภายนอก” แบบโมเดิร์นเข้าสู่วิถีชีวิตตามแบบฉบับของมีมส์ลีลิ่ง คอมมูนบางแห่งถึงขั้นปวารณาตัวเป็นผู้นำพาความสมานฉันท์กลับคืนสู่โลกตามแบบฉบับของมีมส์ลีลิ่งเลยทีเดียว ในช่วงนี้จึงเกิดการผลิตวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระบบอุตสาหกรรมอย่างจริงจังมากขึ้น อย่างไรก็ตาม สถาปนิกและนักวิชาการด้านสถาปัตยกรรมและผังเมืองก็ยังไม่ให้ความสำคัญต่อประเด็นสิ่งแวดล้อมในการเคลื่อนไหวสีเขียวนี้มากนัก

การเคลื่อนไหวต่อต้านกระบวนทัศน์แบบมีมส์ลีลิ่ง และความพยายามที่จะยกระดับกระบวนทัศน์ของผู้คนให้เห็นความสำคัญกับองค์รวมของความเป็นมนุษย์และธรรมชาติแบบมีมส์ลีลิ่งและเหนือกว่า มีความก้าวหน้ามากขึ้นเมื่อองค์การสหประชาชาติริเริ่มโครงการวิจัย “มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมชีวภาพ” (Man and Biosphere) เมื่อปี 1971 เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในความสัมพันธ์ของมนุษย์กับธรรมชาติ ติดตามด้วยการประชุมสุดยอดของโลกครั้งที่ 1 ที่กรุงสต็อกโฮล์ม ว่าด้วยเรื่องสภาพแวดล้อมของมนุษย์ในปี 1972 ซึ่งเป็นความพยายามมองโลกอย่างเป็นทั้งหมดเป็นครั้งแรก จนเป็นที่กำเนิดของวลีแบบมีมส์ลีลิ่ง “คิดระดับโลก ทำในท้องถิ่น” (think globally, act locally) และเป็นจุดเริ่มต้นของยุคสภาพแวดล้อมนานาชาติ โดยในปีเดียวกันนั้น สโมสรแห่งโรม (the Club of Rome) ก็ได้เผยแพร่รายงานเรื่อง “ขีดจำกัดของการเติบโต” (Limits to Growth) สอดรับกับวิกฤตการณ์น้ำมันอันเป็นผลจากการระงับการส่งน้ำมันของกลุ่ม OPEC ในปี 1973 ทั้งหมดจึงกลายเป็นปัจจัยหลักที่กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมในระดับนานาชาติอย่างชัดเจน และนำมาซึ่งการออกมาตรการที่ถือเป็นรากฐานอันมั่นคงสำหรับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานจำนวนมากในกลุ่มประเทศตะวันตก ซึ่งส่งผลให้สถาปนิก วิศวกร นักวิชาการ และผู้ผลิตวัสดุที่เกี่ยวข้องกับโครงการอสังหาริมทรัพย์ต้องปรับตัวกันอย่างขนานใหญ่

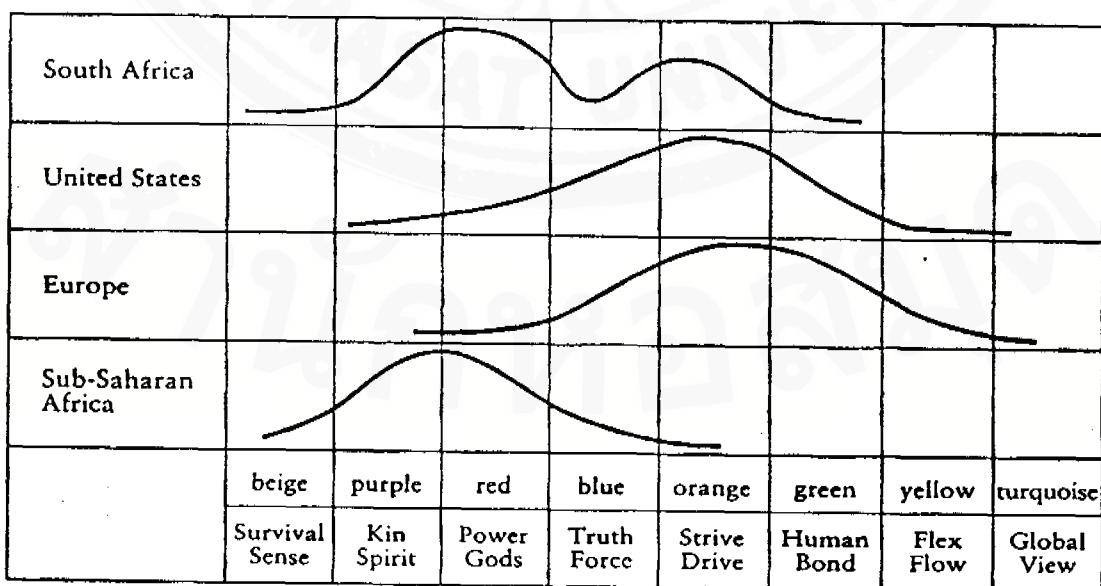
อย่างไรก็ดี ปัจจัยเหล่านั้นยังไม่ส่งผลกระทบกับวงการอสังหาริมทรัพย์มากเท่ากับการยืนยันรอยร้าวในชั้นบรรยากาศเมื่อปี 1979 ที่ส่งผลให้ประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายตระหนักว่าสิ่งแวดล้อมได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อความอยู่รอดของมนุษยชาติ และจำเป็นต้องยอมรับ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” เป็นกระบวนทัศน์ใหม่สำหรับการพัฒนา ดังปรากฏในรายงาน “อนาคต

ร่วมกัน” เมื่อปี 1987 ซึ่งนำไปสู่ การจัดทำและเผยแพร่ “รายงานปกเขียวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของเมือง” (Green Paper on the Urban Environment) ในปี 1990 ติดตามด้วยการตรากฎหมายเพื่อบังคับใช้มาตรการอนุรักษ์พลังงานโดยสหภาพยุโรป การประชุมสุดยอดของโลกครั้งที่ 2 ที่ริโอ และวาระที่ 21 ในปี 1992 คำแถลงการณ์ว่าด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันจากการประชุมสถาปนิกนานาชาติเมื่อปี 1993 รวมทั้งการประชุมรัฐมนตรีสหภาพยุโรปในเรื่องนโยบายที่อยู่อาศัยแบบยั่งยืน (European Ministers Conference on Sustainable Housing Policies) ครั้งแรกในปี 1996 ณ กรุงโคเปนเฮเก้น ทั้งหมดนี้ส่งผลให้แนวคิด “บ้านพลังงานแสงอาทิตย์” (solar house) เปลี่ยนไปสู่ “บ้านรักษานิเวศ” (eco-house) ซึ่งทำให้ที่อยู่อาศัยมีลักษณะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในหลายแง่มุมมากขึ้นเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าในปัจจุบันกระบวนทัศน์ที่เน้นการแสวงหาความสุขและความสำเร็จทางวัตถุผ่านระบบโลกาภิวัตน์จะยังครอบงำโลกอยู่ก็ตามที่

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเหล่านี้ จึงยืนยันทฤษฎีเกลียวพลวัตบูรณาการผ่านผลกรสำรวจของเบคค์ (Beck) ที่เผยแพร่ในปี 1991 ซึ่งระบุว่าในสหรัฐอเมริกาและยุโรป ถึงแม้จะมีโดยเฉลี่ยของประชากรส่วนมากจะอยู่ที่สีส้ม แต่มีมีโดยเฉลี่ยของประชากรอีกกลุ่มใหญ่ที่เดียวที่วิวัฒน์ไปสู่มีมสีเขียวแล้ว อีกทั้งยังมีมีมสีเหลืองและมีมสีครามปรากฏชัดเจนในยุโรปมากกว่าในสหรัฐอเมริกาด้วย ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1

ลักษณะเฉพาะของสังคม จำแนกตามแถบสีมีมของทฤษฎีเกลียวพลวัต

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวยังแสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (ชุดความเชื่อที่ยอมรับในกลุ่มชน) จากที่ถือว่าอัตตาของมนุษย์สำคัญที่สุด (egocentric) มาเป็นที่ถือว่าระบบธรรมชาติสำคัญที่สุด (ecocentric) ได้เกิดขึ้นแล้วในวงการอสังหาริมทรัพย์ โดยมีปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญคือจิตวิวัฒน์ที่เป็นผลจากวิกฤตการณ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ส่วนการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ไปสู่การให้ความสำคัญต่อดุลยภาพในทุกมิติ (integral) จะเกิดขึ้นแล้วหรือไม่ และจิตวิวัฒน์จะเกิดขึ้นจากปัจจัยอื่น ๆ ได้อย่างไร ผู้วิจัยใคร่ขอนำเสนอจากการศึกษากรณีตัวอย่างดังต่อไปนี้

2. กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์แบบยั่งยืน

ในประเทศสหราชอาณาจักร: กรณีศึกษา ชุมชนอังกฤษ

บริบทเชิงสังคมและวัฒนธรรมของประเทศสหราชอาณาจักร (United Kingdom) เป็นดังต่อไปนี้ (กระทรวงการต่างประเทศ, ออนไลน์; โครงการเยาวชนยูซีอี แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม, ออนไลน์)

สหราชอาณาจักรเป็นเกาะตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของทวีปยุโรป ใกล้กับประเทศเนเธอร์แลนด์ เบลเยียม และฝรั่งเศส มีอาณาเขต 242,000 ตารางกิโลเมตร (หรือประมาณครึ่งหนึ่งของประเทศไทย) พื้นที่ประกอบด้วยเกาะ 2 เกาะ คือ เกาะใหญ่ (Great Britain) และเกาะไอร์แลนด์เหนือ (Northern Ireland) พื้นที่เกาะใหญ่แบ่งออกเป็น 3 แคว้น คือ อังกฤษ (England) ที่มีเนื้อที่มากที่สุดอยู่ทางตอนกลางและตะวันออก เวลส์ (Wales) อยู่ทางทิศตะวันตก และสก็อตแลนด์ (Scotland) อยู่ทางทิศเหนือ โดยรวมถือว่าอากาศเย็นสบาย เพราะมีอุณหภูมิเฉลี่ย 8°C แต่มีฝนตกตลอดปี

ประชากรมีจำนวนใกล้เคียงกับไทยคือประมาณ 60 ล้านคน ประกอบด้วยกลุ่มชนชาติอังกฤษ สกอต เวลส์ ไอร์แลนด์เหนือ และอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์นิกายแคว้นที่มีประชากรมากที่สุด และหนาแน่นที่สุด แต่ละแคว้นจะมีรัฐสภาและรัฐบาลของตนเองซึ่งมีอำนาจในการกำหนดนโยบายด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านการบริหารแคว้น ด้านการพัฒนา และด้านกิจการภายใน ส่วนอำนาจด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคง และด้านการต่างประเทศอยู่ภายใต้รัฐบาลกลางในมหานครลอนดอน ซึ่งเหนือกว่านั้นก็คือนโยบายของสหภาพยุโรปที่สหราชอาณาจักรต้องปฏิบัติตามในฐานะประเทศสมาชิก

ในปีพ.ศ. 2547 สหราชอาณาจักรเป็นคู่ค้าสำคัญของไทยในลำดับที่ 13 เป็นคู่ค้าลำดับที่ 2 ในกลุ่มสหภาพยุโรปรองจากเยอรมนี ตลาดสหราชอาณาจักรเป็นตลาดท่องเที่ยวหลักที่สำคัญของไทย

เป็นตลาดใหญ่ลำดับที่ 7 และเป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดในสหภาพยุโรป นอกจากนี้ สหราชอาณาจักรยังมีประวัติความร่วมมือด้านการศึกษายาวนาน โดยมีความร่วมมือในระดับสถาบันการศึกษาในทุกระดับอย่างกว้างขวาง ทำให้การพัฒนาประเทศไทย ซึ่งรวมถึงการพัฒนาด้านสถาปัตยกรรมและวิศวกรรม ได้รับอิทธิพลจากสหราชอาณาจักรเป็นอย่างมาก

2.1 บริบทการเคลื่อนไหวด้านความยั่งยืนในระดับประเทศ

จากการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ (ผู้เชี่ยวชาญชาวอังกฤษที่สงวนนาม 3 ท่าน, สัมภาษณ์; Vale, 1991; Leitmann, 1999; Hagan, 2001; Farmer, 1996; Corbett, 2000) พบว่าประเทศสหราชอาณาจักรเริ่มมีกระแสต่อต้านการเปลี่ยนแปลงสังคมตามแนวคิดโมเดิร์น รวมทั้งการคิดค้นเทคโนโลยีเพื่อสนองต่อความต้องการใช้พลังงานสะอาดหรือพลังงานหมุนเวียน เช่นลมและแสงอาทิตย์ในงานสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของแนวคิด “ความยั่งยืน” ในปัจจุบัน สืบเนื่องมาตั้งแต่ในศตวรรษที่ 18 หรือกว่าสองร้อยปีก่อน ส่วนแนวคิดการออกแบบเมืองที่พอเพียง อันเป็นอีกหลักการหนึ่งของ “ความยั่งยืน” ได้กลายเป็นความจริงเมื่อต้นแบบเมืองที่พอเพียง 2 เมืองถูกสร้างขึ้นในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 ซึ่งหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองสงบลง รัฐบาลของสหราชอาณาจักรมีนโยบายส่งเสริมการสร้างเมืองใหม่ให้เป็นไปตามแนวคิดดังกล่าว ทำให้เกิดเมืองที่พอเพียงจำนวนมาก โดยรอบมหานครลอนดอนในช่วงทศวรรษที่ 1950 และ 1960 รวมทั้งเกิดความต้องการยกระดับการก่อสร้างให้มีคุณภาพดีขึ้นในขณะที่ใช้เวลาน้อยลงด้วย ดังนั้น สถาบันมาตรฐานแห่งสหราชอาณาจักร (British Standards Institute - BSI) ที่ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ช่วงต้นศตวรรษที่ 20 จึงพัฒนามาตรฐานขึ้นอีกหลายด้าน ซึ่งรวมถึงการตรวจสอบมลภาวะทางอากาศ พลังงานนิวเคลียร์ ตลอดจนสีปลอดสารพิษสำหรับการใช้งานในโรงงานและในโรงเรียน รวมทั้งสำหรับการใช้ในงานเฟอร์นิเจอร์สำนักงาน

ทั้งนี้ พัฒนาการในช่วงเวลาดังกล่าวโดยมากเป็นไปเพื่อสนองต่อความต้องการมีชีวิตที่ดีของมนุษย์แบบมีมิลล์เป็นหลัก โดยที่ยังไม่ได้มีความกังวลถึงความล่มสลายของสิ่งแวดล้อมมากนัก จนถึงยุคชัชวาล์ การสร้างชุมชนทางเลือกที่ผสมผสานมิติจิตวิญญาณและเป้าหมายการเบียดเบียนธรรมชาติให้น้อยลงมีตั้งแต่แบบมีมิลล์เขียว ไปจนถึงมีมิลล์ครามก็เริ่มขึ้น โดยที่การเคลื่อนไหวเพื่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเทคโนโลยีพลังงาน ล้วนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทฤษฎีและการปฏิบัติวิชาชีพทางสถาปัตยกรรมแม้แต่อย่างใดตามที่ได้อธิบายไปแล้ว

ผลพวงจากการพัฒนาเทคโนโลยีแสงอาทิตย์มาโดยตลอด ทำให้มีการสร้างบ้านที่ติดตั้งอุปกรณ์ผลิตไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ (active solar house) สำเร็จเป็นครั้งแรกของประเทศเมื่อปี 1972 นอกจากนี้ ผลพวงจากการสร้างชุมชนทางเลือกในยุคซิกซ์ตี้ ยังทำให้เกิดการก่อตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางเลือก (The Centre for Alternative Technology - CAT) ขึ้นเป็นแห่งแรกที่แคว้นเวลส์เมื่อปี 1973 เพื่อแสดงถึงหลักการรักษนิเวศ (eco-friendly principles) และเป็นแหล่งทดลองนวัตกรรมทางความคิดและเทคโนโลยีที่บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับสมัยใหม่ ซึ่งดำเนินการโดยอาสาสมัครและเงินบริจาค ทั้งนี้ ศูนย์ฯ เริ่มก่อตั้งจากอาสาสมัครเพียงไม่กี่คนและไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใด ๆ แต่ก็ได้รับความสนใจจากผู้คนจำนวนมาก รวมทั้งเจ้าชายแห่งเมืองเอดินเบอระ (The Duke of Edinburgh) ในปี 1975 ศูนย์ฯ ได้เปิดอาคารนิทรรศการถาวรเพื่อเผยแพร่ความรู้เทคโนโลยีทางเลือกให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทำให้ศูนย์ฯ กลายเป็นผู้นำด้านรักษนิเวศในภาคพื้นยุโรปที่รองรับผู้มาเยี่ยมชมงานหลายหมื่นคนในแต่ละปี

วิกฤตการณ์น้ำมันอันเป็นผลจากการระงับการส่งน้ำมันของกลุ่ม OPEC ในปี 1973 ก่อให้เกิดความตระหนักว่าทรัพยากรธรรมชาติมีจำกัด อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เริ่มด้วยการเผยแพร่เอกสารว่าด้วยคุณสมบัติของอาคารประหยัดพลังงานพร้อมกับวลี "อายุยาว ยืดหยุ่น ประหยัดพลังงาน" (long life, loose fit, low energy) ของสถาบันสถาปัตยกรรมแห่งสหราชอาณาจักร (The Royal Institute British Architecture - RIBA) ในปี 1974 การออกหลักเกณฑ์ว่าด้วยการออกแบบและการใช้งานอาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงานของสถาบันวิศวกรรมการบำรุงรักษาอาคาร (Chartered Institution of Building Services Engineers - CIBSE) ในปี 1977-1979 การทดลองสร้างบ้านที่พอเพียง (self-sufficiency house) ของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ การตีพิมพ์นิตยสารอย่างเช่น Architectural Design ที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการค้นคว้าเพื่อสิ่งแวดล้อมและต้นแบบ รวมทั้งการผลิตตำราวิชาการ ซึ่งจำนวนไม่น้อยได้รับอิทธิพลจากหนังสือ "จิ๋วแต่แจ๋ว" (Small is Beautiful) ของชูเมกเกอร์ (Schumacher)

ในช่วงทศวรรษที่ 1980 ความตื่นตัวด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานลดลงไปมากเนื่องจากวิกฤตการณ์น้ำมันผ่านพ้นไปแล้ว อย่างไรก็ตาม ผลงานการค้นคว้าตามแนวสีเขียวในวงการออกแบบสถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม และผังเมืองได้เพิ่มปริมาณขึ้นเป็นอย่างมาก แต่ผลงานส่วนใหญ่เน้นหนักไปในทางกายภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการประหยัดพลังงาน ซึ่งนำไปสู่การเปิดอุทยานพลังงาน (energy park) แห่งแรกของประเทศในปี 1986 ณ เมืองมิลตัน เคนส์ (Milton Keynes) อุทยานแห่งนี้เป็นโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์แบบยั่งยืนเต็มรูปแบบ เพราะประกอบด้วยสวนพาสัยกรรมและที่อยู่อาศัยซึ่งมีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาระบบของ BSI ที่เริ่มครอบคลุมถึงหลักเกณฑ์ด้านประสิทธิภาพการใช้พลังงานในอาคารตั้งแต่ปี 1985 ซึ่งต่อมา BSI ก็ได้ประกาศใช้หลักเกณฑ์สำหรับที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะในปี 1988

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการทั้งหลายเหล่านั้นก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับ ให้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายระดับชาติ จนกระทั่งมีการเผยแพร่ “รายงานปกเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อมของเมือง” (Green Paper on the Urban Environment) ของสหภาพยุโรปในปี 1990 ที่เป็นผลจากการรายงาน “อนาคตร่วมกัน” (Our Common Future) ของคณะกรรมการการของโลกว่าด้วยการพัฒนาและสิ่งแวดล้อม (The World Commission on Environment and Development) เมื่อปี 1987 โครงการของภาครัฐจึงเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในช่วงปลายปี 1990 นั่นคือ “โครงการสาธิตบ้านสีเขียว” (Green House Demonstration Project) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อก่อตั้งเครือข่ายที่ปรึกษาการรื้อสร้างบ้านประหยัดพลังงานทั่วสหราชอาณาจักร

จากนั้นเมื่อการประชุมสุดยอดในเรื่องของโลกที่ริโอ (Rio-Earth Summit) ในปี 1992 ผ่านไป รัฐบาลสหราชอาณาจักรจึงได้เริ่มประกาศใช้นโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีแนวนโยบายการวางแผนหมายเลข 3 (Planning Policy Guidance – PPG3) เกี่ยวกับเรื่องที่อยู่อาศัย และแนวนโยบายการวางแผนหมายเลข 13 (PPG3) เกี่ยวกับเรื่องการคมนาคมขนส่ง จากนั้นก็มีการก่อตั้งบริษัท Building Research Establishment Limited (BRE) และบริษัท BRE Certification ภายใต้การกำกับดูแลของกองทุน BRE เพื่อพัฒนาและให้การรับรองมาตรฐาน Building Research Establishment Environmental Assessment Method (BREEAM) แก่อาคารทั้งหลาย BRE ได้พัฒนาตัวบ่งชี้ที่ครอบคลุมทั้งประเด็นพลังงานและสิ่งแวดล้อม ขึ้นมาจำนวนมาก ได้รณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อปลูกจิตสำนึกและเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน ตลอดจนให้ทุนสนับสนุนโครงการที่อยู่อาศัยยั่งยืน และอื่น ๆ อีกมากมาย ที่มีความร่วมมือกับผู้ปฏิบัติวิชาชีพและนักวิจัยในสถาบันการศึกษาอยู่สม่ำเสมอ รวมทั้งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านการพัฒนาเมือง (Urban Task Force) เมื่อปี 1999 เพื่อจัดทำรายงานเรื่อง “ไปสู่ชีวิตใหม่ของเมือง” (Toward an Urban Renaissance) อันนำไปสู่การออก “สมุดปกขาวของรัฐบาล” (Government White Paper) ในปี 2000 ว่าด้วยเรื่องนโยบายการพัฒนาเมืองแบบยั่งยืนในทุกแง่มุม ซึ่งเอกสารทั้งสองฉบับนี้ได้กระตุ้นให้เกิดความเคลื่อนไหวอย่างมากในวงการอสังหาริมทรัพย์ อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมของสหราชอาณาจักรยังคงค่อนข้างล่าช้าหลังเมื่อเทียบกับประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ และยุโรปอื่น ๆ เช่น ประเทศเยอรมันและประเทศในแถบสแกนดิเนเวีย ดังที่เวล (Vale, 1991a, p. 11) กล่าวไว้ว่า “สหราชอาณาจักรเป็นหนึ่งในประเทศยุโรปที่ล่าช้าที่สุดในมุมมองด้านสิ่งแวดล้อม กฎหมายฉบับปี 1990 ซึ่งผ่านการปรับปรุงมาแล้ว กำหนดมาตรฐานการใช้พลังงานเพียงเทียบได้กับมาตรฐานของสวีเดนที่บังคับใช้ตั้งแต่ปี 1930 เท่านั้น”

ปัจจุบัน ถึงแม้จิตสำนึกและความต้องการที่อยู่อาศัยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจำนวนโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์แบบยั่งยืน ยังมีสัดส่วนที่น้อยมาก แต่ภาพรวมของการใช้พลังงานก็มีประสิทธิภาพมากขึ้นเป็นอย่างมากเมื่อเทียบกับยุคสิบกว่าปีก่อน สาเหตุเพราะ รัฐบาล

เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่บังคับให้มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการประหยัดพลังงานและการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งหลายอย่างได้ผล เนื่องจากที่ผ่านมากลไกของตลาดอสังหาริมทรัพย์ก็ทำงานได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ เมื่อมีการบังคับให้ยกระดับมาตรฐานวัสดุอุปกรณ์ ทางฝ่ายนักพัฒนาโครงการก็อาจจะมีการร้องเรียนเรื่องราคาที่สูงขึ้นบ้าง แต่นักพัฒนาโครงการก็รับภาระเพิ่มในระดับเดียวกันอยู่แล้ว ที่สำคัญคือ ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นถูกผลักไปยังผู้บริโภคทั้งหมด ทางฝ่ายผู้บริโภคเองก็ไม่ได้โต้แย้งเพราะ หนึ่ง คือความต้องการบ้านในตลาดมีอยู่สูงมากเนื่องจากอัตราประชากรที่เกิดขึ้นใหม่กับอัตราประชากรผู้สูงอายุมีเพิ่มขึ้น สอง คือผู้บริโภคไม่มีความเข้าใจเรื่องค่าก่อสร้าง กฎหมายสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนมากนัก ประกอบกับ สาม คือเงินลงทุนเพิ่มตามมาตรฐานที่สูงขึ้นกลับมีสัดส่วนต่ำมากเมื่อเทียบกับมูลค่างานก่อสร้างและที่ดินทั้งหมด ผู้บริโภคจึงคิดว่ามีบ้านแบบไหนก็ซื้อไว้ก่อน ส่วนกลุ่มที่ติดตามเรื่องการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายโดยตลอดยังไม่ซื้อโต้แย้งเพราะมีวัฒนธรรมที่ยึดถือกฎหมายอย่างเคร่งครัดเป็นรากฐานมาตั้งแต่สมัยโบราณ

จากการศึกษาบริบทการเคลื่อนไหวด้านความยั่งยืนของประเทศสหราชอาณาจักรพบว่าปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นพลวัตร และเป็นเหตุเป็นปัจจัยของกันและกัน ระหว่างจิต กระบวนทัศน์ พฤติกรรม วัฒนธรรม ระบบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ในช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระดับพัฒนาการขั้นที่สูงขึ้นของการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศสหราชอาณาจักร

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
จิต	- จิตที่ถูกบีบคั้นจากปัญหาวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ที่ได้รับความไม่เป็นธรรมและห่วงใยธรรมชาติที่ถูกบุกรุกทำลาย จนเกิดปฏิกิริยาต่อต้านในยุคซิกซ์ตี้ซึ่งนำไปสู่การสร้างชุมชนทางเลือกที่ผสมผสานมิติจิตวิญญาณและเป้าหมายการเบียดเบียนธรรมชาติให้น้อยลง - จิตที่ขอบตั้งคำถาม แสวงหาเหตุผลด้วยการค้นคว้าทดลอง ไม่ว่าจะเป้าหมายที่จะเอาชนะธรรมชาติในยุคแรก ๆ หรือจะรักษาธรรมชาติก็ตามที่ ทำให้วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ มีหลักฐานและหลักการรองรับนวัตกรรมทางกฎหมาย หลักเกณฑ์ และเทคโนโลยีรักษ์นิเวศ

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
	- จิตของผู้ที่เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ เช่น ผู้บริหารประเทศ นักวิจัย และผู้ปฏิบัติวิชาชีพ ที่มีความห่วงกังวลถึงปัญหาพลังงานและสิ่งแวดล้อมซึ่งกลายเป็นความมุ่งมั่นผลักดันให้นวัตกรรมทางกฎหมาย หลักเกณฑ์ และเทคโนโลยีรักษานิเวศเป็นจริง - จิตของนักธุรกิจที่ตระหนักรู้ถึงโอกาสหรือช่องทางที่จะขายสินค้าเทคโนโลยีรักษานิเวศได้ จึงรับเอาองค์ความรู้จากการวิจัยมาผลิตในระบบอุตสาหกรรม - จิตของผู้บริโภคที่ต้องการซื้อเทคโนโลยีรักษานิเวศมาใช้ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลเพื่อความสะอาดสบาย ความประหยัดของตน หรือเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม ล้วนช่วยให้การใช้เทคโนโลยีรักษานิเวศแพร่หลาย ส่งผลให้เกิดการขยายตัวด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
การกระทำ	- การต่อต้านวัฒนธรรมบริโภคนิยมและระบบเศรษฐกิจการปกครองแบบทุนนิยมในยุคดิจิทัลซึ่งนำไปสู่การล้าหลังทางเลือกที่ผสมผสานมิติจิตวิญญาณและเป้าหมายการเบียดเบียนธรรมชาติให้น้อยลง - การตั้งคำถามและการแสวงหาเหตุผลด้วยการค้นคว้าทดลอง ไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายที่จะเอาชนะธรรมชาติในยุคแรก ๆ หรือจะรักษาสถาปัตยกรรมชาติก็ตามที่ ทำให้วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ มีพื้นฐานและหลักการรองรับนวัตกรรมทางกฎหมาย หลักเกณฑ์ และเทคโนโลยีรักษานิเวศ - การดำเนินการต่าง ๆ ของผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารประเทศ นักวิจัย และผู้ปฏิบัติวิชาชีพ สามารถผลักดันให้นวัตกรรมทางกฎหมาย หลักเกณฑ์ และเทคโนโลยีรักษานิเวศเป็นจริง - การดำเนินการของนักธุรกิจ ในเอาองค์ความรู้จากการวิจัยมาผลิตในระบบอุตสาหกรรม และหาโอกาสหรือช่องทางที่จะขายสินค้า ประกอบกับการสนับสนุนซื้อสินค้าของผู้บริโภค ช่วยให้เกิดการใช้เทคโนโลยีรักษานิเวศแพร่หลาย ส่งผลให้เกิดการขยายตัวด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
วัฒนธรรม	- วัฒนธรรมที่ยึดถือกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัดเป็นรากฐานมาตั้งแต่สมัยโบราณช่วยให้การดำเนินการของรัฐบาล จะบังคับให้กฎหมายประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อมค่อนข้างประสบความสำเร็จในระยะเวลาไม่นานนัก

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
	- วัฒนธรรมการใช้เหตุผล นำไปสู่การค้นคว้าทดลองทำให้มีการค้นพบข้อเท็จจริงและความรู้ใหม่ทางสังคมและวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการค้นพบว่าศาสตร์โบราณด้านจิตวิญญาณของทั้งตะวันตกและตะวันออกสามารถนำพาความสมานฉันท์กลับคืนสู่โลก - วัฒนธรรมการอ่านและการเขียนทำให้เกิดเอกสารรายงานและตำราจำนวนมากที่ส่งอิทธิพลต่อจิต ความคิดและการกระทำที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน - วัฒนธรรมการซื้อบ้านที่ผู้บริโภคมักไม่มีข้อโต้แย้งในเรื่องของราคา เนื่องจากเมื่อมีความต้องการมาก แต่ไม่มีความเข้าใจเรื่องค่าก่อสร้าง กฎหมายและสิ่งแวดล้อม หรือความยั่งยืนมากนัก ผู้บริโภคจึงคิดว่ามีบ้านแบบไหนก็ซื้อไว้ก่อน ซึ่งเปิดโอกาสให้นักพัฒนาโครงการสามารถลักลอบการเงินลงทุนเพิ่มตามมาตรฐานที่สูงขึ้นไปยังผู้บริโภค จึงส่งผลให้ความพยายามเพิ่มมาตรฐานประสิทธิภาพการใช้พลังงานเป็นไปได้ด้วยดี - ความเป็นเอกภาพของประเทศในสหภาพยุโรปที่ร่วมกันจัดทำรายงานข้อสรุป รวมทั้งหลักเกณฑ์กฎหมายต่าง ๆ สำเร็จ สามารถมีผลบังคับใช้ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้านในสหราชอาณาจักร
สังคม สิ่งแวดล้อม	- วิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลจากระบบเศรษฐกิจการปกครองแบบทุนนิยมบีบคั้นหรือผลักดันให้เกิดการดิ้นรนคิดค้นหาวิธีการและเครื่องมือที่จะช่วยให้ผ่านวิกฤตเหล่านั้นไปได้ - นโยบายที่ชัดเจนประกอบกับระบบการบริหารจัดการของรัฐบาลเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่บังคับใช้มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการประหยัดพลังงานและการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งหลายอย่างได้ผล - ระบบกฎหมายของประเทศมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมทำให้ประชาชนยึดถือกฎหมายอย่างเคร่งครัดจนเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมมาตั้งแต่สมัยโบราณ - ระบบกลไกของตลาดอสังหาริมทรัพย์ทำงานได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ความต้องการบ้านในตลาดมีอยู่สูงมาก เมื่อมีการบังคับให้ยกระดับมาตรฐานวัสดุอุปกรณ์ นักพัฒนาโครงการต่างก็รับภาระเพิ่มในระดับเดียวกันซึ่งราคาที่เพิ่มตามมาตรฐานที่เปลี่ยนไปมีสัดส่วนต่ำมากเมื่อเทียบกับมูลค่างานก่อสร้างและที่ดินทั้งหมด ทำให้ไม่มีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเมื่อผลักดันทุนไปยังผู้บริโภคทั้งหมด

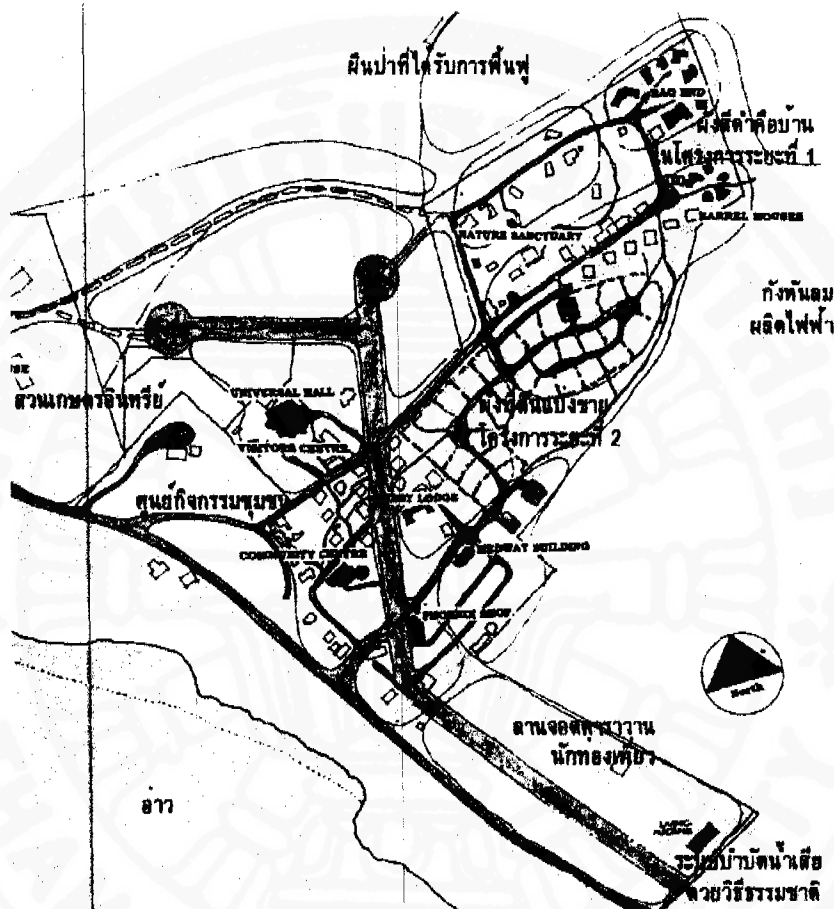
ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
	- ระบบการศึกษาวิจัยที่มีคุณภาพช่วยในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ อันนำไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยีและการปรับปรุงมาตรฐานสินค้าให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างโครงการให้เป็นต้นแบบที่ส่งผลให้มีการทำซ้ำจำนวนมากได้ภายหลัง - ระบบอุตสาหกรรมที่พร้อมรองรับการผลิตสินค้าเทคโนโลยีรักษานิเวศ - ระบบการสื่อสารข่าวสารทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายได้ตั้งแต่ระดับภูมิภาคจนถึงท้องถิ่นอย่างทั่วถึง

2.2 บริบทในระดับท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์แบบยั่งยืน

หมู่บ้านรักษานิเวศ (ecological village/ eco-village) ถือเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนอังกฤษ (ดังภาพที่ 4.2) อันเป็นชุมชนทางเลือกอายุกว่า 40 ปี ที่ตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ ชุมชนนี้กำเนิดขึ้นตั้งแต่ปี 1962 ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของยุคฮิปปี้ ที่คนหนุ่มสาวชาวตะวันตกได้ทิ้งชีวิตในสังคมกระแสหลักเพื่อออกแสวงหาชีวิตและสังคมทางเลือก คนเหล่านั้นได้ตั้งชุมชนแบบคอมมูนขึ้นหลายร้อยหลายพันแห่ง โดยถือกันว่าเป็นทางออกหนึ่งที่จะนำสังคมโลกไปสู่ความดีงาม ชุมชนเหล่านั้นมักอายุไม่ยืน แต่ชุมชนอังกฤษกลับยังเติบโตอยู่ตลอดเวลา จากที่มีสมาชิกไม่ถึง 10 คนในช่วง 5 ปีแรก ปัจจุบันภายใต้การดำเนินงานในรูปมูลนิธิ ซึ่งมีจุดประสงค์หลักเพื่อเป็นศูนย์กลางของการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์แบบองค์รวม ชุมชนอังกฤษมีสมาชิกกว่า 300 คน ที่อาศัยในชุมชน โดยยังไม่นับรวมถึงสมาชิกที่อาศัยภายนอกชุมชน แต่ยังร่วมกันทำงานตอบสนองความต้องการของผู้มาเยือนชุมชน ซึ่งมีมากถึง 45,000 คนต่อปี จาก 50 ประเทศ ในการนี้ ชุมชนได้รับการสนับสนุนจากองค์การสหประชาชาติในหลายด้าน เพราะชุมชนแห่งนี้ถือว่าเป็นแม่แบบและเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชนแบบยั่งยืนของโลก อันเป็นผลจากการพัฒนาโครงการหมู่บ้านรักษานิเวศ ที่เน้นการพัฒนาจิตวิญญาณ สังคม และเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ จนได้รับการยกย่องจากศูนย์การจัดตั้งถิ่นฐานของมนุษย์แห่งองค์การสหประชาชาติ (the United Nations Center for Human Settlements) ให้เป็นโครงการตัวอย่างแห่งปี 1998 จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะนำมาเป็นกรณีศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ภาพที่ 4.2
ผังชุมชนอังกฤษ

ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้พักอยู่ในชุมชนเป็นเวลา 20 วัน โดยในช่วงสัปดาห์แรกได้เข้ารับการฝึกอบรมของชุมชนฯ ที่เรียกว่า "สัปดาห์แห่งประสบการณ์" (Experience Week) เพื่อเรียนรู้และปฏิบัติตามวิถีแห่งการพัฒนาตน ในสภาพแวดล้อมที่เน้นความเป็นอยู่แบบยั่งยืน อย่างเข้มข้นเป็นเวลา 1 สัปดาห์ กิจกรรมที่ผู้วิจัยเข้าร่วมได้แก่การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณหลายรูปแบบ ที่รวมถึงการฝึก "การปรับคลื่นภายใน" (inner attunement)¹ ให้ตรงกันระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้สึกอย่างเปิดเผย การฝึกเจริญสมาธิในสภาพแวดล้อมธรรมชาติ การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำงานเป็นพ่อครัวผู้ช่วย และการทำความสะอาดศูนย์กิจกรรม โดยหลังจากช่วงการฝึกอบรมดังกล่าว ผู้วิจัยใช้เวลา

¹สมาธิกัลป์ตา ทำสมาธิทบทวนความต้องการและเหตุผลที่ตนกำลังจะตัดสินใจ ในขณะที่เชื่อมโยงพลังจิตไปยังสมาธิผู้ร่วมตัดสินใจคนอื่น ๆ

ส่วนมากในการจัดการเก็บข้อมูลแต่ก็ยังเข้าร่วมเจริญสมาธิและรับประทานอาหารมังสวิรัตกับสมาชิกชุมชนเป็นประจำ ทำให้ผู้วิจัยได้เป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมบูรณาการของชุมชน

ด้วยเหตุที่หมู่บ้านรักษานิเวศเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนฯ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น หากจะทำความเข้าใจถึงความเป็นมาพร้อมทั้งเหตุปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาหมู่บ้านรักษานิเวศอย่างถ่องแท้ จึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นมาของชุมชนฯ ตั้งแต่แรก ในลักษณะการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ โดยการค้นคว้าข้อมูลหลักฐานจากเอกสาร ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในเชิงลึก เพื่อนำมาวิเคราะห์ตามกรอบคิด “ทุกด้าน/ทุกระดับ” แล้วสังเคราะห์เป็นเหตุปัจจัยของการพัฒนาออกมา ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอเป็น 3 ช่วงเวลาสำหรับการวิเคราะห์จากบริบทท้องถิ่นดังนี้

- ช่วงที่หนึ่ง จากเนิ่นทรายสู่ชุมชนสวนสวยอย่างอัศจรรย์
- ช่วงที่สอง จากสวนสู่ศึกษา
- ช่วงที่สาม จากศึกษาสู่สรรพชีวิต

จากนั้นจึงนำเสนอการวิเคราะห์จากบริบทระดับโครงการและระดับบุคคลตามลำดับ

ช่วงที่หนึ่ง จากเนิ่นทรายสู่ชุมชนสวนสวยอย่างอัศจรรย์

คุณแอนเป็นหนึ่งในสามของผู้ร่วมก่อตั้งชุมชนอังกฤษ (นอกเหนือจากคุณพีทและคุณดอลลีที่จะกล่าวถึงภายหลัง) ผู้ซึ่งมีบทบาทมากที่สุดในฐานะที่เป็นผู้นำทางความคิดในระดับปรัชญา เธอเป็นผู้หญิงธรรมดาที่เกิดและเติบโตมาอย่างอบอุ่นในครอบครัวชนชั้นกลางของระบบทุนนิยมแบบมีสีส้ม ถึงกระนั้น ครอบครัวของเธอยังเคร่งครัดในหลักศาสนาคริสต์จารีตนิยมแบบมีสีน้ำเงิน เมื่อเติบโตขึ้น เธอได้สามีที่เป็นทหารเรือและมีลูก 5 คน แต่แล้วเธอก็พบรักครั้งใหม่กับคุณพีทซึ่งเป็นทหารเรือเช่นกัน คุณพีทเป็นผู้ชักนำให้เธอเริ่มฝึกเจริญสมาธิและหันมาสนใจเรื่องเกี่ยวกับจิตวิญญาณ เพราะเหตุที่เธอเป็นผู้ที่อ่านหนังสือเกี่ยวกับเรื่องลึกลับและเรื่องของวัฒนธรรมจิตวิญญาณแบบตะวันตก (Western mystery tradition)² ด้วยความกระหายใคร่รู้มาตั้งแต่อายุน้อย

² วัฒนธรรมจิตวิญญาณแบบตะวันตก ถือกำเนิดขึ้นตั้งแต่ยุคกรีก จากการแพร่ขยายสำนึกเรียนรู้มิติลึกลับและคำสอนเชิงจิตวิญญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำสอนของไพธากอรัส ปราชญ์แห่งในยุคเดียวกับพระพุทธเจ้า ซึ่งเน้นองค์รวมและความสมดุลของกายและจิต ผ่านกระบวนการจิตวิวัฒน์ที่ผสมผสานอยู่ในบุคลิกท่าทางและวิถีชีวิต แต่ต่อมาในยุคคริสตกาล การเน้นวัฒนธรรมและกระบวนการจิตวิวัฒน์แบบองค์รวม เพื่อการเข้าถึงอาณาจักรแห่งพระเจ้าที่อยู่ภายในตนเองและความเป็นหนึ่งเดียวกันของมนุษยชาติ ได้เปลี่ยนไปสู่การแสวงหาความลึกลับในเชิงวัตถุมากกว่า จนถึงการปฏิรูปล่าสุดในช่วงปี 1875 จึงได้มีการนำแนวคิดแบบตะวันตกออกเน้นการกลับชาติมาเกิดและการเจริญสมาธิเพื่อการยกระดับทางจิตวิญญาณมาผสมผสาน เกิดเป็นลัทธิต่าง ๆ จำนวนมาก

น้อย และต่อมาเขายังได้รับการฝึกฝนทางจิตจากภรรยาคนที่สอง ซึ่งเป็นคนที่เชื่อในมิติลึกลับเป็นอย่างมากเช่นกัน อีกทั้งยังเป็นคนที่เคยลี้ภัยกับโลกทางวิญญาณได้มาแล้ว

ในขั้นนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า การเริ่มฝึกเจริญสมาธิของคุณแอนน่าจะเป็นผลจากแรงผลักดันของกิเลสและการตัดสินใจแบบมีมิมี่มวง เพราะเธอไปหลงรักและเชื่อตามคุณพีทซึ่งได้รับคำแนะนำจากเสียงลึกลับภายในที่เขาได้ยิน ประกอบกับการสนับสนุนของภรรยาที่เป็นครูทางจิตวิญญาณของเขาเองให้มาอยู่กินกับคุณแอน คุณแอนจึงปล่อยตัวไปตามอารมณ์ ความรู้สึกโดยไม่คำนึงถึงหลักศีลธรรมที่เคร่งครัดของศาสนา แล้วหย่าขาดจากสามีมาอยู่กินกับคุณพีทในที่สุด

การฝึกฝนอย่างหนักและอุทิศใจทั้งหมดให้แก่พระเจ้า เพื่อลบล้างความอดสูใจที่เธอมีอยู่ ส่งผลให้เธอได้ยืนเสียงจากภายในเป็นครั้งแรก นั่นคือ

ทำให้สงบ และรับรู้ว่าคุณคือพระเจ้า เธอจะมีก้าวอย่างที่สำคัญยิ่งในชีวิตของเธอ ถ้าเธอทำตามเสียงบอกของฉัน ทุกอย่างจะดีขึ้นเอง ฉันเป็นคนนำเธอและพีทให้มาอยู่ด้วยกัน เพื่อเป้าหมายที่แน่นอน เพื่อทำงานสำคัญให้ฉัน เธอสองคนจะทำงานด้วยกันเหมือนเป็นคนคนเดียวกัน เธอจะประจักษ์เรื่องนี้เองเมื่อเวลาผ่านไป มิใช่ก็คู่หมั้นที่มาอยู่ด้วยกันด้วยวิธีนี้ ไม่ต้องกลัวนะ เพราะฉันอยู่กับเธอ

ถึงแม้ว่าคุณแอนจะเริ่มได้รับคำแนะนำจากพระเจ้า ความมุ่งมั่นปฏิบัติสมาธิก็ยังอยู่ในมีมี่มวงคือพระเจ้าต้องการอย่างไรเธอก็ทำ และที่ทำได้เพื่อที่จะได้อยู่กับคุณพีท ไม่ใช่ทำเพื่อการสะสมบุญไว้สำหรับชาติภพหน้าอย่างเป้าหมายของมีมี่มี่น้ำเงิน

ในช่วงเวลาต่อมาคุณพีทและคุณแอนได้มีโอกาสเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในระบบสังคมกระแสหลักอย่างเต็มตัวอีกครั้ง เมื่อได้รับโอกาสให้บริหารกิจการโรงแรมแห่งหนึ่ง ทั้งคู่ได้จ้างหญิงสาวชาวแคนาดาเดียนชื่อว่าคุณดอลลีเข้ามารับหน้าที่เลขานุการ โดยมีความตั้งใจที่จะสร้างประสิทธิภาพและผลกำไรตามปกติแบบโลกทัศน์ของจิตลึกลับ แต่สำหรับวิธีการดำเนินการหลัก ๆ ที่คุณพีทใช้ ยังคงเป็นการปฏิบัติตามคำแนะนำที่คุณแอนได้รับมาจากพระเจ้าของเธอนั่นเอง เมื่อเวลาผ่านไป การดำเนินกิจการโรงแรมก็ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก จนเจ้าของกิจการไว้วางใจมอบหมายให้คนทั้งสามไปฟื้นฟูกิจการโรงแรมอีกแห่งหนึ่ง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าปัจจัยแรกที่เกิดผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ของคนทั้งสาม คือเรื่องของความไม่แน่นอนทางธุรกิจ เพราะไม่ว่าจะใช้ความพยายามเพียงไร ก็ไม่สามารถฟื้นฟูกิจการโรงแรมแห่งนั้นได้ และแล้วทั้งสามก็ได้รับคำสั่งให้ออกจากงานโดยไม่ทันได้ตั้งตัว ปัจจัยดังกล่าวทำให้เงื่อนไขชีวิตของทั้งสามเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง

ในวันอันหนาวเหน็บของเดือนพฤศจิกายน 1962 (พ.ศ.2505) ครอบครัวที่ประกอบด้วย คุณพีท คุณแอน พร้อมทั้งลูกชายเล็ก ๆ สามคน และคุณดอลลี่ ได้ลากคาราวานของตนเข้ามาจอดในสวนคาราวาน³ ทางตะวันออกเฉียงเหนือของสหราชอาณาจักรอันเป็นที่ตั้งของชุมชนอังกฤษทุกวันนี้ ซึ่งมีภูมิประเทศเป็นเนินทรายชายทะเลที่เต็มไปด้วยขยะและวัชพืช ลมพัดแรง อากาศแปรปรวนง่าย ขนาดที่เรียกได้ว่าในหนึ่งวันมีสี่ฤดู อันเป็นผลมาจากการบุกรุกทำลายป่าของนายทุนตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 18 และที่น่าสนใจมากอีกประการหนึ่งก็คือ ช่าง ๆ สวนคาราวานนี้ เป็นที่ตั้งของฐานทัพขององค์การสนธิสัญญาป้องกันภาคพื้นแอตแลนติกเหนือ (NATO) ซึ่งมีเครื่องบินขึ้นลงเกือบทั้งวัน

ผู้ใหญ่ทั้งสามคนคิดว่าจะมาพักอยู่ที่นี่เพียงชั่วคราวระหว่างหางานใหม่ ซึ่งขณะนั้นจิตของคุณแอนยังไม่เติบโตพอที่จะรับสภาพ “ความเป็นเช่นนั้นเอง” ดังจะเห็นจากความรู้สึกที่เธอเล่าภายหลังว่า “หลายครั้งที่เราผ่านบริเวณแห่งนี้...เราคิดว่า ‘ใครจะไปอยู่ในที่ที่รอบ ๆ เต็มไปด้วยขยะอย่างนี้ได้’ แคมโปลล์⁴ นั้น ยังมีโรงรถเก่า ๆ ผุ ๆ พัง ๆ เต็มไปด้วยต้นไม้ไร้รู้อยู่เต็มไปหมด” แต่เนื่องจากเงินสวัสดิการคนตกงานที่ได้จากรัฐนั้นน้อยมากจนแทบจะไม่พอกิน ทุกคนจึงต้องเริ่มทำสวนปลูกพืชผักกันไว้ด้วย ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า ช่วงนี้เองที่สภาพแวดล้อม ความศรัทธาในพระเจ้า และการเจริญสมาธิอย่างจริงจัง ได้รวมตัวเป็นปัจจัยส่งผลให้จิตที่เคยรับรู้เฉพาะปัญหาของตนเปลี่ยนไปเป็นแบบมีมิติเขียว ที่สามารถเชื่อมโยงกับธรรมชาติและเห็นความสำคัญของธรรมชาติ เมื่อวันหนึ่ง คุณแอนได้รับคำสอนจากพระเจ้าภายในว่า

สิ่งที่สำคัญคือการรวมตัวกัน ความร่วมมือกัน และความคิดในเชิงบวก จงรู้ไว้ว่า ทุกครั้งที่เธอขุดดิน จะมีรังสีส่งผ่านไปโน้น จงใช้พรสวรรค์ทั้งหมดของฉัน จงรักและแสดงความขอบคุณสวนผักนั้น จงคิดเสียว่านี่เป็นช่วงเวลาอันน่าปิติยินดีสำหรับเธอทั้งหมดที่จะได้สร้างสรรค์สถานที่ที่เปี่ยมไปด้วยความงดงามและกลมเกลียว

คุณดอลลี่เริ่มได้รับคำแนะนำจากภายในให้ปรับจิตรับคลื่นพลังจากเทพารักษ์ประจำพืชพันธุ์ต่าง ๆ ที่ปลูกขึ้นเมื่อปี 1963 ซึ่งเธอก็ทำได้ เทพเหล่านั้นแนะนำถึงวิถีดูแลพืชแต่ละชนิด โดยมีคำแนะนำที่เป็นพื้นฐานสำคัญคือ ให้อยู่อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ ให้ธรรมชาติช่วยนำทางไปสู่การค้นพบความปิติสุขจากภายใน แล้วนำความปิติสุขนั้นไปช่วยยกระดับสามัญสำนึกของคนทั่วโลกให้สูงขึ้น จากนั้น ความสนใจของทั้งสามคนจึงอยู่ที่การให้ชีวิตอยู่อย่างเรียบง่ายตามความ

³ คาราวาน (caravan) เป็นบ้านเคลื่อนที่ที่ใช้รถยนต์ลากไป ในสหราชอาณาจักรมีผู้นิยมใช้มาก จึงมีการจัดสถานที่จอดพร้อมบริการสาธารณูปโภคต่าง ๆ โดยทั่วไป เรียกว่าสวนคาราวาน (caravan park)

ประสงค์ของพระเจ้า การเจริญสมาธิร่วมกันเพื่อพยายามติดต่อทางจิตวิญญาณกับ “เครือข่ายแห่งแสงสว่าง”⁴ ทั่วโลก และการทำสวนโดยใช้วิธีการเจริญสมาธิเพื่อส่งกระแสแห่งความรัก ความเคารพ และความขอบคุณ ไปยังพืช ดิน และสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การหมักปุ๋ย การพรวนดิน การดูแลประจำวัน ตลอดจนการเก็บเกี่ยว⁵ ซึ่งเป็นวิธีทำการเกษตรอินทรีย์แบบมีมิติชีวิตที่แตกต่างจากการปลูกพืชโดยวิธีธรรมชาติแบบเดิม ๆ ของมีมสิน้ำเงิน⁶

คุณพิทเป็นริ้วแรงหลักในการนำคำแนะนำจากภายในทั้งหลายมาปฏิบัติอย่างได้ผลดีเกินคาด ผักและผลไม้ที่ปลูกในที่อันกันดารนั้นได้ผลงอกงามราวกับปาฏิหาริย์ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีการใช้สารเคมี เลย นอกจากนั้น คุณพิทยังทำหน้าที่ผู้แสวงหาแนวร่วม เขาเขียนจดหมายไปบอกเล่าสิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนน้อย ๆ แห่งนี้ให้แก่เพื่อนเก่าที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาเป็นประจำ จนเพื่อนคนนี้ย้ายมาช่วยเป็นมันสมองและเป็นริ้วแรงในการวางรากฐานของชุมชนให้เพิ่มอีกหนึ่งคนในปี 1964 จากนั้นคุณพิทได้เดินทางไปพบปะกับเหล่าผู้สนใจเรื่องลึกลับทั่วสหราชอาณาจักร ทำให้ชุมชนมีผู้คนเข้ามาเยือนมากขึ้นเป็นลำดับตั้งแต่ปี 1965 เป็นต้นมา

ระหว่างนั้นคุณดอลลีได้งานเลขานุการในเมือง ส่วนอีกสองคนถึงแม้จะไม่เลือกงานและพยายามเท่าไรก็ยังไม่สามารถหางานทำได้ แต่ช่วงปลายปีนั้นเอง ที่ปรึกษาด้านการปลูกพืชสวนของจังหวัดได้มาเยือนชุมชน เขาประทับใจผลงานของคุณพิทเป็นอย่างมาก ถึงขนาดเชิญให้คุณพิทไปออกอากาศทางวิทยุกลายเป็นข่าวใหญ่ในท้องถิ่น

ในคืนก่อนวันคริสต์มาสของปี 1967 คุณแอนได้รับสารจากพระเจ้าเป็นเจ้าอีกครั้งว่า

⁴ หมายถึง กลุ่มพลังจิตที่มีจุดประสงค์เดียวกัน

⁵ ปัจจุบันมีหลักฐานจากการทดลองมากมายที่ยืนยันว่าพืชและน้ำมีปฏิกิริยาตอบสนองไปในทิศทางเดียวกับท่วงทำนองของเสียงดนตรี พลังจิตและอารมณ์ของมนุษย์

⁶ การเกษตรดั้งเดิมแบบมีมสิน้ำเงินก็เน้นการปลูกพืชผักโดยวิธีธรรมชาติเช่นกัน แต่เป็นการทำตามแบบแผนสืบต่อกันมา โดยไม่ได้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่เกษตรอินทรีย์ (organic agriculture) หมายถึง ระบบการผลิตที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมรักษาสมดุลของธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพโดยมีระบบการจัดการนิเวศวิทยาที่คล้ายคลึงกับธรรมชาติและหลีกเลี่ยงการใช้สารสังเคราะห์ รวมทั้งไม่ใช้พืชหรือสัตว์ที่เกิดจากการติดต่อทางพันธุกรรมที่อาจเกิดมลพิษในสภาพแวดล้อม เน้นการใช้อินทรีย์วัตถุเช่นปุ๋ยคอกและปุ๋ยชีวภาพในการปรับปรุงบำรุงให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ เพื่อให้พืชมีความแข็งแรงสามารถต้านทานโรคและแมลงด้วยตนเอง รวมถึงการนำเอาภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ประโยชน์ด้วย (กรมส่งเสริมการเกษตร, ออนไลน์)

ไม่มีสิ่งใดที่ผิดพลาดเลย มันเป็นเพียงแค่ความมนุษย์ตีความสิ่งเหล่านั้นผิดพลาดไปเอง ซึ่งมักจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งอยู่แล้ว นี่คือจุดเริ่มต้นแห่งเหตุการณ์ที่จะปรากฏไปทั่วโลก สถานที่แห่งนี้จะเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก โดยไม่มีสิ่งใดจะหยุดยั้งการแพร่ขยายงานที่กำลังทำอยู่ที่นี่ได้ การปลดปล่อยพลังไปทั่วทั้งจักรวาลครั้งนี้มีความยิ่งใหญ่เกินกว่าที่เธอจะจินตนาการได้ ความรู้สึกของเธอที่มีต่อจิตวิวัฒน์คือจุดเริ่มต้นแห่งการเปลี่ยนแปลงอันยิ่งใหญ่ ซึ่งจะสัมผัสได้โดยมนุษย์ทุกคนที่อยู่ทุกหนทุกแห่ง ขอให้ก้าวไปอย่างมั่นคงด้วยคุณสมบัติของฉันที่ฝังไว้อย่างแนบแน่น และขอให้เกิดสันติภาพโดยสมบูรณ์

ผู้วิจัยเห็นว่า สารจากพระเจ้าในครั้งนี้ได้ส่งผลให้คุณแอนตัดขาดจากการแสวงหาอาชีพในระบบสืบล้มได้โดยสิ้นเชิง อีกทั้งยังช่วยให้จิตของคุณแอนรับรู้ถึงข้อผิดพลาดของมนุษย์และก้าวข้ามไปสู่จิตสำนึกโลกในมีมส์คราม ซึ่งส่งผลในทางปฏิบัติอย่างรวดเร็วในช่วงต่อมา

การเดินทางทั่วสหราชอาณาจักร การเผยแพร่ของสื่อ ประกอบกับการจัดพิมพ์คำแนะนำจากพระเจ้าที่คุณแอนเคยบันทึกไว้เป็นประกาศออกเผยแพร่เมื่อต้นปี 1968 อันเป็นช่วงที่มีปัจจัยสนับสนุนภายนอกอยู่แล้ว คือความสนใจเรื่องราวเหนือธรรมชาติและการละทิ้งวัตถุเพื่อค้นหาสัจธรรมของชีวิตที่เป็นส่วนหนึ่งของการเคลื่อนไหวทางสังคม “ยุคใหม่” (New Age) ดังนั้นผู้คนหนุ่มสาวทั้งพวกอิปปีและไม้อิปปี ทั้งพวกที่สื่อกับเทพหรือมนุษย์อื่นได้และสื่อไม่ได้ จากทั่วสารทิศจึงเข้ามาเยี่ยมเยียนและอยู่ร่วมกันสร้างชุมชนทางเลือกแห่งนี้ ซึ่งมีคุณพีทเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงดูแลจัดการ แต่เนื่องจากเขาไม่ต้องการให้มีข้อบกพร่องเลยแม้แต่น้อย เขาจึงใช้ทั้งรูปแบบพ่อปกครองลูกและรูปแบบเข้มงวดที่มีสายการบังคับบัญชาชัดเจนแบบมีมส์น้ำเงิน เพื่อนำเอาคำแนะนำจากภายในของคุณแอนกับคุณดอลลี่มาปฏิบัติให้เกิดผลขึ้นจริงอย่างรวดเร็ว ผลลัพธ์ก็คือ เฉพาะในปีนั้น คุณพีทสามารถปลูกต้นพืชเพื่อให้เป็นแนวปรากฏารทั้งทางกายภาพและทางจิตวิญญาณให้กับสวนได้ถึง 600 ต้น พร้อมกับสร้างที่พักใหม่ด้วยบังกะโลสำเร็จรูปเพื่อให้เพียงพอแก่การรองรับผู้ที่มาเยือน

ชุมชนเติบโตขึ้นอย่างช้า ๆ จากที่เป็นเพียงภาพในญาณทัศนะก็เกิดเป็นรูปเป็นร่างชุมชน ในขณะที่พลังแห่งจิตวิญญาณที่ต้องการ “ร่วมมือ ร่วมสร้างสรรค์กับธรรมชาติ” (cooperation and co-creation with nature) และ “ใช้ชีวิตบนโลกอย่างนุ่มนวล” (live lightly on the earth) ก็ได้หยั่งรากฝังลึกแน่นหนา จนในช่วงปลายปี 1968 นั้นเอง จากการที่ผู้ก่อตั้งทั้งสามได้รับเชิญไปเผยแพร่อย่างกว้างขวาง ทำให้มีผู้บริจาคสนับสนุนการดำเนินงานมากมาย ชุมชนจึงได้ปรับตัวเป็นองค์กรการกุศล (charitable trust) โดยมีการแต่งตั้งกลุ่มผู้ดูแลผลประโยชน์ขึ้น อีก

ทั้งเมื่อต้นปี 1969 สถานีวิทยุโทรทัศน์ BBC ก็ได้เผยแพร่ผลงานของชุมชน ยังผลให้ในปี ดังกล่าวมีผู้มาเยือนชุมชนรวม 600 คน ซึ่งราว 200 คนจากจำนวนนี้ได้พักค้างแรมทำกิจกรรมอยู่ในชุมชนด้วย ดังนั้น จึงมีการสร้างสถานเจริญสมาธิให้เป็นกิจจะลักษณะพร้อมกับการสร้างศูนย์กิจกรรมชุมชนที่ประกอบด้วยห้องโถง ครุฑ และบริเวณเสิร์ฟอาหาร ที่ชาวชุมชนผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่บริการอาหารและทำความสะอาด

ตั้งแต่นั้นมา คุณแอนและคุณดอลลีได้จัดพิมพ์นิตยสารชุมชนและหนังสือที่บันทึกคำแนะนำจากภายในและการทำสวนออกมาอีกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า คำสอนเหล่านั้น ล้วนเป็นแก่นคำสอนตามภูมิปัญญาบูรณาการ ไม่ว่าจะเป็นคริสต์ พุทธ หรือ เต๋า ตัวอย่างเช่นที่พระผู้เป็นเจ้าพูดกับเธอว่า

จงปล่อยวางเสียเถอะ เพราะเมื่อเธอทำเช่นนั้นได้ ความขัดข้องขัดแย้งทั้งหมดจะหายไป เธอจะไม่ยึดติดในตัวตนใด ๆ อีกต่อไป...ความขัดข้องขัดแย้งจะมาเยือนเมื่อเธอพยายามเหนี่ยวรั้งสิ่งที่เธอรู้สึกว่ากำลังจะถูกพรากจากเธอไป...ทำตามที่คุณบอก...แล้วเธอจะค้นพบความเป็นอิสระที่แท้...อันเป็นความเข้าใจถึงสิ่งลึกลับอันยิ่งใหญ่ที่สุดของชีวิต นั่นก็คือ การที่เราเป็นหนึ่งเดียวกัน

ฉันเห็นแสงมหัศจรรย์สาดส่องไปทั่วแผ่นพสุธา เต็มเต็มสรรพสิ่งและสรรพชีวิต นั่นทำให้ฉันรู้สึกปิติยินดีเป็นล้นพ้น ฉันได้ยินเสียง 'ฉันเป็นอย่างที่ฉันเป็น' ฉันเป็นจุดเริ่มต้นและจุดจบ เป็นชีวิตทั้งหมด ที่รักของฉัน จงยินดีกับการที่เธอได้เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นทั้งหมดทั้งดงามยิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นหนึ่งเดียวกัน

ความเป็นหนึ่งเดียวจมดิ่งลงสู่ความมีสติของเธอ จงเพียรอยู่กับสติที่กำลังยกระดับสูงขึ้น สูงขึ้น เธอสามารถทำเช่นนั้นได้เมื่อเธออยู่กับปัจจุบันขณะ ไม่คิดถึงอดีต ไม่คิดถึงอนาคต แต่คิดถึงแต่ขณะนี้เท่านั้น

ฉันเป็นความรัก ฉันอยู่ในตัวเธอทุกคน ฉันเป็นในสิ่งที่ฉันเป็น

คำสอนเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ทุกคนสามารถค้นหาปัญญาในตัวเอง และเข้าถึงความเป็นหนึ่งเดียวกับความเป็นจริงสูงสุด ซึ่งในที่นี้คือพระเจ้า หรือความรักอันเป็นลักษณะที่สำคัญยิ่งของมนุษยชาติ รวมทั้ง สามารถเกิดความตระหนักในการพึ่งพากันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ที่ภาษาปัจจุบันเรียกว่าจิตสำนึกรักษ์นิเวศ (ecological consciousness) ได้อย่างคุณดอลลีด้วยการฝึกฝนเจริญสมาธิ

คำสอนจากภายในของคุณแอนบางตอนยังบอกด้วยว่า หนทางเข้าถึงความเป็นจริงสูงสุด มีหลายทาง โดยแต่ละทางเหมาะสมกับคนแต่ละแบบ ซึ่งตรงกับแนวคิดศาสนายุคใหม่ (New Age

religion) ที่เริ่มแผ่ขยายในช่วงนั้น ทำให้ชุมชนอังกฤษมีบรรยากาศการแสวงหาศาสนาธรรมแบบจิตใจเปิดกว้าง มีกลุ่มปฏิบัติธรรมตามคติที่หลากหลาย เฉพาะกลุ่มพุทธนั้น มีทั้งเถรวาท วัชรญาณ และมหายาน แต่ทุกกลุ่มสนใจเรียนรู้การอยู่กับปัจจุบันขณะและมุ่งศึกษาจิตของตนเหมือนกัน ซึ่งก็คือคุณพีทอีกเช่นกันที่คอยดูแลให้สมาชิกของชุมชนและผู้มาเยือนเข้าฝึกเจริญสมาธิร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

จากเรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ระดับพัฒนาการของชุมชนรวมทั้งปัจจัยที่ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ดังตารางที่ 4.2 และตารางที่ 4.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2

ระดับพัฒนาการเฉลี่ยของชุมชนและปัจจัยภายในที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนอังกฤษช่วงที่ 1

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
จิต			
ความสนใจ	ม่วง	ความสนใจใคร่รู้ในเรื่องปาฏิหาริย์ของชาวชุมชนจำนวนไม่น้อย เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ชุมชนดำรงอยู่ได้ในช่วงนั้น	mystical spirits
ภาวะผู้นำ	เขียว	ความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของคุณแอนและทางปฏิบัติการของคุณพีทในการก่อตั้งชุมชนที่นำมาซึ่งความเกื้อกูลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติได้สำเร็จ	bring harmony, eco/ social concerns
ความต้องการ ความศรัทธา	เขียว	ความต้องการแสวงหาความสุขที่วัตถุให้ไม่ได้และความต้องการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนที่เกิดจากความศรัทธาในแนวคิดที่เอื้อให้มนุษย์และธรรมชาติอยู่ด้วยกันอย่างกลมเกลียว	bring harmony, eco/ social concerns, seek inner peace

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
ความตระหนัก	คราม	คำแนะนำจากภายในทำให้ผู้ก่อตั้งชุมชนตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือเกื้อกูลสรรพชีวิตทั้งโลก	global awareness, restore harmony, find grand balance
การกระทำ			
กิจวัตร	ม่วง	ชาวชุมชนบางคนพยายามติดต่อสื่อกับเทพหรืออมนุษย์ด้วยความสนใจใคร่รู้ในเรื่องปาฏิหาริย์	mystical spirits
กิจวัตร	เขียว	ชาวชุมชนต่างฝึกเจริญสมาธิอย่างต่อเนื่อง	explore inner self
การเรียนรู้	เขียว	ชาวชุมชนต่างอยู่ระหว่างการเรียนรู้ที่จะแสวงหาความร่วมมือในการสร้างชุมชน ผ่านกิจกรรมอย่างเช่น การผลัดกันบริการอาหารในศูนย์กิจกรรมชุมชน	learn cooperation
กิจกรรม	เขียว	ชาวชุมชนต่างสื่อสารเผยแพร่จิตสำนึกชุมชนออกไปสู่สังคมภายนอก	promote sense of community
การเลี้ยงชีพ	เขียว	ชาวชุมชนต่างหาเลี้ยงชีพด้วยการทำการเกษตรอินทรีย์	ecological concerns
วัฒนธรรม			
เป้าหมายชุมชน	เขียว	สมาชิกต่างมีเป้าหมายร่วมกันคือสร้างความเป็นชุมชนภายใต้แนวคิด "ร่วมมือ ร่วมสร้างสรรค์กับธรรมชาติ" และ "ใช้ชีวิตบนโลกอย่างนุ่มนวล"	ecological concern, community focused
วิถีชีวิต	เขียว	สมาชิกต่างฝึกเจริญสมาธิ เพื่อหลุดพ้นจากความยึดมั่นในตน โดยไม่ยึดติดกับหลักศาสนาใดศาสนาหนึ่ง	spiritual, free from greed/ dogma, pluralistic
วิถีชีวิต	เขียว	สมาชิกต่างดำรงชีวิตอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่การหมักปุ๋ยเองเพื่อที่จะไม่ต้องใช้สารเคมีปลูกพืช	ecological concerns

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
ศาสนา	คราม	ในชุมชนมีกลุ่มปฏิบัติตามคติที่หลากหลาย เช่นวัฒนธรรมจิตวิญญาณแบบตะวันตก พุทธเถรวาท มหายาน และวัชรญาณ เป็นต้น	diversified
ระบบสังคม			
สิ่งแวดล้อม	แดง	สภาพแวดล้อมบางส่วนยังคงสภาพที่ถูกบุกรุกทำลายมาก่อน	exploit
สิ่งแวดล้อม	น้ำเงิน	สภาพการอยู่อาศัยเป็นคาราวาน หรือไม่ก็เป็นบังกะโลแบบเดิม ๆ ตั้งอยู่กลางทุ่ง มีสวนพืชผักอยู่รายรอบ	traditional, horticulture, agrarian
การบริหาร	น้ำเงิน	การตัดสินใจและการจัดการโดยคุณพืที่ไม่ต้องการให้มีข้อบกพร่องเลย	do right, truth from authority
องค์กร	น้ำเงิน	คุณพืที่อยู่ส่วนบนสุดของโครงสร้างอำนาจ เป็นผู้สั่งการอย่างเข้มงวด ตามสายการบังคับบัญชาชัดเจน	order from authority, discipline, duty
ข้อมูลข่าวสาร	คราม	นิตยสารชุมชนและหนังสือที่บันทึกคำแนะนำจากภายในสอนเรื่องความรัก ความเป็นหนึ่งเดียวกัน และการยกระดับสามัญสำนึกของมนุษย์โลก	holistic, synergy of all life, see planet as single system

ตารางที่ 4.3

ปัจจัยภายนอกที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนอังกฤษช่วงที่ 1

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
จิต	- จิตสำนึกต่อต้านระบบวัฒนธรรมกระแสหลักของกลุ่มคนที่แสวงหาทางเลือก - ความศรัทธาของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมตามแนวทางของชุมชนอังกฤษ - ความมีน้ำใจของเพื่อนเก่าที่รู้ข่าวก็มาบักหลักช่วยงานอยู่ที่ชุมชน
การกระทำ	- การมาให้คำแนะนำของพระเจ้าและเทพารักษ์ อันเป็นผลมาจากการเข้าสมาธิในระดับสูงของผู้ก่อตั้งชุมชน ทำให้ผู้ก่อตั้งชุมชนเห็นทางสว่างของชีวิต

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
	- การเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบต่าง ๆ เช่นการปฏิเสธรการใช้ชีวิตในสังคมกระแสหลักมาใช้ชีวิตที่เรียบง่าย การรวมกลุ่มของผู้ที่คิดแบบเดียวกัน และการเริ่มฝึกเจริญสมาธิ ทำให้ผู้คนมีความพร้อมที่จะเข้ามาใช้ชีวิตในชุมชนอังกฤษ - การเดินทางเข้ามาร่วมสร้างชุมชนของผู้แสวงหาคำตอบให้ชีวิต - การกระจายข่าวเรื่องราวของชุมชนออกไปในวงกว้างโดยบุคคลภายนอก
วัฒนธรรม	- อารยธรรมสมัยใหม่หรือสังคมวัตถุนิยมที่เป็นพื้นฐานแห่งการเกิดขึ้นของกระบวนการเปลี่ยนแปลงสู่โลกแบบใหม่ - วัฒนธรรมแบบพวก "ฮิปปี" ที่ต้องการค้นหาเป้าหมายและหนทางใหม่ของชีวิต ที่รวมถึงแนวคิดคอมมูน และการเจริญสมาธิ ทำให้ชุมชนอังกฤษเป็นทางเลือกหนึ่ง - แนวคิดศาสนายุคใหม่ที่เปิดกว้าง ไม่ยึดติดกับวิถีแบบหนึ่งแบบใด รวมทั้งวัฒนธรรมอันลึกลับของชาวตะวันตก (Western mystery tradition) ที่มีการผสมผสานแนวคิดและการปฏิบัติแบบตะวันออกอยู่แล้ว ทำให้มีการยอมรับในภูมิปัญญาบูรณาการของศาสนาทั้งหลายในโลกมากขึ้น และยังลดข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน - วัฒนธรรมการเดินทางเพื่อแสวงหาลิขิตใหม่ให้กับชีวิตทำให้ผู้คนได้มาสัมผัสกับชุมชนอังกฤษ - วัฒนธรรมการหมั่นจดบันทึกเรื่องราว ทำให้ภายหลังคุณแอน และคุณดอลลีสามารถรวบรวมคำแนะนำของพระเจ้าเผยแพร่ได้โดยง่าย - วัฒนธรรมการอ่านช่วยให้มีผู้ได้รับรู้เรื่องราวของชุมชนอังกฤษจำนวนมาก
ระบบสังคม	- ทางเศรษฐกิจ ได้แก่ กิจการโรงแรมที่ให้ผู้ก่อตั้งชุมชนออกจากงาน และกิจการที่ไม่รับผู้ก่อตั้งชุมชนเข้างานทำให้ผู้ก่อตั้งชุมชนทุ่มเทกับงานทางจิตวิญญาณเต็มที่ - สภาพแวดล้อม มีความกันดารทำให้ผู้ก่อตั้งชุมชนต้องดิ้นรนเต็มที่ - ระบบข้อมูลข่าวสาร อย่างสื่อท้องถิ่น สถานีวิทยุโทรทัศน์ BBC และการจัดพิมพ์หนังสือช่วยให้คนรู้จักชุมชนได้รวดเร็วขึ้น

ช่วงที่สอง จากสวนสุลิกขา

ในปี 1970 คุณเดฟ ชายหนุ่มชาวอเมริกันผู้มีญาณทัศนะ และปัญญารู้แจ้งถึงความรู้ “ภายใน” ตั้งแต่วัยเยาว์ ได้เดินทางมาถึงชุมชนอังกฤษ จากนั้น เขาได้เผยแพร่แนวคิดแบบมีมส์ เหลือและครามได้แก่การมองภาพใหญ่ทั้งหมดของปรากฏการณ์ในโลก และการสร้างสรรค์

ลักษณะของมนุษย์ที่เหมาะสมกับ “โลกใหม่” ซึ่งอารยธรรมสมัยใหม่ได้เตรียมพื้นฐานไว้ให้แล้ว โดยลักษณะของมนุษย์ที่ว่านี้ก็คือการเป็นมนุษย์ผู้ที่ให้ความสำคัญต่อจิตวิญญาณมากกว่าวัตถุ ซึ่งคุณเดฟยืนยันว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในขั้นตอนพัฒนาการของมนุษยชาติและเป็นไปได้ด้วยการหันกลับเข้ามาค้นหาปัญญาภายใน

แนวคิดนี้ซึ่งเป็นสิ่งที่เขาเน้นในการบรรยายและเขียนในวารสารของชุมชนเป็นประจำ ได้กลายเป็นปรัชญาพื้นฐานและแรงผลักดันให้จิตสำนึกแห่งโลก (planetary consciousness) ของชุมชนเกิดขึ้นอย่างเด่นชัด และส่งผลให้กิจกรรมของชุมชนที่สนใจแต่การพัฒนาพืชสวน เปลี่ยนไปสนใจที่การค้นคว้าพัฒนาการศึกษา (ซึ่งตรงกับ “สิกขา” ของทางพุทธที่หมายถึงฝึกรักษาศีล สมาธิ ปัญญาไปพร้อมกัน) เพื่อสร้างวัฒนธรรมของมนุษย์ที่อยู่บนพื้นฐานแห่งความรัก ความร่วมมือ องค์กรวม และความเคารพในสรรพชีวิต ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ครั้นถึงปี 1972 แนวคิดของคุณเดฟที่ปรากฏในหนังสือที่เขาเขียนขึ้นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของชุมชนอังกฤษในการเปลี่ยนแปลงโลก หรือโลกาวิวัฒน์ (world transformation) ได้ดึงดูดกลุ่มแนวร่วมชาวยุโรปและอเมริกันที่เป็นวัยรุ่นกลุ่มใหม่เข้ามาจำนวนมาก ทำให้สมาชิกของชุมชนเพิ่มขึ้นถึงหลักร้อยเป็นครั้งแรก บรรยายภาคในชุมชนจึงเกิดความหลากหลายไปด้วยผู้นับถือศาสนาฮินดู พุทธ ชูพี คริสต์ ฯลฯ กลุ่มผู้ศึกษาวัฒนธรรมพื้นถิ่นที่มีทั้งอินเดีย อินเดียนแดง และอะบอริจิน กลุ่มนักดนตรี นักแสดง นักศิลปะ นักพัฒนาโครงการ รวมทั้งกลุ่มที่ต่อต้านอำนาจของทุนที่อยู่ลึก ๆ ถึงแม้ทุกกลุ่มจะมีลักษณะเดียวกันคือการทำกิจกรรมตามความถนัดของตนเองเพื่อสนับสนุนการพัฒนาจิตวิญญาณ สมาชิกใหม่หลายคนมีจิตใจผูกพันกับการปฏิบัติให้ได้ผลจริงมากกว่าการคิดฝันถึงอุดมคติ คำว่า “ประชาธิปไตย” ซึ่งเป็นผลผลิตจากมีมส์ลี้กก็เริ่มถูกนำมาใช้ในช่วงนี้ พร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่หลายประการ อาทิเช่น การเริ่มเผยแพร่เทปบันทึกเสียงของชุมชน การซื้อที่ดินด้านตะวันออกเฉียงเหนือของสวนคาราวานเพื่อเป็นบริเวณที่พักเพิ่มเติม การต่อเติมอาคารศูนย์กลางของชุมชน การก่อสร้างอาคารปฏิบัติการและโรงพิมพ์ การจดทะเบียนเป็น “มูลนิธิอังกฤษ” เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างกว้างขวางมากขึ้นและสามารถรองรับผู้มาเยือนจำนวนหลายพันคนในแต่ละปี ที่สำคัญยิ่งก็คือ การที่คุณแอนได้รับคำบัญชาจากภายในที่ให้เธอยุติการเผยแพร่คำแนะนำต่าง ๆ รวมทั้งให้เธอกับคุณพีทลดบทบาทการเป็นผู้นำของชุมชน ดังนั้น คุณพีทจึงจัดตั้งกลุ่มแกนนำของชุมชนเพื่อบริหารมูลนิธิรวมทั้งกลุ่มผู้นำกิจกรรมชุมชนสาขาต่าง ๆ ขึ้น เพื่อชุมชนจะได้เติบโตต่อไปด้วยการเรียนรู้ด้วยตัวเอง และในช่วงต้นปี 1973 คุณดอลลี่กับคุณเดฟก็ได้อำลาชุมชนอังกฤษกลับไปก่อตั้งสมาคมเพื่อเผยแพร่ความรู้เชิงจิตวิญญาณในประเทศสหรัฐอเมริกาต่อไป

กลุ่มแกนนำชุดนี้เริ่มรับเอาแนวคิดและคำแนะนำจากแหล่งข้อมูลภายนอกหลายแห่งเข้ามาและเริ่มพัฒนาวิธีการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ด้วย "การปรับคลื่นภายใน" (inner attunement) ให้ตรงกันระหว่างสมาชิก ด้วยมีเป้าหมายให้สมาชิกสามารถบรรลุถึงความกลมเกลียวด้วยการใช้ "ความเป็นจริง" ในระดับที่สูงขึ้น หลังจากนั้นไม่นานมูลนิธิก็มีความชัดเจนในความมุ่งมั่นที่ลึกซึ้งและมีสำนึกมากขึ้นต่อการนำพาโลกไปสู่ "ยุคใหม่" ด้วยการเป็นศูนย์กลางของการฝึกอบรมและให้การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบบูรณาการสำหรับผู้สนใจ

ในขณะที่ชุมชนยังดำรงชีพด้วยพืชผักที่ปลูกในชุมชน ต้นปี 600 ต้นที่คุณพิทปลูกเพื่อเป็นแนวปรกาศให้กับสวนก็ได้รับการปกป้องรักษาให้เติบโตแข็งแรง กลุ่มแกนนำได้ถือเอาเรื่องการปรับปรุงคุณภาพการอยู่อาศัยของสมาชิก ซึ่งสมัยนั้นมีจำนวนประมาณ 300 คน เป็นภารกิจพื้นฐานประการหนึ่งที่ต้องให้ความสนใจด้วย เนื่องจากบรรดาคาราวานและบังกะโลจำนวนมากอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา แต่ด้วยเหตุที่กลุ่มแกนนำไม่มีประสบการณ์บริหารงานในเชิง "ภายใน" ขั้นสูงเช่นนี้มาก่อนเพราะพึ่งพาผู้ก่อตั้งทั้งสามมานาน ซึ่งจนถึงขณะนั้นคุณพิทก็ยังมิอธิษฐานขอรับงานตัดสินใจอยู่ ประกอบกับชาวชุมชนก็รู้สึกล้าพองใจด้วยการตีความจนเกินจริงว่าชุมชนของตนนั้นมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองและเป็นชุมชนผู้นำที่วิเศษยิ่ง จึงเพิกเฉยไปกับการสร้าง "อนุสาวรีย์" ใหม่ ๆ เช่น หอประชุมที่ใหญ่โตและได้รับการประดับประดาอย่างวิจิตร มีหน้าชาวมุสลิมยังไปก่อนนี้สิ้นไว้ล้นพ้นตัว จากการถ่มยาขยายงานจัดตั้งสาขาศูนย์การเรียนรู้ และการซื้อที่ดินเพื่อการศึกษาวิจัยด้านการเกษตรปลอดสารเพิ่มเติม เป็นต้น การอยู่อาศัยของสมาชิกจึงไม่ได้รับการดูแลปรับปรุงให้ดีขึ้นแต่อย่างใด ส่วนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ชนซื้อมาก็เปรียบเหมือนวัตถุสิ่งของในสังคมคอมมิวนิสต์ที่ไม่มีใครรู้สึกเป็นเจ้าของจึงไม่ใส่ใจดูแล

หน้าที่ของคุณพิทในฐานะผู้สร้าง "เมืองศูนย์กลางแห่งแสงสว่าง" และหน้าที่ของคุณแอนในฐานะผู้นำทางปัญญาได้สิ้นสุดลงอย่างเด็ดขาดในปี 1979 เมื่อคุณพิทตัดสินใจออกเดินทางไปแสวงหาแนวทางจิตวิวัฒน์ของตนเอง ในขณะที่คุณแอนผู้เหนียวแน่นได้ปรับบทบาทจากการเป็นผู้ให้คำแนะนำอยู่ห่าง ๆ มาเป็นผู้เดินสายบรรยายและแนะนำการปฏิบัติธรรมให้แก่ผู้สนใจจำนวนนับพันในคราวเดียว

จากเรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ระดับพัฒนาการของชุมชนรวมทั้งปัจจัยที่ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ดังตารางที่ 4.4 และตารางที่ 4.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4

ระดับพัฒนาการเฉลี่ยของชุมชนและปัจจัยภายในที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนอังกฤษช่วงที่ 2

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
จิต			
จิตสำนึก	ล้ม	ชาวชุมชนเกิดล้าพองใจ จึงต้องการสร้างหอประชุมที่ใหญ่โตและได้รับการประดับประดาอย่างวิจิตรเพื่อแสดงความสำเร็จและภาพการเป็นผู้นำ	success and image driven
จิตสำนึก	ล้ม	สมาชิกใหม่หลายคนใจฝักใฝ่กับการปฏิบัติให้ได้ผลจริงมากกว่าการคิดฝันถึงอุดมคติ	pragmatic alternatives
ความตระหนัก	เหลือ	ชาวชุมชนตระหนักถึงภาพกว้างของปรากฏการณ์ในโลก จากคำสอนของคุณเดฟ	big picture views
ภาวะผู้นำ	คราม	ความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของคุณแอน ทางปฏิบัติการของคุณพีท และทางภูมิปัญญาของคุณเดฟ ที่นำพาให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในเชิงรุกมากขึ้น ในการสร้างการเปลี่ยนแปลงของโลกจากการเริ่มมุ่งเน้นที่การจัดการศึกษาแบบองค์รวม	holistic, think global; act local, scans the macro
ความห่วงกังวล	คราม	ชาวชุมชนห่วงกังวลกับปัญหาของโลกและมีความชัดเจน ในความมุ่งมั่นมากขึ้นต่อการนำพาโลกไปสู่ "ยุคใหม่" ด้วยการเป็นศูนย์กลางการฝึกอบรม ให้การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบบูรณาการ	planetary concerns

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
การกระทำ			
การแสวงหา	ล้ม	ชุมชนเน้นการแสวงหาวัตถุเช่นสิ่งก่อสร้าง ที่ดิน และสร้างวัตถุเช่นหอประชุมที่ใหญ่โต เพื่อแสดงถึงความสำเร็จของตน อันนำมา ซึ่งความเสื่อมเสียในภายหลัง	display affluence, seek materials, successful wins spoils
กิจกรรม	ล้ม	ชาวชุมชนทดลองปลูกพืชอินทรีย์ ทำกิจการ โรงพิมพ์ และเผยแพร่เทปบันทึกเสียงของ ชุมชน นับว่าเป็นการใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วย ให้งานมูลนิธิบรรลุนิติวัตถุประสงค์	scientific method and quantification, high technology, bottom-line results
การเลี้ยงชีพ	เชียว	ชาวชุมชนต่างหาเลี้ยงชีพด้วยการปลูก พืชผักอินทรีย์และการช่วยกันจัดกิจกรรม เพื่อสร้างสรรค์สังคม	ecological concerns, social development, work as groups
กิจวัตร	เหลือ	ชาวชุมชนเน้นการนำความรู้ทุกมิติเช่น ดนตรี ศิลปะ การพัฒนาโครงการ และการ เจริญสมาธิ มาปฏิบัติในกิจกรรมเพื่อ พัฒนาจิตวิญญาณ ให้ได้ผลจริงมากขึ้น	integrative knowledge and competence
การเรียนรู้	เหลือ	ชาวชุมชนศึกษาและเรียนรู้เรื่องราวและสิ่ง ต่าง ๆ ตลอดเวลา	living is learning
กิจกรรม	คราม	ชาวชุมชนได้รื้อฟื้นวัฒนธรรมของมนุษย์ที่ อยู่บนพื้นฐานแห่งความร่วมมือ ความ เคารพในสรรพชีวิต ผ่านกิจกรรมการ ฝึกอบรม ให้การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา แบบบูรณาการเพื่อการเปลี่ยนแปลงโลก โดยได้จัดตั้งสาขาในท้องถิ่นใกล้เคียงด้วย	restore harmony, think global; act local

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
วัฒนธรรม			
โลกทัศน์	ลัทธิ	ชุมชนเน้นการแสวงหาวัตถุเช่นสิ่งก่อสร้างที่ดิน และสร้างวัตถุเช่นหอประชุมที่ใหญ่โต เพื่อแสดงถึงความสำเร็จของตน อันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียในภายหลัง	materialism
วิถีชีวิต	เหลือ	ชุมชนเน้นการบูรณาการจิตวิญญาณกับวิธีการค้นคว้าทดลองและการพัฒนาการศึกษาสมัยใหม่ เพื่อสร้างวัฒนธรรมของมนุษย์ที่อยู่บนพื้นฐานแห่งความรัก ความร่วมมือ และความเคารพในสรรพชีวิต	integrative knowledge and competence
ค่านิยม/ เป้าหมาย ชุมชน	ความ	ชุมชนมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญสูงสุดกับการสร้างจิตวิญญาณให้แข็งแกร่งเพื่อเปลี่ยนแปลงโลกและผลักดันให้จิตสำนึกแห่งโลกเกิดขึ้นโดยทั่วไป	global awareness, spiritually strong
ความสัมพัทธ์	ความ	ชาวชุมชนและผู้มาเยือนจากทั่วโลกล้วนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและความร่วมมือกันผ่านความหลากหลายของกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม ที่ประยุกต์ให้เข้ากับชีวิตสมัยใหม่	highly diversify, many alternatives, access to world
ระบบสังคม			
สิ่งแวดล้อม	แดง	สภาพแวดล้อมสำหรับการอยู่อาศัยขาดการดูแลเอาใจใส่	ignored
สิ่งแวดล้อม	ลัทธิ	มีการปลูกสร้างอาคารปฏิบัติการและโรงพิมพ์ อันเป็นลักษณะของอาคารทางธุรกิจและอุตสาหกรรม	high tech preparation, industry

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
สิ่งแวดล้อม	เขียว	สภาพแวดล้อมที่เป็นสวนเพื่อศึกษาวิจัยด้านการเกษตรปลอดสาร ต้นพืช 600 ต้นที่ คุณพิทปลูกเพื่อเป็นแนวปรากรให้กับสวน ก็ได้รับการปกป้องรักษาให้เติบโตแข็งแรง	ecological concern, preservation
การบริหาร	น้ำเงิน	กลุ่มแกนนำเริ่มพัฒนา “การปรับคลื่นภายใน” แต่การตัดสินใจยังมีคุณพิทครอบงำ	orders from authority
เศรษฐกิจ	ส้ม	ชุมชนใช้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ในเรื่องของการกู้เงินมาลงทุนขยายกิจการ ซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ โดยมีรายได้จากการจัดการฝึกอบรม การขายเตปและสิ่งตีพิมพ์นอกเหนือจากการทำการเกษตร	industrial, capitalism, growth
องค์กร	เขียว	การบริหารองค์กรโดยกลุ่มแกนนำ นับว่าเป็นการบริหารเปิดพื้นที่ให้กับชาวชุมชนได้มีส่วนร่วมดำเนินการและเรียนรู้ด้วยตัวเอง มีกลุ่มผู้นำกิจกรรมชุมชนสาขาต่าง ๆ	teams and committees, community spaces
องค์กร	เหลือง	การบริหารองค์กรโดยกลุ่มแกนนำชุดนี้เริ่มรับเอาแนวคิดและคำแนะนำจากแหล่งข้อมูลภายนอกหลายแห่งเข้ามาใช้ในการตัดสินใจ	diverse idea source
ข้อมูลข่าวสาร	คราม	การบรรยายและบทความในวารสารของชุมชนเป็นประจำของคุณเดฟเกี่ยวกับการมองภาพใหญ่ทั้งหมดของปรากฏการณ์ในโลก และการสร้างสรรค์ลักษณะของมนุษย์ที่เหมาะสมกับ “โลกใบใหม่”	holistic, synergy of all life, see planet as single system

ตารางที่ 4.5

ปัจจัยภายนอกที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนอังกฤษช่วงที่ 2

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
จิต	- จิตสำนึก ความสนใจและความต้องการแสวงหาแนวร่วมของผู้ทรงความรู้อย่างคุณเดฟ ทำให้เขาเดินทางมาที่ชุมชน - จิตสำนึกต่อต้านระบบและวัฒนธรรมกระแสหลักของกลุ่มคนที่แสวงหาทางเลือก - ความศรัทธาของกลุ่มคนที่แสวงหาทางเลือกตามแนวคิดของคุณเดฟ - ความต้องการปล่อยเงินกู้ ขายที่ดิน ทรัพย์สินต่าง ๆ ของนักธุรกิจภายนอกทำให้เกิดภาระอันหนักอึ้งแก่ชุมชนภายหลัง
การกระทำ	- การเดินทางมาเผยแพร่แนวคิดของคุณเดฟที่ชุมชนอังกฤษ - การเข้ามาร่วมสร้างชุมชนของหนุ่มสาว ซึ่งแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน - การปล่อยเงินกู้ ขายที่ดิน ทรัพย์สินต่าง ๆ ของนักธุรกิจภายนอกทำให้เกิดภาระอันหนักอึ้งแก่ชุมชนภายหลัง
วัฒนธรรม	- ศาสนาฮินดู พุทธ ชูฟี คริสต์ ฯลฯ รวมทั้ง วัฒนธรรมพื้นถิ่นที่มีทั้งอินเดีย อินเดียนแดง และอะบอริจิน ช่วยให้ชาวชุมชนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมที่สลับซับซ้อน - วัฒนธรรมที่ฝึกฝนกับการปฏิบัติให้ได้ผลจริงมากกว่าการคิดฝันถึงอุดมคติ ช่วยให้งานของชุมชนเกิดเป็นรูปธรรมขึ้นมาก
ระบบสังคม	- การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในระดับโลกสามารถดึงดูดผู้คนต่างเชื้อชาติต่างเผ่าพันธุ์มาร่วมสร้างชุมชน - ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่ชุมชนใช้ในเรื่องของการกู้เงินมาลงทุนขยายกิจการ ซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ - ความพร้อมของเทคโนโลยีเครื่องจักร การก่อสร้าง และการสื่อสาร ช่วยในเรื่องการขยายตัวของชุมชนเพื่อรองรับกิจกรรมที่หลากหลายขึ้น - ความพร้อมของระบบการศึกษาและการค้นคว้าทดลองที่มีอยู่แล้วในสังคม สำหรับให้ชาวชุมชนนำไปประยุกต์ได้ทันที - ระบบกฎหมายที่รองรับการแปรสภาพจากองค์กรการกุศลไปเป็นมูลนิธิเพื่อการศึกษาเพื่อรองรับการขยายกิจกรรม

ช่วงที่สาม จากศึกษาสู่สรรพชีวิต

ช่วงที่สามนี้ถือเป็นช่วงที่สำคัญมาก เพราะเป็นช่วงที่โครงการหมู่บ้านรักษานิเวศถือกำเนิดขึ้น โดยเริ่มต้นที่ทางชุมชนอังกฤษสามารถซื้อที่ดินสวนคาราวานอันเป็นที่ตั้งของชุมชนไว้ได้ทั้งหมด เนื่องจากมีปัจจัยที่ทำให้การซื้อที่ดินเป็นไปได้หลายประการเกิดขึ้นพร้อมกันในช่วงปลายปี 1979 ถึง 1983 ดังต่อไปนี้

ประการแรก คือวิกฤตการณ์ทางการเงินของชุมชนคลีคลายลง หลังจากที่คุณพีทจากชุมชนไปแล้ว และชุมชนตกอยู่ในสภาพที่เงินจะล้มละลายมานานถึง 2 ปี ทำให้จำนวนชาวชุมชนรวมทั้งผู้มาเยือนลดจำนวนลงเป็นอย่างมาก หัวหน้ากลุ่มแกนนำของชุมชนได้ใช้โอกาสนี้ปรับการดำเนินงานให้มีลักษณะเป็นเหตุเป็นผล มีประสิทธิภาพ และว่องไวมากขึ้น เพื่อประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาด้วยการสร้างวินัยทางการเงินและองค์กรเป็นหลัก นอกจากนั้น ยังมีการตั้ง "คณะที่ปรึกษาหมู่บ้าน" จากสมาชิกที่ไม่ได้อยู่ในโครงสร้างบริหาร ทำให้กลุ่มแกนนำสามารถตั้งมั่นอยู่บนหลักปรัชญาพื้นฐานของชุมชนและได้รับข้อมูลข้อคิดเห็นอย่างหลากหลาย ทั้งสองส่วนส่งผลให้การตัดสินใจแบบเป็นเอกฉันท์ของกลุ่มแกนนำผ่าน "การปรับคลื่นภายใน" ให้ตรงกันทำงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งนำไปสู่การพลิกฟื้นสถานการณ์ทางการเงินของชุมชนได้ในที่สุด

ประการที่สอง คือชุมชนมีแหล่งรายได้มากขึ้น จากการที่หัวหน้ากลุ่มแกนนำเกิดความรู้สึกมุ่งมั่นอย่างลึกซึ้งที่จะสร้าง "หมู่บ้านแห่งโลก" (planetary village) ซึ่งหมายถึง "การสร้างสรรคระบบนิเวศที่มนุษย์อยู่อย่างกลมเกลียวกับธรรมชาติให้เป็นแบบอย่างของโลก" ตามคำแนะนำภายในจากคุณแอน เขาจึงผลักดันให้เกิดการขยายงานจากมูลนิธิการกุศลเพื่อการศึกษาให้เป็นชุมชนจิตวิญญาณ (spiritual based community) ที่ครอบคลุมงานด้านธุรกิจเอาไว้ด้วย ซึ่งการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งขึ้นในช่วงนั้น อย่างเช่น กิจการด้านพลังงานแสงอาทิตย์ก็เป็นไปได้ด้วยดี ทำให้ชุมชนเกิดความมั่นใจในแหล่งรายได้ที่จะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

ประการที่สาม คือกระแสความเคลื่อนไหวรักษานิเวศทั้งภายในและภายนอกชุมชน หลังจากที่ชาวชุมชนผ่านบทเรียนที่เกิดขึ้นจากความล่าพองมาได้ พลังแห่งจิตที่ตระหนักถึงสรรพชีวิตในระบบนิเวศซึ่งแผ่ไปในช่วงศตวรรษที่ 1970 เนื่องจากชุมชนไปให้น้ำหนักมากที่การพัฒนา ระบบ "ศึกษา" ก็กลับมามีพลังอีกครั้ง พร้อมกับการเผยแพร่เข้ามาของวลี "คิดระดับโลก ทำในท้องถิ่น" และการมาถึงของสมาชิกใหม่ที่มีมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าในการทำงานด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลให้โครงการริเริ่มและการรณรงค์ให้ใช้วัสดุอุปโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมทั้งที่บ้านและสำนักงานเกิดขึ้นในช่วงปลายปี 1979 โครงการ "ต้นไม้เพื่อชีวิต" ซึ่งมีเป้าหมายระยะยาวเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณคาบสมุทรทางตอนเหนือของเกาะอังกฤษเกิดขึ้นในปี 1981 โดยเฉพาะการเปิด

พื้นที่สำหรับการสนทนาและการสร้างสรรค์แนวความคิดผ่านการประชุมประจำปี ของชุมชนที่มีผู้สนใจจากทั่วโลกราว 250 คนมาร่วมประชุมเมื่อปี 1982 ในหัวข้อ “การสร้างหมู่บ้านแห่งโลก” ซึ่งมีประเด็นการปรับปรุงคุณภาพที่อยู่อาศัยให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมรวมอยู่ด้วย ได้กลายเป็นแรงบันดาลใจให้คุณจิม ผู้ซึ่งได้ละทิ้งอาชีพวิศวกรในเมืองใหญ่แห่งหนึ่งของสหรัฐอเมริกามาใช้ชีวิตเรียบง่ายในชุมชนอังกฤษแห่งนี้ คิดแผนการที่จะทำให้ชุมชนแห่งโลกเป็นรูปธรรมขึ้นมาโดยเร็ว สำหรับขั้นแรกก็คือแผนการซื้อที่ดินสวนคาราวานเพื่อที่จะสามารถสร้างบ้านรักษานิเวศน์ขึ้นมาแทนที่บรรดาคาราวานและบังกะโล ซึ่งมีความไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างมาก รวมทั้งเพื่อสนองต่อเป้าหมายของชาวชุมชนที่ต้องการให้หลักปรัชญาพื้นฐาน “ร่วมมือ ร่วมสร้างสรรค์กับธรรมชาติ” และ “ใช้ชีวิตบนโลกอย่างนุ่มนวล” ครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีพ เนื่องจากเรื่องที่อยู่อาศัยดูเหมือนจะเป็นเรื่องเดียวที่ชุมชนไม่ค่อยได้ให้ความสำคัญนักในอดีต

ยิ่งกว่านั้น การที่ชุมชนอังกฤษได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมว่าด้วยเรื่อง “พื้นที่อันกว้างใหญ่ไพศาลของโลก” (World Wilderness) ครั้งที่ 3 ในปี 1983 ซึ่งมีนักคิดคนสำคัญเช่น ชูเมกเกอร์ ศิษย์ของมหาตมะคานธีและผู้ประพันธ์ “จิตแต่แจ่ว” ภายใต้โลกทัศน์บูรณาการแบบตะวันออกมาบรรยาย ทำให้ชาวชุมชนเกิดความมั่นใจมากขึ้นว่ามิติจิตวิญญาณจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกได้ และในการนี้ยังมีการสนทนากันถึงเรื่อง “ความยั่งยืน” อันเป็นผลจากการประชุม “ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์โลก” (World Conservation Strategy) ส่งผลให้วิสัยทัศน์ของชุมชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเปิดกว้างขึ้นอีกอย่างมากมาย เกิดเป็นความกระตือรือร้นที่จะช่วยทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง ขณะที่ในระดับประเทศสหราชอาณาจักรหรือแม้ในระดับท้องถิ่นเองก็ยังไม่มีความเคลื่อนไหวด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากนัก

ประการที่สี่ จู๊ เจ้าของที่ดินสวนคาราวานก็บอกขายที่ขึ้นมาในปี 1983 ความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่สะสมมาก่อนหน้านี้ ทำให้การระดมทุนในทุกรูปแบบจากเครือข่ายทั่วโลกของชุมชน จากอดีตสมาชิก และจากผู้ที่เคยมาเยือน เป็นไปได้ด้วยดี ชุมชนจึงสามารถซื้อที่ดินบริเวณสวนคาราวานไว้ได้ทั้งหมดโดยไม่ยากเย็นนัก

จากนั้น ชาวชุมชนก็ได้ร่วมกันปลูกต้นไม้ในบริเวณรอบ ๆ ชุมชนอีกหลายพันต้น ทำให้ความหลากหลาย เยทางชีวภาพกลับคืนมา ในขณะที่คุณจิมได้พิจารณาตัวเป็นแม่งานดำเนินการศึกษาวิจัยในเรื่องการออกแบบและก่อสร้างบ้านรักษานิเวศน์ ซึ่งรวมถึงการตรวจสอบความพร้อมที่จะสนับสนุนของชุมชนทั้งด้านทัศนคติและมาตรการทางการเงิน การติดต่อขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ผลิตสินค้ารักษานิเวศ (eco-product) ด้านต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจน

ความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น ทำให้ชุมชนสามารถเริ่มดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษานิเวศได้ในปี 1987

หากย้อนกลับไปพิจารณาถึงเรื่องโครงสร้างและการบริหารจัดการชุมชน ก็จะพบว่าเกิดการกระจายอำนาจมากขึ้นตั้งแต่ช่วงกลางคริสต์ทศวรรษที่ 1980 เนื่องจากการแยกตัวของวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เคยขึ้นอยู่กับมูลนิธิไปเป็นบริษัทอิสระแต่ยังดำเนินการเพื่อสนองต่อเป้าหมายทางจิตวิญญาณของชุมชนอยู่ อาทิเช่น ศูนย์การบำบัดแบบองค์รวม โรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบทางเลือกให้แก่เยาวชน ร้านขายของชำ อาหารมังสวิรัต และหนังสือ โรงทำขนมปัง สำนักพิมพ์ และบริษัทบริหารจัดการด้านพลังงานทางเลือก เพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัว และเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและองค์กรที่ทวีความซับซ้อนขึ้นเป็นอย่างมาก โดยพนักงานและเจ้าหน้าที่ก็ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มสมาชิกของชุมชนอีกต่อไป

นอกจากจะมีการกระจายอำนาจในแง่ของการกระจายความรับผิดชอบไปสู่องค์กรที่ย่อยลงดังกล่าวแล้ว ยังมีการกระจายอำนาจการบริหารมูลนิธิที่เหลืออยู่ไปยังสมาชิกของชุมชนทั้งหมดด้วย กล่าวคือเป็นครั้งแรกที่กลุ่มแกนนำของชุมชนมาจากการคัดเลือกของสมาชิก และอำนาจการบริหารรวมทั้งความรับผิดชอบถูกผ่องถ่ายไปยังคณะกรรมการบริหารซึ่งมีหน้าที่หลักในการนำ “ความหยั่งรู้” ที่ได้จากเจริญสมาธิมาใช้ในการรักษาไว้ซึ่งวิถีทัศน์ทางจิตวิญญาณของชุมชน ผลของการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เกิดแนวคิด “ประกาศิตชุมชน” นั่นคือการแต่งตั้งตำแหน่งที่สำคัญต่าง ๆ จะต้องได้รับฉันทามติจากชุมชนในวงกว้าง อันเรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participatory democracy) ซึ่งสุดท้ายแล้วกลายเป็นว่าผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกลับไม่มีอำนาจดำเนินการใด ๆ

จากเรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ระดับพัฒนาการของชุมชนรวมทั้งปัจจัยที่ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ดังตารางที่ 4.6 และตารางที่ 4.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6

ระดับพัฒนาการเฉลี่ยของชุมชนและปัจจัยภายในที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนอังกฤษช่วงที่ 3

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
จิต			
จิตสำนึก	คราม	ชาวชุมชนให้ความสำคัญต่อ “การสร้างหมู่บ้านแห่งโลก” ที่จะนำไปสู่โลกที่ยั่งยืน เป็นโลกที่มีจิตวิญญาณ การกระทำ สังคม และวัฒนธรรมเชื่อมโยงถึงกัน	sustainable world, interconnected, holistic,
ภาวะผู้นำ	คราม	ความเป็นผู้นำของหัวหน้ากลุ่มแกนนำในการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้เหมาะสม สำหรับการเป็นชุมชนจิตวิญญาณ และขยาย กิจกรรมชุมชนให้ครอบคลุมงานด้านธุรกิจเช่น ธุรกิจพลังงาน ที่นำมาซึ่งความสามารถสร้างหมู่บ้านแห่งโลกได้ในระยะยาว	plan for long range, blend feelings and tech, think global; act local, diversity as norm
การกระทำ			
กิจกรรม	เหลือง	ชาวชุมชนรณรงค์ระบบรีไซเคิลและวัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างกังหันลมและดำเนินการโครงการหมู่บ้านรักษนิเวศ	minimal impacts to environment
กิจกรรม	เหลือง	ชาวชุมชนจัดการศึกษาแบบทางเลือกสำหรับเด็ก ส่วนผู้ใหญ่คงยังเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา	customized to kids, living is learning
การทำหน้าที่	คราม	ผู้ที่ได้รับตำแหน่งบริหารทำตาม “ประกาศิตชุมชน” ในการรับผิดชอบงานโดยปราศจากอำนาจเพื่อความอยู่รอดของ “ทั้งหมด”	act for the whole through mandates

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
กิจกรรม	คราม	ชาวชุมชนร่วมกันปลูกต้นไม้ในบริเวณรอบชุมชนอีกหลายพันต้น ความหลากหลายทางชีวภาพจึงกลับคืนมา	restorationist
<u>วัฒนธรรม</u>			
วิถีชีวิต	เขียว	ชาวชุมชนเริ่มวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น รีไซเคิล ใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนธุรกิจสีเขียวของชุมชน	ecological concern
เป้าหมายชุมชน	คราม	ชุมชนมีเป้าหมาย "การสร้างหมู่บ้านแห่งโลก" ที่จะเป็นตัวอย่่างของการสร้างโลกใหม่ที่ยั่งยืน	sustainable world
ค่านิยม	คราม	ค่านิยม "คิดระดับโลก ทำในท้องถิ่น" เพื่อเป็นแบบอย่างการ "ร่วมมือ ร่วมสร้างสรรค์กับธรรมชาติ" และการ "ใช้ชีวิตบนโลกอย่างนุ่มนวล" ในทุกมิติของการดำรงชีพ	think global, act local, holonic
ความสัมพันธ	คราม	ความหลากหลายของกิจกรรมและวัฒนธรรมในชุมชนเกิดจากการร่วมมือกันระหว่างคนต่างชาติต่างเผ่าพันธุ์จากทั่วโลก	highly diversify, many alternatives, access to world
<u>ระบบสังคม</u>			
สิ่งแวดล้อม	แดง	ที่อยู่อาศัยของชาวชุมชนยังขาดการดูแลเอาใจใส่ จึงยังคงสภาพทรุดโทรม	ignored
การบริหาร	เขียว	อำนาจการบริหารรวมทั้งความรับผิดชอบถูกผ่องถ่ายจากกลุ่มแกนนำไปยังคณะกรรมการบริหาร ซึ่งการแต่งตั้งตำแหน่งที่สำคัญ จะต้องได้รับฉันทามติจากทั้งชุมชน	rely on consensus, collective set rules

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
การบริหาร	เหลือ	เกิดการกระจายอำนาจมากขึ้นตั้งแต่ช่วงกลางคริสต์ทศวรรษที่ 1980 เนื่องจากการแยกตัวของวิสาหกิจชุมชนและหน่วยงานที่เคยขึ้นอยู่กับมูลนิธิไปเป็นบริษัทอิสระ	power and authority are dispersed
องค์กร	เหลือ	กลุ่มแกนนำปรับให้องค์กรมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ตามธรรมชาติ มั่นคงในหลักการ เน้นความสามารถ และการทำได้ผลจริง	natural flexibility, highly principled, competence, functionality,
สิ่งแวดล้อม	เหลือ	สิ่งแวดล้อมมีความหลากหลายทางชีวภาพจากการที่ชาวชุมชนร่วมกันปลูกต้นไม้ในบริเวณรอบ ๆ อีกหลายพันต้น	ecological mixes
เศรษฐกิจ	เหลือ	กลุ่มแกนนำมีมาตรการทางการเงินที่เหมาะสม สามารถดำเนินการให้เกิดระบบเศรษฐกิจเป็นไปในลักษณะที่พอเพียงแก่การพึ่งพาตนเองได้ เช่นการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน	self-sufficient
เทคโนโลยี	เหลือ	ชาวชุมชนเริ่มใช้กังหันลมซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	appropriate technology
ข้อมูลข่าวสาร	ความ	ในชุมชนมีข้อมูลอย่างสมบูรณ์ในทุกมิติจากทั่วโลก มีเครือข่ายการดำเนินการสานเป็นร่างแหองค์รวม เห็นได้จากการจัดประชุมนานาชาติที่มีผู้สนใจเข้าร่วมจำนวนมาก รวมทั้งมีผู้ทรงความรู้ระดับโลกมาบรรยาย	information rich, holistic meshwork

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้าน	มี	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
การบริหาร	ความ	ชุมชนได้มีการปรับองค์กรโดยผนวกจิตสำนึกแห่งชุมชนเข้ากับสติปัญญาความสามารถ และความหยั่งรู้จากภายในปราศจากความตายตัวและเผด็จการ	add collective sense to individualistic flair, knows what it knows intuitively, not monolithic nor authoritarian
การบริหาร	ความ	แม้ว่าจะประสบกับปัญหาวิกฤตทางการเงินแต่กลุ่มแกนนำยังสามารถตั้งมั่นอยู่บนหลักปรัชญาพื้นฐานของชุมชน	spiritually strong

ตารางที่ 4.7

ปัจจัยภายนอกที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนอังกฤษช่วงที่ 3

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
จิต	- การรับรู้เรื่องราวโดยผู้คนภายนอก เกี่ยวกับการที่คนพืทจากชุมชนไป และชุมชนตกอยู่ในสภาพที่จวนเจียนจะล้มละลายมานานถึง 2 ปี ทำให้ผู้คนเหล่านั้นไม่เข้ามาเยี่ยมเยียนชุมชน เมื่อผู้มาเยือนลดจำนวนลงเป็นอย่างมาก ทางชุมชนก็มีโอกาสปรับปรุงระบบการทำงาน - ความต้องการและความพึงพอใจในสินค้าและบริการของวิสาหกิจชุมชน เช่น อุปกรณ์พลังงานแสงอาทิตย์ ศูนย์การบำบัดแบบองค์รวม และโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบทางเลือกให้แก่เยาวชน ทำให้สถานการณ์ทางการเงินของชุมชนกระเตื้องขึ้นมาก - จิตสำนึกรักษ์นิเวศในระดับนานาชาติที่เป็นที่มาของการประชุมใหญ่เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และกระตุ้นให้ชาวชุมชนดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมในระดับที่เข้มข้นมากขึ้น

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
	- ความต้องการขายที่ดินสวนคาราวานในช่วงเวลาที่เหมาะสม ทำให้โครงการหมู่บ้านรักษานิเวศเกิดขึ้นได้ - น้ำใจของเครือข่ายทั่วโลก อดีตสมาชิกของชุมชน และผู้ที่เคยมาเยือน ทำให้ชุมชนมีเงินเพียงพอที่จะซื้อที่ดิน - ความสนใจของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการดำเนินงานของชุมชน ความต้องการเผยแพร่สินค้าของผู้ผลิตสินค้ารักษานิเวศทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งทัศนคติในเชิงบวกของหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น กลายเป็นแรงสนับสนุนสำคัญยิ่งของโครงการหมู่บ้านรักษานิเวศ
การกระทำ	- การมาเยือนโดยผู้คนภายนอกลดจำนวนลง หลังจากคุณพิทจากชุมชนไป และชุมชนตกอยู่ในสภาพที่จวนเจียนจะล้มละลายมานานถึง 2 ปี ทำให้ทางชุมชนก็มีโอกาสปรับปรุงระบบการทำงาน - การใช้บริการวิสาหกิจของชุมชน โดยผู้คนภายนอกทำให้การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนที่จัดตั้งขึ้นในช่วงนั้น เป็นไปได้ด้วยดี - การเดินทางเข้ามาประชุมของผู้เชี่ยวชาญระดับโลกเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม นำเอาความรู้มาสู่ชุมชน และก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในวงกว้างมากขึ้น - การระดมทุนในต่างประเทศ ที่สนับสนุนการซื้อที่ดินสวนคาราวานของชุมชนให้ประสบความสำเร็จ - ความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ผลิตสินค้ารักษานิเวศด้านต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น ช่วยให้โครงการหมู่บ้านรักษานิเวศเกิดขึ้นได้
วัฒนธรรม	- กระแสความเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกชุมชน อย่างโลกทัศน์แบบ "คิดระดับโลก ทำในท้องถิ่น" หรือความร่วมมือในระดับนานาชาติเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม มีผลให้โลกทัศน์ของชาวชุมชนเปิดกว้างขึ้นตามไปด้วย - โลกทัศน์บูรณาการของวัฒนธรรมตะวันออก ที่แฝงอยู่กับแนวคิดในการบรรยายของซูเมกเกอร์ผู้ซึ่งเป็นศิษย์ของมหาตมะคานธีทำให้ชาวชุมชนเกิดความมั่นใจมากขึ้นว่ามีจิตวิญญาณจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกได้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
	- การกล้าแสดงออกทางความคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม จากนานาชาติทำให้เกิดเป็นแนวคิดหรือบทเรียนที่ชาวชุมชนนำไปประยุกต์ได้
ระบบสังคม	- ความพร้อมทางเทคโนโลยีด้านพลังงานและผลิตภัณฑ์รักษ์นิเวศ ทำให้ชุมชน สามารถดำเนินการวิสาหกิจชุมชน ติดตั้งกังหันลมผลิตไฟฟ้าชุดแรก และเตรียม ความพร้อมของโครงการหมู่บ้านรักษ์นิเวศได้สำเร็จ - ระบบการบริหารจัดการระดับนานาชาติที่ทำให้การจัดประชุมด้านสิ่งแวดล้อม หลายต่อหลายครั้งสัมฤทธิ์ผล ซึ่งมีอิทธิพลต่อโลกทัศน์และกิจกรรมของชุมชน - การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในระดับโลกสามารถดึงดูดผู้คนต่างเชื้อชาติต่างเผ่าพันธุ์ มาร่วมสร้างชุมชน - ระบบการเงินการธนาคารช่วยให้การบริจาคเงินสนับสนุนการซื้อที่ดินสวน คาราวานของชุมชนเป็นไปได้ด้วยดี

2.3 บริบทในระดับโครงการ: การพัฒนาโครงการหมู่บ้านรักษ์นิเวศ

ที่มาและมโนภาพของโครงการ

บ้านรักษ์นิเวศ เป็นผลสืบเนื่องจากการประชุม “การสร้างหมู่บ้านแห่งโลก” ที่กระตุ้น
มีมสึครามของชุมชนซึ่งต้องการให้หลักปรัชญาพื้นฐาน “ร่วมมือ ร่วมสร้าง สรรค์กับธรรมชาติ” และ
“ใช้ชีวิตบนโลกอย่างนุ่มนวล” ครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีพ และจากวิสัยทัศน์ที่ต้องการเห็น
บ้านรักษ์นิเวศเป็น “สภาพแวดล้อมที่มวลมนุษย์สามารถเติบโตอย่างสมบูรณ์เต็มที่แล้วถึงพร้อม
ด้วยสติปัญญา ความเมตตา และความเข้าใจ” และเป็นหมู่บ้านตัวอย่างของการเชื่อมโยง
กับธรรมชาติ การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และการมีสำนึกทางจิตวิญญาณ ซึ่งก่อให้เกิด
สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโตของสรรพชีวิต

วัตถุประสงค์และหลักการพื้นฐานในการทำโครงการ

คุณจิมเล่าว่าในช่วงปี 1987 ที่เริ่มโครงการนั้น มีหมู่บ้านรักษ์นิเวศที่เป็นตัวอย่างของ
การอยู่อาศัยแบบยั่งยืนมีอยู่แล้วนับพันแห่งในหลายประเทศ เพื่อสาธิตลักษณะการอยู่อาศัยแบบ
ยั่งยืน แต่หมู่บ้านรักษ์นิเวศที่ชุมชนอังกฤษซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม “คิดระดับโลก ทำใน
ท้องถิ่น” นี้ จะเป็นแห่งแรกที่สาธิตการนำปัจจัยสำคัญ 4 ด้านซึ่งเป็นสิ่งที่ทางชุมชนอังกฤษเน้นมา

นานแล้ว มารวมเข้าด้วยกันอย่างสมบูรณ์ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านจิตวิญญาณอันเป็นปัจจัยรากฐานของชีวิต ด้วยความเคารพบริบทของพื้นที่มากที่สุด โดยใช้หลักการพื้นฐานที่ว่า “ไม่ตัดดวงผลประโยชน์จากโลกมากเกินไปกว่าที่เราจะให้คืนได้” (not taking more away from the Earth than one gives back) ซึ่งหลักการนี้สามารถปรับใช้ได้ทั้งในชุมชนเมืองและท้องถิ่น เพราะเป็นหลักการพื้นฐานที่จะตอบสนองความต้องการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์และสังคมได้ โดยที่ยังรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกัน

การจัดหาที่ดิน

โครงการพัฒนาหมู่บ้านรักษันิเวศแห่งนี้ แบ่งระยะเวลาดำเนินการเป็น 2 ช่วง ช่วงแรกดำเนินการ ณ บริเวณมุมในสุดทางตะวันออกเฉียงเหนือของสวนคาราวาน ซึ่งเดิมเป็นพื้นที่ที่ชุมชนเช่าเอาไว้สำหรับติดตั้งบ้านบังกะโลและจอดคาราวานของสมาชิก และต่อมามูลนิธิอังกฤษก็ซื้อมาได้ในปี 1983 ด้วยวิธีการระดมทุนในทุกรูปแบบจากเครือข่ายทั่วโลกของชุมชน จากอดีตสมาชิก และจากผู้ที่เคยมาเยือน ประกอบกับเงินรายได้ที่มาจากวิสาหกิจของชุมชน

ทางมูลนิธิใช้เวลาหมดไปหลายปี กับการเจรจาให้สมาชิกย้ายออกจากคาราวานและบังกะโลอันแสนจะอบอุ่นและคุ้นเคย แล้วรื้อระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมกับการสร้างบ้านออก ดังนั้น เมื่อชุมชนต้องการจัดหาที่ดินเพื่อสร้างบ้านรักษันิเวศเพิ่มเติมในระยะที่สอง จึงมองหาที่ดินแปลงใกล้ ๆ ที่จะไม่ทำให้ต้องประสบปัญหาดังกล่าวอีก ซึ่งบังเอิญเจ้าของที่ดินติดกับด้านทิศใต้ของหมู่บ้านรักษันิเวศระยะที่หนึ่งประกาศขายที่ดิน ที่ไม่เหมาะกับการทำไร่นาอีกต่อไป

ก่อนหน้านี้ เจ้าของที่ดินคนเดิมได้รับใบอนุญาตจัดผังที่ดินเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยไว้แล้ว ทำให้ราคาที่ดินถีบตัวขึ้นไปสูงมาก ถึงแม้ในปี 1993 มูลนิธิฯ จะจัดตั้งบริษัทหมู่บ้านรักษันิเวศขึ้นมาเพื่อดำเนินการจัดซื้อและพัฒนาที่ดินแปลงนี้โดยเฉพาะ แต่ทางมูลนิธิฯ ก็ยังคิดว่าราคาที่ดินสูงเกินกว่าที่จะรับได้ คุณจิมและพวกจึงจำเป็นต้องเฝ้าแต่นั่งเจริญสมาธิเพื่อส่งพลังไปยังที่ดินและนักพัฒนาโครงการหลายต่อหลายรายที่เดินทางเข้ามาสำรวจ แต่เวลาผ่านไปถึงปี 1995 ก็ไม่มีผู้ใดเสนอซื้อที่ดินแปลงนี้เลย เจ้าของที่ดินจึงตกลงลดราคาขายให้กับบริษัทหมู่บ้านรักษันิเวศในที่สุด โดยในครั้งนี้ เงินทุนสำหรับซื้อที่ดินก็นำมาจากว่าที่ลูกค้าของบริษัท ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นชาวชุมชนอังกฤษอยู่แล้วนั่นเอง

การออกแบบและก่อสร้าง

กระบวนการออกแบบโครงการเริ่มขึ้นหลังจากที่มูลนิธิอังกฤษซื้อที่ดินมาในปี 1983 ได้ไม่นาน โดยจากหลักการพื้นฐานในการทำโครงการดังที่ได้กล่าวมาแล้ว คุณจิมได้กำหนดแนวคิดการออกแบบว่าบ้านจะต้องเป็นบ้านที่เป็นมิตรกับแวดล้อม อีกทั้งต้องส่งเสริมสุขภาพของผู้อาศัยให้มากที่สุด ในราคาที่ถูกที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้นเขาจึงเริ่มด้วยการศึกษาค้นคว้าลักษณะดินสภาพภูมิศาสตร์ ประเภทวัสดุที่จะใช้ซึ่งต้องเป็นธรรมชาติและปราศจากพิษตั้งแต่ขั้นการผลิต การ

คือตั้งแต่จนถึงขั้นการใช้งาน รวมทั้งวิธีการก่อสร้างแบบ “บ้านสร้างเอง” (self-build house) ที่ง่ายที่สุดที่จะช่วยให้เขาสามารถสอดแทรกบ้านไว้ในพื้นที่ได้อย่างกลมกลืน โดยไม่ต้องตัดต้นไม้ใหญ่ออก อีกทั้งยังต้องควบคุมระดับความชื้นและคุณภาพของอากาศให้เหมาะสมกับผู้อาศัยได้เป็นอย่างดี ในช่วงเวลาเตรียมการนี้ คุณจิมจึงติดต่อขอทั้งข้อมูล ความร่วมมือ และการอุปถัมภ์จากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และบริษัทผู้ผลิตสินค้าที่อยู่ภายนอกชุมชนจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่ได้ตอบรับมาเป็นอย่างดี

ความสามารถในการจัดการอันเป็นคุณสมบัติส่วนบุคคลถือเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ทำให้การติดต่อดังกล่าวเป็นผลสำเร็จ ดังที่คุณคล้าคู้ซึ่งเป็นเจ้าบ้านและหัวเรี่ยวหัวแรงในการสร้างบ้านรักษานิเวศหลายต่อหลายหลังได้อธิบายว่า

เรามีคนทำงานอยู่คนหนึ่งซึ่งเก่งมาก ๆ ในการหาทุน ไม่ใช่เงินทุนนะ แต่เป็นวัสดุต่างหาก เขาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เขียนจดหมายเยอะมากถึงบรรดาผู้ผลิตเพื่อเล่าว่าเราต้องการสร้างหมู่บ้านรักษานิเวศ เราต้องการทำหลักแนวคิดแบบรักษานิเวศให้ปรากฏเป็นรูปร่าง เราคิดว่าผลิตภัณฑ์ของคุณดีที่สุด ขอได้โปรดสนับสนุนโครงการด้วย แล้วผู้คนก็จะเห็นว่าหมู่บ้านนี้สร้างด้วยผลิตภัณฑ์ของคุณ เห็นมั้ยเนี่ย เขาเป็นผู้จัดการที่ดีมาก ๆ เลย

นอกจากความสามารถในการจัดการของบุคคลดังกล่าวแล้ว ยังมีคุณสมบัติของชุมชนที่เป็นปัจจัยสนับสนุนอีกด้วย ดังที่คุณเอเลนซึ่งเป็นเจ้าบ้านอีกคนหนึ่งได้อธิบายว่า

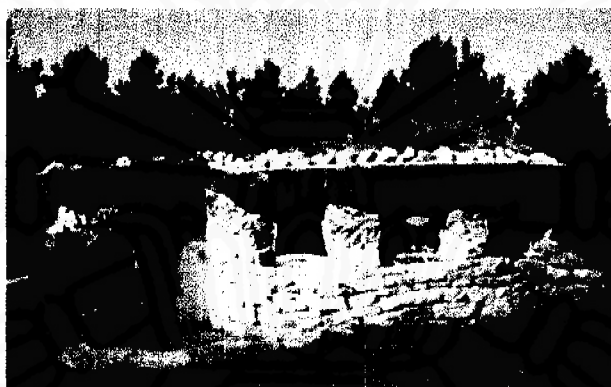
นั่นมักจะมาจากการที่ผู้คนที่นี่มองโลกในแง่ดี นี่คือนี่สิ่งที่เราต้องการทำ เขียนมันขึ้นเล่าให้ใคร ๆ ฟังเกี่ยวกับสิ่งนั้น แล้วเขาทั้งหลายก็ตอบรับมาเป็นอย่างดีเช่นกัน นี่เป็นจุดแข็งของชุมชนอังกฤษ เพราะว่าเราไม่ใช่สถานที่สำหรับติเตียนและบอกให้คนอื่นเลิกทำสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย แต่ที่ดูเหมือนเราจะทำกันที่นี่คือทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่เชื่อถือได้ และแสดงให้เห็นถึงวิถีที่แตกต่างในการอยู่อาศัยบนโลกใบนี้

แม้การรื้อถอนระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ของคาราวานและบังกะโล การค้นคว้าข้อมูล และการติดต่อผู้ชำนาญการด้านต่าง ๆ รวมทั้งการทดลองสร้างหลายสิ่งหลายอย่างจะใช้เวลาอย่างมากกว่าที่คุณจิมคิด ดังเช่น ต้นแบบระบบบำบัดน้ำเสียโดยวิธีธรรมชาติ ส่วนต่อขยายโรงอาหารเรือนเจริญสมาธิแบบธรรมชาติ (natural sanctuary) ซึ่งมีผนังหินเรียงกันขึ้นไปรับหลังคาแบน ๆ ที่ปลูกพืชเช่นหญ้าและไม้ดอกเล็ก ๆ คลุมไว้ในลักษณะธรรมชาติ (ภาพที่ 4.3) และบ้านทรงกังหันที่ซึ่งทำจากไม้ถึงหมักวิสกีที่ทิ้งแล้ว (ภาพที่ 4.4) อีกทั้งคุณจิมยังได้ใช้เวลาไปในการก่อสร้างกังหันลมขนาด 75 กิโลวัตต์ ซึ่งจะผลิตไฟฟ้าได้ประมาณร้อยละ 15 ของความต้องการในชุมชนด้วย แต่เขาก็สรุปว่าเหมาะแล้วที่จะให้เวลากับการปรับเปลี่ยนกระบวนการในการอยู่อาศัยของว่าที่ลูกค้า ซึ่งก็คือเหล่าเพื่อนฝูงในชุมชนนั่นเอง เมื่อถึงขั้นที่ต้องออกแบบหมู่บ้านจริง ๆ เขาได้เลือกสถาปนิก

ผู้เชี่ยวชาญการออกแบบเชิงรักษนิเวศจากเยอรมันมาเป็นผู้ออกแบบและวางผังหลัก ภายใต้กรอบที่กำหนดให้แต่ละบ้านมีลักษณะเฉพาะถิ่นและมีความกลมกลืนที่เกิดจากการใช้วัสดุเหมือน ๆ กัน นอกจากนี้ เขายังเชื่อว่าที่ลูกค้ำที่จะลงทุนสร้างบ้านเองให้มามีส่วนร่วมในกระบวนการด้วยอย่างเต็มที่เพื่อให้ได้แบบบ้านที่ตรงกับความต้องการของแต่ละคน ก่อนที่จะส่งไปขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการของชุมชนและขออนุญาตก่อสร้างต่อไป ซึ่งเมื่อปี 1989 กังหันลมก็ก่อสร้างแล้วเสร็จพร้อม ๆ กับที่ผังแม่บทได้รับใบอนุญาตจากทางการ

ภาพที่ 4.3

เรือนเจริญสมาธิแบบธรรมชาติ (natural sanctuary)

ผลสรุปการออกแบบในระยะที่หนึ่งจะเป็นการก่อสร้างบ้านเดี่ยวและบ้านแฝดทรงสี่เหลี่ยมจำนวน 7 หลัง (9 ครอบครัว) พร้อมทั้งสร้างบ้านทรงถังวิสกี้เพิ่มเติมให้ครบ 5 หลัง (ภาพที่ 4.4) ซึ่งการก่อสร้างส่วนมากจะเป็นฝีมือของชาวชุมชนและอาสาสมัครที่มาช่วยกัน “ลงแขก” สร้างกันเอง โดยทุกคนจะได้รับการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการสร้างบ้านรักษนิเวศในโรงเรียนก่อสร้างที่มูลนิธิอังกฤษจัดขึ้นเฉพาะกิจเป็นระยะเวลา 2 ถึง 3 สัปดาห์

เนื่องจากการที่การดำเนินโครงการไม่ได้เป็นลักษณะธุรกิจเต็มรูปแบบ ไม่ได้มีการกู้เงินจำนวนมากมาลงทุนที่ทำให้ต้องสร้างบ้านแข่งกับเวลา อีกทั้งยังเป็นการทดลองและสาธิตการสร้างบ้านรักษนิเวศให้มีคุณภาพมากที่สุดด้วยฝีมือของชาวชุมชนเอง ทำให้ในช่วงแรกของการก่อสร้างมีการสูญเสียวัสดุค่อนข้างมาก บ้านบางหลังมีคุณลักษณะแบบรักษนิเวศไม่ครบถ้วน เช่น ไม่ได้ติดตั้งแผงเก็บพลังงานแสงอาทิตย์ และสุดท้ายก็คือโครงการใช้เวลาก่อสร้างถึงปี 1998 จึงแล้วเสร็จ ซึ่งรวมเป็นเวลาถึง 8 ปี เฉพาะทีเดียว

ภาพที่ 4.4

บ้านรูปทรงสี่เหลี่ยมธรรมดาที่บ้านทรงกังวีสก๊ในโครงการระยะแรก

ในช่วงระหว่างที่รอผลสรุปการจัดซื้อที่ดินแปลงใหม่สำหรับโครงการระยะที่สอง คือ ตั้งแต่ปี 1993 มูลนิธิฯ ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านอื่น ๆ สำหรับการเป็นตัวอย่างหมู่บ้านรักษันิเวศของโลกที่สมบูรณ์มากขึ้นไปด้วย ดังต่อไปนี้

- การศึกษาความเป็นไปได้ของการสร้างกังหันลมเพิ่มเติมเพื่อให้ผลิตไฟฟ้าได้สูงถึงร้อยละ 70 ของความต้องการในชุมชน

- การพัฒนาสวนธุรกิจสีเขียว ('green' business park) ที่จะรวมงานศูนย์บริการผู้มาเยือนซึ่งจะทำให้หน้าที่ประชาสัมพันธ์แนวคิดบ้านรักษันิเวศเอาไว้ด้วยกัน

- การจัดตั้งโครงการผลิตกันทำไร่เพื่อปลูกผักพืชอินทรีย์ในท้องถิ่นเอาไว้ทานกันเอง

- การจัดตั้งศูนย์บริการด้านสุขภาพแบบองค์รวมที่จะมีทั้งวิถีทางการแพทย์สมัยใหม่และแบบทางเลือก

- การก่อตั้งบริษัทวิสาหกิจชุมชนเพื่อออกแบบและก่อสร้างโครงการระบบบำบัดน้ำเสียแบบธรรมชาติที่ได้ชื่อว่า “เครื่องกลมีชีวิต” (living machine) เพราะเป็นระบบที่หมุนเวียนน้ำผ่านเรือนกระจกที่ปลูกพืชหลากหลายชนิดไว้ในถังใหญ่หลายถังเพื่อขับของเสียออกจากน้ำ ก่อนจะปล่อยน้ำซึ่งมีคุณภาพสูงเกินกว่ามาตรฐานที่รัฐกำหนดลงทะเลไป โดยโครงการนี้ได้รับเงินช่วยเหลือบางส่วนจากกองทุนพัฒนาภาคพื้นยุโรปจนก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 1995

- การจัดประชุมหมู่บ้านรักษันิเวศในปี 1995 เพื่อให้ผู้ดำเนินการหมู่บ้านรักษันิเวศจากทั่วโลกมาพบปะกันเป็นครั้งแรก ผลจากการประชุมทำให้สมาคมอังกฤษเข้าร่วมเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งเครือข่ายหมู่บ้านรักษันิเวศแห่งโลก ที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การสหประชาชาติในปีเดียวกัน

นั่นเอง เพื่อดำเนินการฝึกอบรม แลกเปลี่ยนความรู้ ตลอดจนเผยแพร่แนวคิดหมู่บ้านรักษานิเวศไปสู่ผู้ที่ยังวางแผนและดูแลนโยบาย รวมทั้งประกอบวิชาชีพตามแนวคิดกระแสหลักอยู่

ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมมากมายดังกล่าว คุณจิมยังได้รวบรวมข้อมูลและประสบการณ์ที่ได้จากการค้นคว้าและการก่อสร้างหมู่บ้านรักษานิเวศตีพิมพ์เป็นหนังสือชื่อว่า “สร้างสีเขียวแบบง่าย ๆ” ซึ่งเป็นคู่มือสำหรับการก่อสร้างบ้านรักษานิเวศเล่มแรกของสหราชอาณาจักร ดังนั้นคุณจิมจึงต้องหาผู้ช่วยดำเนินงานของบริษัทหมู่บ้านรักษานิเวศ ซึ่งก็ได้หนึ่งในคณะกรรมการบริหารมูลนิธิอังกฤษคือคุณแซมมีมาช่วยงานอย่างจริงจังในปี 1997

ภายใต้ข้อจำกัดที่มีมากขึ้นหลายประการ ซึ่งรวมถึงภาระที่มากขึ้นของสมาชิกชุมชนและความต้องการให้ลูกค้าได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ความฝันของตนเองมากที่สุด คุณแซมมีผู้ซึ่งเคยประกอบวิชาชีพสถาปนิกในกรุงลอนดอน จึงได้ช่วยคุณจิมพัฒนารูปแบบของโครงการระยะที่ 2 จนได้ข้อสรุปว่าจะพัฒนาที่อยู่อาศัยจำนวนประมาณ 40 หน่วย ใน 3 รูปแบบดังนี้ (ภาพที่ 4.5)

1) สร้างทาวน์เฮ้าส์ขายพร้อมที่ดิน ซึ่งคุณจิมกับคุณแซมมีในนามของบริษัทหมู่บ้านรักษานิเวศเป็นผู้ออกแบบ โดยบริษัทสร้างดีซึ่งเป็นบริษัทรับเหมาและที่ปรึกษาการก่อสร้างแบบรักษานิเวศของชุมชนอังกฤษเองเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง

2) สร้างบ้านเดี่ยวขายพร้อมที่ดิน โดยคุณจิมกับคุณแซมมีในนามของบริษัทหมู่บ้านรักษานิเวศเป็นผู้ออกแบบ ซึ่งแบบบ้านและขนาดที่ดินแต่ละแบบจะไม่ซ้ำกัน และบริษัทสร้างดีเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง

3) ขายเฉพาะที่ดิน โดยผู้ซื้อที่ดินเป็นผู้จัดหาทั้งสถาปนิกและผู้รับเหมาก่อสร้างเอง ซึ่งการออกแบบและก่อสร้างจะต้องเป็นไปตามแนวคิดรักษานิเวศที่บริษัทฯ กำหนดไว้

ภาพที่ 4.5

บ้านในโครงการระยะที่สอง

จากความต้องการให้ลูกค้าได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ความฝันของตนเองมากที่สุด คุณแซมมีจึงไม่ได้กำหนดบรรทัดฐานการออกแบบไว้อย่างละเอียดและรัดกุมมากนัก ผลงานบางส่วนจึงไม่เป็นไปตามที่เขาคาดหวัง ดังที่เขาแสดงความเห็นว่า “บ้านหลายหลังใหญ่เกินไปนิดนึงสำหรับสภาพแวดล้อมที่นี่ และทั้งหมดนั้นออกแบบโดยสถาปนิกที่ไม่ได้อยู่ที่นี่ ไม่ได้ทำงานที่นี่” ซึ่งเป็นความเห็นที่สอดคล้องกับชาวชุมชนอีกคนหนึ่งดังนี้ “คุณไม่จำเป็นที่จะต้องสร้างอะไรให้มันใหญ่โตหรูหรา หรือใส่สิ่งที่คุณไม่จำเป็นต้องการจริง ๆ ลงไปเลย ผมหมายความว่านั่นนะเกิดขึ้นแล้วในโครงการระยะที่สอง บ้านที่ประโคนหินเข้าไปตั้งมากมาย เพียงเพื่อตกแต่งเท่านั้นเอง”

เมื่อพิจารณาข้อมูลการออกแบบก่อสร้างจากเอกสารทั้งหมด ประกอบกับการสำรวจภาคสนาม ทำให้สามารถแสดงคุณลักษณะที่เอื้อต่อความยั่งยืนตามกรอบคิดบูรณาการ ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นคุณลักษณะสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน หรือผลของการออกแบบแนวยั่งยืน ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8

คุณลักษณะสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน หรือผลของการออกแบบแนวยั่งยืนในช่วงก่อตั้งชุมชนอังกฤษ

ภาคบนซ้าย: บ้านส่วนบุคคล ลักษณะที่ต้องใช้ใจสัมผัส ได้แก่
1. ความซาบซึ้งถึงเอกลักษณ์และความเป็นอยู่แบบท้องถิ่น
2. ความรู้สึกเชื่อมโยงและกลมกลืนกับธรรมชาติ
3. ความงามแบบเรียบง่าย
ภาคบนขวา: บ้านส่วนบุคคล ลักษณะทางกายภาพ ได้แก่
1. การใช้แสงอาทิตย์โดยวิถีธรรมชาติ
2. การใช้แสงอาทิตย์ผ่านแผงเก็บพลังงานเพื่อทำน้ำร้อนสำหรับอุปโภค
3. การใช้พลังงานก๊าซธรรมชาติต้มน้ำร้อนในระบบเครื่องทำความร้อนภายในบ้าน
4. การใช้ฉนวนประสิทธิภาพสูงที่พื้น ผนัง และหลังคาซึ่งทำจากเยื่อกระดาษใช้แล้ว
5. การใช้กระจกหน้าต่างแบบ 3 ชั้น
6. การใช้หลอดไฟประหยัดพลังงานทั้งหมด
7. การใช้อุปกรณ์สุขภัณฑ์ประหยัดน้ำ
8. การเก็บน้ำฝนและติดตั้งระบบท่อเพื่อนำน้ำฝนไปใช้ในสวน
9. การใช้ไม้ที่ปลูกในท้องถิ่นแบบป่าจัดการ (managed forest) ซึ่งช่วยให้ไม่สูญเสียพื้นที่ป่า

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

10. การใช้หินธรรมชาติในห้องถิ่นสำหรับงานขอบบัว ศาลา และทางเดิน
11. การใช้กระเบื้องหลังคาดินเผาธรรมชาติ
12. การใช้ระบบผนังที่หายใจได้เพื่อควบคุมความชื้นและอุณหภูมิภายในบ้าน
13. การทำพื้นบ้านที่เป็นไม้ยกขึ้นจากผิวดินเพื่อการถ่ายเทอากาศและป้องกันการแทรกซึมของก๊าซเรดอน (radon) เข้าสู่ตัวบ้าน
14. การแยกระบบไฟฟ้าในห้องนอนออกเป็นเอกเทศแล้วติดตั้งวงจรตัดกระแสไฟฟ้าอัตโนมัติเพื่อไม่ให้กระแสไฟฟ้าตกค้างในสายไฟฟ้า ซึ่งทำให้ห้องปลอดจากสนามแม่เหล็ก
15. การใช้สีและน้ำยารักษาเนื้อไม้ที่ผลิตจากสารอินทรีย์ซึ่งเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
16. การใช้แผ่นผนังและฝ้าที่ไม่ใช้กาวยาเคมีและตัวเชื่อมประสานที่เป็นพิษในการผลิต
17. การใช้โครงสร้างไม้แบบง่าย ๆ เพื่อให้เหมาะสำหรับการสร้างบ้านเอง
18. การจับคู่บ้านบางหลังออกแบบให้มีพื้นที่ใช้สอยร่วมกันเช่น ห้องครัว ห้องซักผ้า และห้องนั่งเล่น
19. พื้นที่ในบ้านกะทัดรัด อบอุ่น สบาย และใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ไม่โอ้อวดใหญ่โต

ภาคกลางซ้าย: ชุมชน ลักษณะทางวัฒนธรรมและสิ่งที่ต้องเข้าใจสัมผัส ได้แก่

1. ความงามของกลุ่มสถาปัตยกรรม ที่มีความกลมกลืนในความหลากหลาย
2. ความงามของธรรมชาติแวดล้อมที่บริสุทธิ์
3. ความไม่น่าเบื่อของการจัดที่ว่างเปิดโล่ง ทางสัญจร และอาคาร
4. การยิ้มแย้มแจ่มใส ทักทาย แสดงความเป็นมิตร เป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน
5. ความสงบสุขและปลอดภัย ซึ่งเป็นผลจากความไม่ต้องการเบียดเบียนเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติ ประกอบกับการปฏิบัติธรรม โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาวัตถุเช่นกำแพงสูง ป้อมยามรักษาการณ์ และระบบรักษาความปลอดภัย
6. วิถีชีวิตที่พอเพียงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีการออกแบบผังและอาคารไว้รองรับ เช่น การแลกเปลี่ยนเสื้อผ้าและสิ่งของที่ไม่ได้ใช้แล้ว การปลูกผักไว้ทานเอง การทานอาหารมังสวิรัต การไร้เชื้อเพลิง การแยกขยะ การไม่ใช้สารเคมีที่เป็นพิษกับสิ่งแวดล้อม การนำเศษอาหารเศษพืชมาหมักเป็นปุ๋ย การสนับสนุนธุรกิจสีเขียวของชุมชน การเดิน การใช้จักรยาน การใช้รถยนต์ร่วมกัน และการจอดรถยนต์ในที่จอดรถโดยไม่ขับรถไปจอดหน้าบ้าน
7. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และจิตวิญญาณ ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของคนต่างชาติต่างเผ่าพันธุ์เพื่อความยั่งยืนของชุมชนและโลกทั้งหมด ซึ่งมีการออกแบบผังและอาคารไว้รองรับ เช่น การผลิตกันบริการในศูนย์กิจกรรมชุมชนและในไร่นา

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

- การปลูกพืชผักอินทรีย์ การปลูกป่า การจัดดนตรีและการเดินรำเพื่อพัฒนาจิตวิญญาณ ตลอดจนการประชุมระดับท้องถิ่นและระดับนานาชาติเพื่อแก้ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม
8. วิถีชีวิตที่พยายามผสมผสานความทันสมัยในโลกแห่งวัตถุกับโลกแห่งธรรมอย่างสมดุลที่มีการออกแบบผังและอาคารไว้รองรับ เช่น สถานเจริญสมาธิ และกังหันลมผลิตไฟฟ้าเป็นต้น
 9. การยอมรับความแตกต่าง ซึ่งนำไปสู่ความผสมผสานของศาสนาและวัฒนธรรมจากทั่วโลกโดยมีการออกแบบผังและอาคารไว้รองรับ เช่น สถานเจริญสมาธิและห้องสัมมนาหลายลักษณะที่จะรองรับกิจกรรมทางวัฒนธรรมตามความเหมาะสม
 10. ค่านิยม "คิดระดับโลก ทำในท้องถิ่น" เพื่อเป็นแบบอย่างการ "ร่วมมือ ร่วมสร้างสรรค์กับธรรมชาติ" และการ "ใช้ชีวิตบนโลกอย่างนุ่มนวล" ในทุกมิติของการดำรงชีพ สะท้อนผ่านการสร้างโครงการบ้านรักษานิเวศให้เป็นต้นแบบของชุมชนแห่งโลก
 11. ค่านิยมที่ให้ความสำคัญสูงสุดกับการเติบโตทางจิตวิญญาณ หรือจิตสำนึกโลกอันนำไปสู่การเจริญสมาธิเป็นกิจวัตร โดยมีการออกแบบผังและอาคารไว้รองรับเช่น สถานเจริญสมาธิและห้องสัมมนาหลายลักษณะที่จะรองรับกิจกรรมทางจิตวิญญาณตามความเหมาะสม
 12. ค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการพัฒนาเยาวชนแบบองค์รวม โดยมีการออกแบบผังและอาคารไว้รองรับเช่น สถานเจริญสมาธิ สวนผักธรรมชาติ และห้องสมุด และห้องสัมมนาที่จะรองรับกิจกรรมตามความเหมาะสม

ภาคกลางขวา: ชุมชน ลักษณะทางกายภาพ ได้แก่

1. การไม่สร้างรั้วและการจัดผังกลุ่มบ้านเพื่อให้เกิดมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้าน
2. การทำถนนแคบและบริเวณที่จอดรถรวม ประกอบกับการกำหนดเส้นทางห้ามรถยนต์ผ่าน
3. การมีความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิประเทศ ซึ่งรวมถึงป่าสนทางตอนเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือของชุมชน
4. การจัดสวนและภูมิทัศน์ส่วนกลางมีทั้งพืชผักสวนครัว ไม้ดอก ไม้ผล และไม้ยืนต้นที่ให้ความร่มรื่น ซึ่งชุมชนดูแลความเรียบร้อยสวยงาม โดยคงลักษณะธรรมชาติให้มากที่สุด
5. การใช้เทคโนโลยีสีเขียวได้แก่กังหันลมผลิตไฟฟ้าและระบบบำบัดน้ำเสีย
6. การทำไร่และสวนปลูกพืชผักอินทรีย์
7. ระบบการจัดการขยะ แยกขยะเปียกไปทำปุ๋ยและขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

8. การจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้ชาวชุมชนและผู้มาเยือนใช้ร่วมกันเพื่อการประหยัด การพบปะมีส่วนร่วม และการสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน เช่น ห้องซักผ้า ห้องเก็บเสื้อผ้าและสิ่งของสำหรับเปลี่ยนกันไปใช้ ห้องประชุม ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ห้องเจริญสมาธิ โรงละคร ห้องครัวและห้องอาหารที่จัดอาหารบัพเพต์มังสวิรัตบริการทั้งสามมื้อ ร้านกาแฟ ร้านขายของชำ หนังสือ ของชำร่วย เทปและซีดี เป็นต้น
9. การทำธุรกิจสีเขียวบริการด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน มากกว่า 40 ประเภท อาทิ เช่น ระบบบำบัดน้ำ แผงเก็บพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบกักหน้ลผลิตไฟฟ้า การออกแบบก่อสร้างบ้าน การบริหารระบบสาธารณูปโภค เครื่องปั้นดินเผา ขนมปัง การจัดดอกไม้ การเงิน คอมพิวเตอร์ โรงเรียนสายสามัญแบบทางเลือก การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม การออกแบบและผลิตสิ่งพิมพ์ สำนักพิมพ์หนังสือและวารสาร เป็นต้น
10. การออกแบบผังและอาคารเป็นศูนย์กลางชาติที่จัดการศึกษาแบบองค์รวม ผูกอบรม และเผยแพร่ข้อมูลความรู้ทั่วไป การศาสนาและวัฒนธรรม การพัฒนาจิตวิญญาณและบุคลิกภาพ การพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการสร้างหมู่บ้านรักษานิเวศ เป็นต้น
11. การออกแบบผังและอาคารเพื่อรองรับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารภายในชุมชนมีทั้งวารสาร ชุมชนรายปักษ์ นิตยสารรายไตรมาส แผ่นกระดานประชาสัมพันธ์ และเว็บไซต์ ที่เน้นข้อมูลด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ การพัฒนาจิตวิญญาณ การทำกิจกรรมชุมชน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งความบันเทิงที่มีสาระ
12. การจัดทำคู่มือดูแลสุขภาพสถานที่และกฎระเบียบเพื่อคงไว้ซึ่งลักษณะรักษานิเวศ
13. การจัดทำแผนการบริหารชุมชนเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมซึ่งทุกคนมีส่วนร่วมเลือกผู้นำที่มีความสามารถ มีคณะที่ปรึกษา มีการใช้ระบบการจัดการและข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ตลอดจนมีความพยายามไข่มติเอกฉันท์ในการตัดสินใจ
14. การออกแบบผังและอาคารเพื่อรองรับการทำกิจกรรมของสมาชิกเครือข่ายที่ดำเนินการหลาย ๆ ด้านในระดับโลก

หมายเหตุ: โปรดดูรูปภาพคุณลักษณะที่บ่งชี้ถึงความยั่งยืนเหล่านี้ในภาคผนวก ก.

เงินทุน การตลาด และการขาย

การขายโครงการระยะแรกและระยะที่สองไม่ได้มีการทำการตลาด หรือทำการโฆษณาเพื่อเร่ง "ยอดขาย" ตามแนวปกติของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยทั่วไป เนื่องจากการดำเนินโครงการเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในชุมชนอังกฤษและมีการบอกต่อไปยังผู้คนภายนอกอยู่แล้ว

สำหรับบ้านในโครงการระยะแรกที่เริ่มขายประมาณปี 1989 เป็นบ้านที่เจ้าของบ้านและสถาปนิกของโครงการร่วมกันออกแบบตามความต้องการของแต่ละคน ภายใต้ข้อกำหนดให้รูปแบบภายนอกมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ให้เทคนิครวมทั้งวัสดุการก่อสร้างเหมือนกันทั้งหมด และให้เป็นบ้านที่ชาวชุมชนช่วยกันสร้างเอง

ถึงแม้จะมีแรงสนับสนุนมากมายจากชาวชุมชนให้ทำโครงการ ซึ่งเป็นบ้านสร้างกันเอง อีกทั้งโครงการก็ได้รับบริจาควัสดุก่อสร้างมาจำนวนมากพอที่จะทำให้ต้นทุนค่าก่อสร้างไม่สูงมากนัก แต่ด้วยความที่ชาวชุมชนมีเงินเก็บกันเพียงเล็กน้อย ประกอบกับมีความไม่แน่ใจถึงการอยู่อาศัยและลักษณะของบ้านที่เป็นนวัตกรรมเช่นนี้ มูลนิธิจึงให้ผู้ที่ต้องการซื้อบ้าน จัดหาเงินมาให้เพียงพอกับมูลค่าการก่อสร้างเท่านั้น โดยมูลนิธิจะยังคงเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่แบ่งออกเป็นแปลงย่อย ๆ หลายนแปลง อย่างไรก็ตาม มีบางกรณีและผู้ที่ต้องการซื้อไม่มีเงินไม่พอจริง ๆ ทางมูลนิธิก็จะให้เงินสนับสนุนส่วนหนึ่งและให้ผู้ที่ต้องการซื้อทยอยชำระคืนภายหลัง โดยภาพรวมของโครงการระยะที่หนึ่งจึงเป็นการขายในราคาต่ำกว่าต้นทุนก่อสร้างจริง

ในเรื่องทุนก่อสร้างนี้ คุณคลีคผู้ซึ่งเป็นเจ้าบ้านและเชี่ยวชาญในการสร้างบ้านรักษนิเวศหลายต่อหลายหลังเล่าว่า

ตอนที่เริ่ม เราก็มองหาวิธีว่าจะทำข้อตกลงกับชาวชุมชนกันยังไง อย่างของผมเนี่ย ตอนพ่อแม่เสีย ท่านก็ทิ้งเงินไว้นิดหน่อย ผมเลยเอามาสร้างบ้านนี้ ผมไม่ได้เป็นเจ้าของบ้านนะ แต่มีสิทธิ์ในการอยู่อาศัย เพราะมูลนิธิฯ ออกเงินให้ครึ่งหนึ่ง ผมออกอีกครึ่งหนึ่ง ตอนหลังทางมูลนิธิฯ ต้องการเงิน เราก็ไปกู้จากบริษัทข้างนอกให้คืนส่วนของมูลนิธิฯ ไปหมดแล้ว

คุณโจน เจ้าของบ้านรายแรกในโครงการที่เริ่มสร้างบ้านเมื่อปี 1990 เล่าด้วยว่าเขาไม่ได้ไปตรวจสอบราคาบ้านเทียบกับที่โครงการอื่นเลย เพราะเขาต้องการแต่บ้านที่สร้างตามหลักการรักษนิเวศ เขาเล่าอีกว่า

เราไม่มีเงินมากนักสำหรับการสร้างบ้าน มันดูไร้เดียงสาละ ที่คิดว่ามีเงินสักสองหมื่นห้าพันปอนด์แล้วจะซื้อบ้านได้ ซึ่งจริง ๆ แล้วแค่นั้นเรายังไม่มีเลย ตอนแรกคิดว่าที่ดินจะเป็นของเราเอง พอซื้อก็เอาไปจำนองไว้แล้วเอาเงินมาสร้างบ้าน แต่

ปรากฏว่า ที่ดินจะไม่เป็นของเรา ผมก็เลยต้องวิ่งไปเที่ยวเยี่ยมเพื่อน ๆ ในชุมชนนี้แหละ บอกเพื่อนว่าขอยืมเงินหน่อย แล้วก็รู้สึกว้าคิดถูกมากเลยสำหรับระยะยาว เพราะผมไม่ได้มีหนี้เป็นก้อนโต แป๊บเดียวผมก็จ่ายเงินคืนเพื่อน ๆ ได้หมด

เมื่อมีผู้ตัดสินใจรายแรก บ้านรักษนิเวศก็เกิดเป็นรูปธรรมขึ้นมา ทำให้ชาวชุมชนทยอยตกลงสร้างบ้านจำนวนมากขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้ มูลนิธิฯ ได้ใช้วิธี “การปรับคลื่นภายใน” และมติเอกฉันท์ในหมู่ผู้บริหารมูลนิธิฯ ในการที่จะสรุปว่าชาวชุมชนผู้แจ้งความต้องการเข้ามาคนไหนเหมาะสมที่จะเป็นเจ้าของบ้านแต่ละหลังด้วย ซึ่งโดยปกติก็จะมีการพูดคุยกันมาล่วงหน้าก่อนการประชุมดังกล่าวอยู่แล้ว

ถึงแม้จะมีปัญหาทางการเงินอยู่มากพอสมควร โครงการหมู่บ้านรักษนิเวศระยะแรกก็ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี จนได้รับการยกย่องจากศูนย์การจัดตั้งถิ่นฐานของมนุษย์แห่งองค์การสหประชาชาติให้เป็นโครงการตัวอย่างแห่งปี 1998 ซึ่งเป็นปีเดียวกับที่โครงการระยะที่สองได้เริ่มต้นการขาย โดยที่มูลนิธิอังกฤษไม่ได้ให้เงินสงเคราะห์การดำเนินงานและผู้ซื้อบ้านเหมือนในระยะแรก บริษัทหมู่บ้านรักษนิเวศจึงกู้เงินก้อนโตจากผู้ซึ่งมีจิตศรัทธาในโครงการรายหนึ่งเพื่อดำเนินการก่อสร้าง ดังนั้น บริษัทฯ จึงไม่สามารถตั้งราคาขายโครงการระยะที่สองในลักษณะที่ต่ำกว่าต้นทุนได้อีก อย่างไรก็ตาม บริษัทฯ พยายามรักษาระดับราคาให้อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมาก ซึ่งคุณแซมมีได้เล่าถึงประเด็นนี้ว่า

ตลอดเวลาเลยที่เราไม่มีเงินไม่ค่อยพอใช้จ่าย ใคร ๆ ก็คิดว่าเราทำกำไรมาก แต่มันไม่ได้เป็นอย่างนั้นหรอก เขาคิดกันว่าเราซื้อที่มาแปลงหนึ่งราคาแสนปอนด์ แล้วทำเป็นแปลงย่อยขายต่อแปลงละสองหมื่น โอ พวกคุณได้กำไรเป็นล้านไปเลย ผมว่าที่คิดกันอย่างนั้นคล้าย ๆ จะไร้เดียงสาไปนิดนึงนะ เพราะอะไรรู้มั๊ย เราหมดไปกับระบบสาธารณูปโภคทั้งสองแสนที่เราสร้างเสร็จไปแล้ว แต่เดี๋ยวนะ มีสิ่งหนึ่งที่เรายังไม่ได้คิด นี่กว่าจะเสร็จ เราต้องทำไปอีกสิบปี ไหนจะค่าสำนักงาน ค่าโทรศัพท์ ค่าทนาย แล้วก็ยังต้องมีเงินเดือนพนักงาน ผมนึกว่าเมื่อปี 1999 หรือ 2000 นั้น เราจะล้มละลายไปซะแล้ว

ดังนั้น ถึงแม้จะต้องจ่ายเงินซื้อบ้านเองทั้งหมดโดยไม่ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิฯ ผู้ที่ซื้อบ้านในโครงการระยะที่สองก็มีความพึงพอใจในราคาขาย ดังเช่นความเห็นของคุณมิเรียนเจ้าของบ้านหลังหนึ่งที่เล่าถึงการซื้อบ้านของเธอว่า เธอไปดูที่โครงการอื่นเพื่อเปรียบเทียบราคาอยู่ไม่กี่แห่ง เพราะรู้ว่าการก่อสร้างแบบรักษนิเวศที่โครงการนี้ทำจะสูงกว่าโครงการแบบเดิม ๆ ที่อื่นอยู่แล้ว เธอรู้สึกว้าเธอได้บ้านหลังนี้มาในมูลค่าที่เหมาะสมมาก และความเห็นของคุณเอเลน

เจ้าของบ้านอีกหลังหนึ่งบอกด้วยว่า “ผมไม่ได้สนใจไปค้นหาหรอก ว่าราคาก่อสร้างที่อื่นจะเป็นเท่าไร ผมต้องการอยู่ที่นี้ จริง ๆ แล้วผมก็ดูเรื่องราคาด้วยเหมือนกัน แต่ผมก็รู้อยู่แล้วว่าราคาที่ผมสู้ได้จะประมาณไหน ตอนที่ซื้อเป็นช่วงที่ราคาในตลาดกำลังขึ้นอยู่เลยด้วยซ้ำ”

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีอุปสรรคทางการเงินอยู่ไม่น้อย โครงการระยะที่สองก็ดำเนินไปได้ด้วยดี การดำเนินการก่อสร้างบ้านสองหลังแรกได้แล้วเสร็จในช่วงต้นปี 2000 โดยขณะที่ผู้วิจัยไปดำเนินงานภาคสนามที่ชุมชนอังกฤษเมื่อปี 2005 นั้น เหลือเพียงบ้านที่อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 6 หลัง และที่ดินเปล่ายังไม่เริ่มการก่อสร้างเลยอีก 1 แปลง นอกจากนี้ วิสาหกิจของชุมชนยังอยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อติดตั้งกังหันลมผลิตไฟฟ้าเพิ่มเติม และติดตั้งระบบที่จะนำน้ำจาก “เครื่องกลมีชีวิต” มาใช้ได้อีก ซึ่งจะทำให้หมู่บ้านรักษานิเวศและชุมชนอังกฤษพึ่งพาตัวเองได้มากขึ้น หรือมีความยั่งยืนในระดับสูงขึ้นนั่นเอง

จากการศึกษาบริบทในระดับโครงการของการพัฒนาหมู่บ้านรักษานิเวศสามารถสรุปปัจจัยที่ช่วยให้โครงการเป็นผลสำเร็จดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9

ปัจจัยจากบริบทในระดับโครงการที่เอื้อต่อการพัฒนาหมู่บ้านรักษานิเวศ

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
จิต	- จิตอันเป็นกุศลของเจ้าของโครงการ (ในที่นี้คือมูลนิธิอังกฤษ) และผู้อำนวยการโครงการ (ในที่นี้คือคุณจิม) ที่ปรารถนาอย่างแรงกล้าให้ “การร่วมมือ ร่วมสร้างสรรค์กับธรรมชาติ” และ “การใช้ชีวิตบนโลกอย่างนุ่มนวล” ครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีพใน “สภาพแวดล้อมที่มวลมนุษย์สามารถเติบโตอย่างสมบูรณ์เต็มที่และถึงพร้อมด้วยสติปัญญา ความเมตตา และความเข้าใจ” - การไม่มุ่งหวังผลกำไร ทำให้ไม่ต้องแข่งกับเวลา ส่งผลให้งานมีคุณภาพและลูกค้ามีความพึงพอใจ - จิตของชาวชุมชนที่ต้องการอาศัยในหมู่บ้านที่มีการเชื่อมโยงกับธรรมชาติ การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และการมีสำนึกทางจิตวิญญาณ ซึ่งก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโตของสรรพชีวิต - ความสนใจของหน่วยงานภาครัฐ และผู้ผลิตสินค้าที่มีต่อโครงการบ้านรักษานิเวศ - น้ำใจของเครือข่ายทั่วโลก อดีตสมาชิกของชุมชน และผู้ที่เคยมาเยือน ทำให้

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
	ชุมชนมีเงินเพียงพอที่จะซื้อที่ดิน - ความสนใจของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการดำเนินงานของชุมชน ความต้องการเผยแพร่สินค้าของผู้ผลิตสินค้ารักษ์นิเวศทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งทัศนคติในเชิงบวกของหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น กลายเป็นแรงสนับสนุนสำคัญยิ่งของโครงการหมู่บ้านรักษ์นิเวศ - ความมีน้ำใจของคุณแรมมีที่ต้องการช่วยเหลือคุณจิม ความมีวิญญูณสถาปนิกประกอบกับความเข้าใจในปรัชญาของชุมชน ทำให้คุณแรมมีกลายเป็นกำลังสำคัญที่ผลักดันให้โครงการระยะที่สองสำเร็จลุล่วงไปได้
การกระทำ	- การนั่งเจริญสมาธิเป็นประจำเพื่อส่งพลังไปยังที่ดินแปลงที่ 2 ถึงแม้จะพิสูจน์โดยประจักษ์ไม่ได้ว่าเกี่ยวข้องกันหรือไม่ แต่ก็ปรากฏว่าไม่มีผู้เสนอซื้อที่ดินแปลงนี้เลย - การช่วยกันลงทุนซื้อที่ดินของชาวชุมชน - ด้วยพื้นฐานที่เป็นวิศวกร เมื่อมาทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโครงการ คุณจิมจึงสามารถศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบ้านรักษ์นิเวศและสภาพแวดล้อมชุมชนอย่างละเอียด รวมทั้งการทดลองสร้างสิ่งต่าง ๆ ก่อนที่จะสร้างบ้านรักษ์นิเวศจริง - ความสามารถในการจัดการของสมาชิกชุมชนผู้ร่วมงานโครงการในการติดต่อขอความอนุเคราะห์จากแหล่งต่าง ๆ - ความร่วมมือ และการอุปถัมภ์จากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และบริษัทผู้ผลิตสินค้าที่อยู่ภายนอกชุมชนจำนวนมาก - การออกแบบบ้าน และการเตรียมความพร้อมของสิ่งต่าง ๆ ทำให้หมู่บ้านรักษ์นิเวศมีคุณลักษณะหลากหลายเป็นอันมากที่จะนำมาซึ่งความสนใจของผู้ซื้อบ้านโดยไม่ต้องอาศัยการโฆษณาที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง - การขายบ้านในราคาที่ไม่แพงหรือต่ำกว่าต้นทุนทำให้ลูกค้าส่วนมากที่มีฐานะปานกลางตัดสินใจซื้อได้ง่าย
วัฒนธรรม	- จุดแข็งของชุมชนอังกฤษที่ผู้คนในมองโลกในแง่ดี ทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่เชื่อถือได้ และแสดงให้เห็นถึงวิถีที่แตกต่างในการอยู่อาศัยบนโลกใบนี้ - การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยกันอยู่เสมอ นำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจของชาวชุมชนในการ “ลงแขก” สร้างบ้าน

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
	- ความสัมพันธ์อันดีระหว่าง "หุ้นส่วน" ซึ่งในที่นี้ก็คือมูลนิธิ และเพื่อนบ้านที่สนับสนุนทางการเงินซึ่งกันและกันโดยไม่ได้มีการคิดดอกเบี้ย - ความเสียสละเพื่อส่วนรวมของผู้ที่เคยอาศัยในคาราวานเก่าที่ต้องถูกรื้อไป - กำลังใจและทัศนคติในเชิงบวกของชุมชนที่สนับสนุนให้คุณจิมและผู้ร่วมงานฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ มาได้
ระบบสังคม	- ความที่ยังไม่มีหมู่บ้านรักษานิเวศซึ่งน่าปัจจัยสำคัญ 4 ด้านบูรณาการเข้าด้วยกันอย่างสมบูรณ์ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านจิตวิญญาณ - สภาพที่ดินติดกับด้านทิศใต้ของหมู่บ้านรักษานิเวศระยะหนึ่งที่หนึ่งที่ไม่เหมาะกับการทำไร่นาอีกต่อไป และมีใบอนุญาตจัดฝังที่ดินเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัย - ความพร้อมทางเทคโนโลยีด้านพลังงานและผลิตภัณฑ์รักษานิเวศ ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งความพร้อมของการคมนาคมขนส่งทำให้โครงการได้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานสูง - ระบบบริหารจัดการเอกสารทำให้การทำโครงการเป็นไปตามหลักการและเหตุผลที่อ้างอิงได้เสมอ เห็นได้จากการที่คุณจิมได้ค้นคว้าทดลองสิ่งต่าง ๆ มากมายตลอดจนพัฒนาวิธีการก่อสร้างตลอดเวลา ได้มีการเก็บข้อมูลไว้โดยละเอียดจนสามารถนำมาเขียนเป็นคู่มือการก่อสร้างได้เป็นเล่มแรกของสหราชอาณาจักร และยังทำให้โครงการมีคุณภาพจนได้รับการยกย่องจากองค์การสหประชาชาติให้เป็นต้นแบบสำหรับการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับหมู่บ้านรักษานิเวศ - ระบบการเงินของมูลนิธิ มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะบริหารเงินที่มีอยู่อย่างจำกัดกลายเป็นโครงการที่มีคุณภาพสูง - ระบบการฝึกอบรมที่ได้จัดทำมานาน ทำให้การฝึกสร้างบ้านรักษานิเวศในโรงเรียนก่อสร้างที่มูลนิธิอังกฤษจัดขึ้นเฉพาะกิจส่งผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจ - การจัดประชุมหมู่บ้านรักษานิเวศในปี 1995 เพื่อให้ผู้ดำเนินการหมู่บ้านรักษานิเวศจากทั่วโลกมาพบปะกันเป็นครั้งแรก ทำให้คุณจิมและชาวชุมชนอังกฤษได้รับความรู้เพิ่มเติมอีกมากสำหรับการทำโครงการ

นอกจากผลสรุปปัจจัยที่ช่วยให้โครงการเป็นผลสำเร็จจากการศึกษาภาพรวมของการพัฒนาโครงการดังแสดงข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังได้ใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของเจ้าบ้าน

ว่าปัจจัยใด หรือ ภาวะใดของหมู่บ้านรักษานิเวศชุมชนอังกฤษที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมากที่สุด ซึ่งพบว่าปัจจัยในทุกด้านของจตุรภาคีมีผลต่อการตัดสินใจ และพบว่าค่านิยมกับการอนุรักษ์ธรรมชาติมีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านมากที่สุดที่คะแนนร้อยละ 82.4 รองลงมาเป็นความสงบเงียบ ความงาม และพื้นที่เหมาะสมกับการใช้งานที่คะแนนร้อยละ 70.6 ดังตารางที่ 4 ในภาคผนวก ค. นั่นคือผู้ที่ซื้อบ้านได้ให้น้ำหนักที่ภาพรวมของชุมชนมากกว่าความเหมาะสมส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะเด่นของชุมชนในด้านค่านิยมเช่น "คิดระดับโลก ทำในท้องถิ่น" หรือการให้ความสำคัญสูงสุดกับการเติบโตทางจิตวิญญาณ กับด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ จึงสรุปได้ว่าความโดดเด่นทางด้านพัฒนาจิตวิญญาณและด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติของชุมชนนั่นเอง ที่เป็นปัจจัยพื้นฐานจากบริบทในระดับโครงการที่เอื้อต่อการพัฒนาหมู่บ้านรักษานิเวศ

2.4 บริบทในระดับบุคคลที่เอื้อต่อการพัฒนาโครงการ

ในส่วนที่ผ่านมา เราได้ทราบแล้วว่าบริบททั้งสี่ด้านซึ่งเป็นเหตุในระดับชุมชนที่ก่อให้เกิดหมู่บ้านรักษานิเวศนั้นมีพัฒนาการแบบมีมัลติรามาซึ่งเป็นระดับที่สูงมาก ส่วนตัวโครงการหมู่บ้านฯ ซึ่งเป็นผลจากบริบทดังกล่าวก็มีคุณลักษณะหลากหลายเป็นอันมากที่เอื้อต่อความยั่งยืนแบบบูรณาการ

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนต่อไปนี้จะเป็นการศึกษา "การเปลี่ยนกระบวนทัศน์" และ "จิตวิวัฒน์" ของผู้มีส่วนร่วม 3 ฝ่ายได้แก่ นักพัฒนาโครงการ สถาปนิก และผู้ซื้อบ้าน ในช่วงก่อนที่จะเริ่มเข้ามาเกี่ยวข้องกับโครงการ ซึ่งเป็นเหตุในระดับบุคคลที่ก่อให้เกิดหมู่บ้านรักษานิเวศเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อตอบคำถามว่าการเปลี่ยนกระบวนทัศน์และจิตวิวัฒน์เกิดขึ้นแล้วหรือไม่ มีความสัมพันธ์กันอย่างไร อยู่ในระดับพัฒนาการระดับไหน มีเหตุปัจจัยในความเป็นมาอย่างไร มีความสอดคล้องกันทั้งสามฝ่ายหรือไม่ และระดับพัฒนาการนั้นจะมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่เอื้อต่อความยั่งยืนของโครงการในลักษณะใด

กรณีศึกษานักพัฒนาโครงการ: คุณจิมี

คุณจิมีเป็นผู้ริเริ่มโครงการหมู่บ้านรักษานิเวศชุมชนอังกฤษเมื่อปี 1982 ตอนนั้นเขามีอายุเพียง 29 ปี ปัจจุบันในวัย 52 ปี เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วเกือบทั้งหมด เขาได้จากชุมชนจิตวิญญาณและบ้านรักษานิเวศที่เขาสร้างขึ้น ปลีกวิเวกไปอยู่ในประเทศออสเตรเลียเพื่อผ่อนคลายความอ่อนล้าจากการทุ่มเทแรงกายแรงใจตลอดเวลา 23 ปี ที่ผ่านมาให้กับโครงการ ดังนั้น การ

วิเคราะห์ประวัติชีวิตของเขาต่อไปนี้จะเกิดขึ้นจากการอ่านเอกสารต่าง ๆ ที่เคยตีพิมพ์บทสัมภาษณ์งานเขียนของเขาเอง และคำบอกเล่าที่ได้รับทราบมาเมื่อครั้งที่ผู้วิจัยไปพักอยู่ ณ ชุมชนอังกฤษ

คุณพ่อคุณแม่ของคุณจิมเป็นชาวอเมริกันที่มาทำงานอยู่ในสหราชอาณาจักร แต่พอคุณจิมเกิดมาไม่ถึง 1 ปี ก็ย้ายกลับไปบ้านที่อยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา ที่นั่นเองที่เขาเติบโตมาพร้อมกับความทรงจำอันล้าลึกของชีวิตที่ได้ไปเดินเล่นในสวนซึ่งมีกลุ่มต้นสนขนาดยักษ์บ่อย ๆ เขารู้ดีว่าที่นั่นเป็นส่วนที่เหลือเพียงเล็กน้อยของป่าอันกว้างใหญ่ที่ถูกตัดทำลายไปก่อนหน้านี้ ความรู้สึกที่เขาสัมผัสได้จึงเป็นส่วนผสมระหว่างความสงบร่มเย็นกับความเจ็บปวด ที่ก่อเกิดเป็นพันธมิตรและความผูกพันอยู่ในใจของเด็กน้อยอย่างไม่รู้ตัว เขาจำได้ว่าตอนอายุ 3 ขวบ เขาบอกไว้กับเหล่าต้นไม้ระหว่างทางที่เดินไปโรงเรียนว่า 'รู้มัย ฉันมีงานที่ต้องทำเยอะแยะเลย'

คุณจิมได้รับการเลี้ยงดูมาในบรรยากาศของกระบวนการทัศนอันเคร่งครัดของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกแบบมีมนัสน้ำเงิน ซึ่งกระตุ้นให้เขา "เติบโต" เป็นอย่างมาก แต่นั่นก็ไม่สามารถเหนี่ยวรั้งเขาไว้ได้ อาจเป็นเพราะกระบวนการที่เน้นการใช้เหตุผลในการวิเคราะห์แบบมีมนัส ได้แผ่ขยายผ่านระบบการศึกษาในสหรัฐอเมริกามาตั้งแต่กว่าร้อยปี ก่อน ทำให้คุณจิมเป็นคนประเภทที่ไม่เชื่อว่ามีพระเจ้าตั้งแต่อายุได้ 12-13 ปี และเมื่อเขาอายุประมาณ 19 ปี ขณะที่ไปปีนเขาในป่าใหญ่ เขาก็ได้เชื่อมกับธรรมชาติอีกครั้งจากความรู้สึกที่สัมผัสชีวิตอันลึกลับบางอย่างซึ่งวนเวียนอยู่รอบตัว เขากลัวและไม่เคยเล่าเรื่องนี้ให้ใครฟังเลย พลังที่เร้นลับในธรรมชาติที่เขาสัมผัสได้นี้เองน่าจะเป็นแรงผลักดันให้เขาเริ่มค้นหาความจริงในมิติแห่งจิตวิญญาณในเวลาต่อมา

ในราวปี 1975 เมื่อคุณจิมสำเร็จการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ และได้งานเป็นวิศวกรในบริษัทนานาชาติแล้ว เขาเริ่มเดินสู่นหนทางแห่งมีมนัสเขียว โดยการเข้าร่วมกลุ่มเจริญสมาธิ หลังจากเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันในทางธุรกิจ และแล้วจุดเปลี่ยนครั้งใหญ่ในชีวิตก็เริ่มขึ้นในอีก 2-3 ปีถัดมาเมื่อมีผู้นำหนังสือเรื่อง "อานาจิเวศแห่งชุมชนอังกฤษ" มาให้อ่าน ซึ่งทำให้เขาพบว่าสิ่งที่เขาได้สัมผัสเมื่ออายุ 19 จริง ๆ แล้วก็คือสิ่งที่ปรากฏฐานของสรรพชีวิตนั่นเอง

เพียง 2 เดือนหลังจากนั้น คุณจิมก็มาที่ชุมชนอังกฤษเป็นครั้งแรก ซึ่งเขาได้อยู่ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนฯ หลายสัปดาห์ แต่ที่สำคัญที่สุดคือการสัมมนาเชิงปฏิบัติการในเรื่อง "การเปิดเผยตัวของพระเจ้า" ที่เขาได้เข้าร่วมในสัปดาห์สุดท้ายสำหรับการเดินทางครั้งนั้นได้กลายเป็นแรงบันดาลใจให้จิตของเขาก้าวสู่มิมนัสเหลือง ซึ่งทำให้เขาเริ่มเจริญสมาธิเพื่อสร้างวินัยจาก "ภายใน" ทุกวันเมื่อกลับมาสู่สหรัฐอเมริกา ในขณะที่ยังปฏิบัติงานอย่างเข้มข้นจนได้รับตำแหน่งวิศวกรโครงการ ทำหน้าที่ดูแลโครงการในโรงงานที่สำคัญมาก และยังถูกส่งตัวไปยังบริษัทแม่ใน

นครชिकाโกด้วย แต่ระหว่างที่เครื่องบินกำลังจะร่อนลงที่สนามบินแห่งนครชिकाโก เขาได้วินเลียงจากภายในบอกให้เขากลับมายังชุมชนอังกฤษในทันที

เขาไม่อาจทนทานกับเสียงเรียกร้องให้เปลี่ยนแปลงนั้นได้อีกต่อไป จึงไปยื่นจดหมายลาออกในวันรุ่งขึ้นและใช้เวลา 2-3 เดือนสะสมงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งเข้าสอบเกี่ยวกับการปฏิบัติวิชาชีพจนเสร็จเรียบร้อย แล้วก็เริ่มใช้ชีวิตในชุมชนอังกฤษโดยเริ่มงานในสวนก่อน ซึ่งช่วงนั้นเขาคิดว่าจะไม่ทำงานวิศวกรอีกต่อไป แต่อีกไม่นานนักเขาก็ได้รับมอบหมายให้ดูแลงานบำรุงรักษาและก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ในชุมชนเรื่อยมา เพียง 2 ปีแรกที่เขาทึ่งความใหญ่โตของมหานครที่มีประชากรราวครึ่งล้านมาทำกิจกรรมพัฒนาจิตวิญญาณอยู่ที่ชุมชนเล็ก ๆ แห่งนี้ เขารู้สึกเชื่อมโยงกับควมมีชีวิตชีวาและความสามารถเรียนรู้ที่มีอยู่ในธรรมชาติ อันเป็นคุณสมบัติแห่งมีมส์เหลือทิ้งที่เติบโตอย่างเต็มที่ ซึ่งในช่วงนั้นเองความผูกพันและสัญญาที่มีต่อธรรมชาติตั้งแต่วัยเยาว์ก็กลับมาแจ่มชัดในใจของเขาอีกครั้งหนึ่ง

จุดเปลี่ยนกระบวนทัศน์อีกครั้งของคุณจิมเกิดขึ้นเมื่อปี 1982 ในวัย 29 ปี เขาได้รับอิทธิพลทางความคิดเป็นอย่างมากจากการประชุมนานาชาติที่มีการกล่าวถึงแนวคิด "หมู่บ้านแห่งโลก" ที่ต้องการสร้างระบบนิเวศของมนุษย์ให้มีลักษณะกลมกลืนกับธรรมชาติเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับโลก ซึ่งทำให้ความคิดคำนึงเกี่ยวกับความผูกพันและสัญญาของเขาเปิดกว้างสู่วิสัยทัศน์และเป้าหมายอันยิ่งใหญ่ในมีมส์คราม อันเป็นที่มาของการดำเนินการต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การรับภาระเยียวยาทางจิตวิญญาณ การเข้าสู่ทีมบริหารงานของมูลนิธิ การพัฒนาชุดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการทางจิตวิญญาณ และเป็นผู้นำด้วยตนเอง รวมถึงการค้นคว้าพัฒนาโครงการหมู่บ้านรักษานิเวศจนเป็นรูปเป็นร่างเกือบจะเสร็จสมบูรณ์ในปัจจุบัน ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวถึงในตอนที่แล้ว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปผลการประเมินระดับพัฒนาการของคุณจิม รวมทั้งปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์สู่มีมเหนือวัตถุนิยม (ส้ม น้ำเงิน แดง) ดังตารางที่ 4.10 และตารางที่ 4.11 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10

การประเมินระดับพัฒนาการของนักพัฒนาโครงการ ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
จิตสำนึก			
สังคม	คราม	ตระหนักว่าโลกต้องการตัวอย่างชุมชนที่มี	global awareness.

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำใช้ในเกลียวพลวัตร
		ความสมบูรณ์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และจิตวิญญาณ	holistic
สิ่งแวดล้อม	คราม	ต้องการให้คดี "ร่วมมือ ร่วมสร้างสรรค์กับ ธรรมชาติ" และ "ใช้ชีวิตบนโลกอย่าง นุ่มนวล" ครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีพ	synergy of all life
ความตั้งใจ	คราม	ตั้งใจสร้างตัวอย่างของการเชื่อมโยงกับ ธรรมชาติ การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และ การมีสำนึกซึ่งก่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเติบโตของสรรพชีวิตในระยะยาว	synergy of all life, plan for long range
พฤติกรรม			
อาชีพ	คราม	ทำงานให้กับมูลนิธิที่มีเป้าหมายฟื้นฟู ความสัมพันธ์อันกลมเกลียวระหว่างมนุษย์ กับธรรมชาติ ซึ่งจะนำไปสู่โลกใหม่ที่ยั่งยืน	restore harmony, sustainable world
กิจกรรมอื่น ๆ	คราม	เจริญสมาธิ ฟื้นฟูระบบนิเวศ กิจกรรมพัฒนา จิตวิญญาณรูปแบบต่าง ๆ ในชุมชน	multidimensional, restorationist
วัฒนธรรม			
ความสัมพันธ์ กับเพื่อนบ้าน	คราม	มีความช่วยเหลือเกื้อกูล ให้กำลังใจซึ่งกัน และกันในการแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนเพื่อ สร้างชุมชนให้เป็นอย่างหมู่บ้านแห่งโลก	world community, complex issues .
วิถีชีวิต/กิจกรรม ทางสังคม	คราม	มีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมที่มีเป้าหมาย เพื่อฟื้นฟูโลก ทั้งระดับชุมชนและระดับ นานาชาติอย่างหลากหลายตลอดเวลา	highly diversified, connected to "outside"
ระบบสังคม และสิ่งแวดล้อม			
ระบบสังคม	คราม	รองรับการทำกิจกรรมกล่าวได้ว่าเกือบจะทุก ประเภทในทุกมิติของมนุษย์ การบริหาร	highly diversified, complex issues,

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
		จัดการสลับซับซ้อน เกี่ยวโยงระดับโลกและท้องถิ่น ข้อมูลข่าวสารสมบูรณ์	access to world, information rich
สิ่งแวดล้อม	ความ	มีความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิประเทศ มีพืชผักสวนครัว ไม้ดอก ไม้ผล อินทรีย์และไม้ยืนต้นที่ให้ความร่มรื่น ผู้คนหลายชาติอยู่ร่วมกัน เป็นหมู่บ้านแห่งโลก สิ่งปลูกสร้างมีตั้งแต่ที่ใช้เทคโนโลยีมาก เป็นแบบชนบท จนถึงที่พักปรักหักพัง	highly diversified

ตารางที่ 4.11

ปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์ของนักพัฒนาโครงการ ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
จิต	- จิตที่สัมผัสพลังเร้นลับในธรรมชาติเป็นแรงผลักดันให้เขาเริ่มค้นหาความจริงในมิติแห่งจิตวิญญาณ - จิตที่สามารถปล่อยวางตำแหน่งหน้าที่และความสะดวกสบายในเมืองใหญ่ นำพาคุณจิมให้เข้าสู่สภาพแวดล้อมที่เกื้อกูลของชุมชนอังกฤษ
การกระทำ	- การมีผู้นำหนังสือเรื่อง "อานาจิเศษแห่งชุมชนอังกฤษ" มาให้อ่าน ทำให้เขาพบว่าสิ่งที่เขาได้สัมผัสเมื่ออายุ 19 จริง ๆ แล้วก็คือสิ่งที่ป็นรากฐานของสรรพชีวิต - การฝึกปฏิบัติและเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาจิตวิญญาณอยู่เสมอของคุณจิมเอง ทำให้เขาสามารถค้นหาปัญญาในตัวเอง และเข้าถึงความเป็นธรรมชาติที่แท้จริง
วัฒนธรรม	- ความสนใจศาสนาตะวันออกได้เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย โดยเฉพาะความตื่นตัวในเรื่องการเจริญสมาธิในยุคลิปปี้ ทำให้เกิดกลุ่มที่คุณจิมมีโอกาสเข้าร่วมเจริญสมาธิหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจประจำวันในทางธุรกิจ - คติของชุมชนอังกฤษที่เชื่อว่าทุกคนสามารถค้นหาปัญญาในตัวเอง และเข้าถึงความเป็นหนึ่งเดียวกับความเป็นจริงสูงสุด ซึ่งในที่นี้คือพระเจ้า หรือความรักอันเป็นลักษณะที่สำคัญยิ่งของมนุษยชาติ รวมทั้ง สามารถเกิดความตระหนักในการพึ่งพากันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ด้วยการฝึกฝนเจริญสมาธิเพื่อเรียนรู้การอยู่กับปัจจุบันขณะและมุ่งศึกษาจิตของตนโดยไม่จำเป็นต้องยึดติดกับพิธีกรรม

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
	เฉพาะของศาสนาใด ๆ เป็นที่มาของการสัมมนาเชิงปฏิบัติการในเรื่อง "การเปิดเผยตัวของพระเจ้า" ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจให้เขาเริ่มเจริญสมาธิเพื่อสร้างวินัยจาก "ภายใน" ทุกวันเมื่อกลับมาสู่สหรัฐอเมริกา
สังคม และ สิ่งแวดล้อม	- ส่วนซึ่งมีกลุ่มต้นสนขนาดยักษ์หลงเหลืออยู่เพียงเล็กน้อยจากการที่ป่าผืนใหญ่ถูกตัดทำลายไปในอดีต เป็นภาพแห่งความทรงจำและความรู้สึกผูกพันกับธรรมชาติ - การสื่อสารและการคมนาคมที่ทันสมัยช่วยให้หนังสือเรื่อง "อานาวิเศษแห่งชุมชนอังกฤษ" ไปถึงสหรัฐอเมริกาให้คุณจิมได้อ่าน และช่วยพาเขาเดินทางมาที่ชุมชนอังกฤษ - ความเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อมระดับโลกนำมาซึ่งการประชุมนานาชาติที่มีการกล่าวถึงแนวคิด "หมู่บ้านแห่งโลก" ซึ่งทำให้ความคิดคำนึงเกี่ยวกับความผูกพันและสัญญาของคุณจิมเปิดกว้างสู่วิถีทัศน์และเป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ขึ้น

กรณีศึกษาสถาปนิกโครงการ: คุณแซมมี

คุณแซมมีเป็นบุคคลที่ผู้วิจัยนัดพบได้ยากที่สุด เพราะในเวลานั้น นอกจากเขาจะต้องรับผิดชอบการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษานิเวศระยะที่สองส่วนที่เหลือแทนคุณจิมทั้งหมดแล้ว เขายังอยู่ระหว่างการต่อเติมบ้านของเขาที่ตั้งอยู่ห่างจากชุมชนออกไปด้วยแรงงานของตัวเอง เพื่อรองรับความจำเป็นของลูก 2 คนที่เกิดจากภรรยาคนที่สองของเขาและอยู่ในวัยกำลังชน คุณแซมมีเป็นคนรูปร่างสูงใหญ่ ดูไม่ออกว่าอายุล่วงเข้า 57 ปีแล้วเพราะยังดูแข็งแรง มีกล้ามเนื้อมัด สวมที่ยังมีกำลังวังชาดูแลลูก ๆ และต่อเติมบ้านเอง

เข้าวันนั้นคุณแซมมีต้อนรับผู้วิจัยที่สำนักงานบริษัทหมู่บ้านรักษานิเวศ ที่เป็นอาคารไม้เล็ก ๆ ชั้นเดียวตั้งอยู่ใกล้กับทางเข้าโครงการระยะที่สอง ในห้องทำงานเล็ก ๆ ของเขาไม่มีชุดรับแขก เราจึงเริ่มด้วยการหลับตาทำสมาธิ "ปรับคลื่นให้ตรงกัน" แล้วสนทนากันที่โต๊ะทำงานซึ่งรายรอบไปด้วยเอกสารและแบบแปลนของเขานั้นเอง และลาจากกันด้วยการกอดที่อบอุ่นและยาวนานซึ่งเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนอังกฤษ

พ่อผมเป็นสถาปนิก ท่านเสียชีวิตในอุบัติเหตุตอนผมอายุ 8 ขวบ ผมชอบเขียนภาพกับทำรูปปั้น อยากเป็นศิลปิน ก็ขอเข้าเรียนในวิทยาลัยช่างศิลป์ แต่ทุกคนบอกว่าอาชีพศิลปินไม่ทำเงินหรอก แล้วผมก็รู้ด้วยว่าถ้าผมบอกแม่ว่าอยากเป็นสถาปนิก แม่และทุกคนจะดีใจมากเลย สุดท้ายผมจึงบอกตัวเองว่า นี่แหละคือสิ่งที่ต้องทำ

คุณแซมมีเล่าว่าเขาได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมใน “ยุคซิกซ์ตี” โดยเฉพาะความมีสีสันของคนตรีประเภทร็อคแอนด์โรล และเพลงของเอลวิส ที่ต่อต้านความคิดที่มีเฉพาะชาวกับดำของกระแสหลัก อย่างไรก็ตาม กระบวนทัศน์ใหม่ของยุคซิกซ์ตีก็ยังไม่แรงพอที่จะทำให้เขาข้ามพ้นไปจาก “มีมส์ลัม” เขาได้งานสถาปนิกในมหานครลอนดอน และทำงานเพียงเพื่อหาเงินมาให้พ่อกับค่าใช้จ่ายของเขา ภรรยา และลูก เขาพยายามแต่งตัวให้ดูดี ซึ่งก็สำเร็จ คนมักพูดกับเขาว่า ‘เฮ้ นายดูยังกับพวกหุ่นส่วนอาวูโลเลยนะ’ จนอายุสัก 30 ปี เขาก็ได้คิดว่าเขาก็มีฝีมือพอที่จะเป็นสถาปนิกจริง ๆ ไม่ใช่เป็นเพียงคนที่พยายามทำตัวเป็นสถาปนิก

ตั้งแต่นั้น หน้าที่การงานของเขาก็ไม่ได้มีเพียงแบบก่อสร้างอีกต่อไป เขาได้พบปะลูกค้า นักการเมือง ผู้รับเหมา ในฐานะที่เป็นผู้ประสานงานหลักและให้คำแนะนำแก่ลูกค้าเพื่อตัดสินใจทางธุรกิจ โครงการใหญ่ ๆ เช่น การก่อสร้างอาคารสำนักงานคร่อมสถานีรถไฟทอเรีย⁷ เขาทำงานหนักจนแทบจะไม่มีเวลาสังคมกับใครถ้าไม่ใช่เรื่องธุรกิจ เขาพัฒนาความสามารถที่จะสร้างมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี และเชื่อมั่นในวัฒนธรรมทางธุรกิจในเมืองหลวง ที่เน้นความจริงใจและคุณธรรมที่ว่าพูดคำไหนก็ต้องเป็นคำนั้น เพราะคิดว่า “มันเป็นหนทางของการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากในการทำเงิน” เขายอมรับว่าแนวคิดเรื่องการรักษาสีงแวดล้อมไม่ได้อยู่ในความคิดของเขาเลย ทั้ง ๆ ที่เขามีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่จะต้องประหยัดพลังงาน และรักษาข้าวของเครื่องใช้ ซึ่งเขาได้รับการปลูกฝังในวัยเด็กอันเป็นช่วงที่สงครามโลกครั้งที่สองเพิ่งจะยุติลง

จุดพลิกผันของชีวิตเขามาจากปัจจัยหลายประการที่เกิดขึ้นพร้อมกัน ในช่วงปี 1989 เขาอยู่ในวัย 40 ต้น ๆ ที่ลูกชายวัยรุ่นแยกบ้านออกไป ภรรยาที่แต่งงานกันมา 20 ปี ทั้งเขาไปอยู่กับคนรักใหม่ ตลาดหุ้นตกต่ำลงเหว ทำให้โครงการที่น่าตื่นเต้นทั้งหลายถูกระงับ ชีวิตครอบครัวจึงว่างเปล่าในขณะที่ชีวิตในธุรกิจที่เคยมีสีสันกลับเปลี่ยนเป็นสีเทา แต่ในช่วงที่จิตใจว่างวุ่นมากนั้นเอง เขาก็ได้พบกับผู้ประพันธ์หนังสือเกี่ยวกับทิเบตยุคก่อนศาสนาพุทธผู้ซึ่งมีความสามารถเหนือธรรมดาบางอย่าง และได้ขอคำแนะนำเพื่อหาทางออกให้ชีวิต ซึ่งต่อมาเขาก็ไปยื่นใบลาออกตามคำแนะนำของบุคคลผู้นั้น ด้วยหวังว่าจะได้รับเงินก้อนใหญ่ในฐานะที่เขาเป็นผู้อำนวยการของบริษัทคนหนึ่ง แต่คำตอบที่เขาได้รับคือ ‘ไม่มีทางหรอก ไร่บ้าเอ๊ย จะไปไหนก็ไปเลย ไม่มีทางที่เราจะให้เงินแกแม้แต่ปอนด์เดียว’ และเพื่อนซี้ที่ร่วมงานกันก็แนะนำให้เขาไปให้ไกลจากลอนดอนให้มากที่สุด ซึ่งจากนั้นไม่กี่วันเขาก็พาตัวเองไปนั่งอยู่ที่ชายหาดของเกาะซามัวเป็นเวลาถึง 6 เดือน

⁷ เป็นศูนย์กลางการคมนาคมใหญ่มากกลางมหานครลอนดอน ที่รวมเอารถไฟบนดินใต้ดิน รถไฟความเร็วสูง และรถประจำทางระยะใกล้ ไกลไว้ด้วยกัน

ที่นั่นเพิ่งผ่านพ้นภัยพิบัติจากพายุ ผู้คนยากจน ไม่มีอาหาร ไม่มีความสะดวกสบายเพราะ
ต้นไม้ถูกลมพัดราบเรียบไปหมด แต่ในใจของเขากลับสะอาดและผ่องใสขึ้นมาก

เขากลับมาอยู่ที่ลอนดอนอย่างเคร่งครัด จนบังเอิญได้พบกับลูกพี่ลูกน้องผู้ซึ่งเพิ่ง
กลับมาจากการฝึกอบรมสร้างบ้านรักษานิเวศที่ชุมชนอังกฤษ ลูกพี่ลูกน้องคนนั้นถามว่า 'ทำไมไม่ไป
ชุมชนอังกฤษล่ะ' คุณแซมมีตอบ 'ไม่รู้สิ' ปายวันเดียวกันคุณแซมมีไปหาน้องสาว เขาเห็นแผ่นพับ
ประชาสัมพันธ์มูลนิธิอังกฤษวางอยู่บนโต๊ะ แล้วน้องสาวก็บังเอิญถามคำถามเดียวกัน 'ทำไมไม่ไป
ชุมชนอังกฤษล่ะ'

คุณแซมมีตั้งใจว่าจะไม่ทำกิจกรรมใดทางด้านสถาปัตยกรรมอีก และได้ไปเริ่มชีวิตใหม่
ณ ชุมชนอังกฤษในปี 1992 กระบวนทัศน์ของเขาเริ่มข้ามพ้นจากมีมส์ลัทธิลัทธิมีมส์เสีย เมื่อเขา
ทำงานบำรุงรักษาศูนย์ฝึกอบรมสาขาของมูลนิธิ ที่ตั้งอยู่บนภูเขาเพียงเล็กน้อยในแต่ละวัน โดยใช้
เวลาส่วนใหญ่อยู่กับตัวเองเงียบ ๆ ในบรรยากาศสบาย ๆ มีเวลาอ่านหนังสือและคิดทบทวน
เรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งทำให้เขาระลึกถึงความเชื่อเกี่ยวกับการพัฒนาจิตวิญญาณที่เขาเคยมีจากการ
อ่านหนังสือแนวนั้นตั้งแต่อายุราว 10 ขวบ "เหมือนกับว่าการมาที่นี่ นอกจากจะเปิดโอกาสให้ผมได้
ซึมซับสิ่งที่ผมเคยเข้าใจแล้ว ยังให้วิธีการมองโลกและจักรวาลทั้งหมดแบบใหม่กับผมอีกด้วย"

ในช่วงนั้น พร้อม ๆ กับที่พบรักกับภรรยาคนปัจจุบัน คุณแซมมีได้เข้าไปอยู่ใน
คณะกรรมการบริหารชุมชนฯ ได้เรียนรู้วิถีชีวิตและค่านิยมแบบมีมส์ครามของชุมชนนานาชาติแห่ง
นี้มากมาย รวมทั้งเรื่องของหมู่บ้านรักษานิเวศ แต่จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมของเขายังไม่ชัดเจนมาก
นัก ในปี 1995 เขาและภรรยาตัดสินใจจะออกไปท่องโลกเพื่อค้นหาสิ่งใหม่ ๆ ให้กับชีวิต ในขณะที่
คุณจิมดำเนินการจนซื้อที่ดินสำหรับทำโครงการระยะที่สองมาได้แล้ว และคณะกรรมการบริหาร
ชุมชนฯ เห็นว่าการพัฒนาโครงการในเชิงธุรกิจมากขึ้นจะมีความเสี่ยงสูงเกินไป อีกทั้งชุมชนฯ ไม่มี
ความสามารถพอ ดังนั้น จึงต้องการสนับสนุนทุก ๆ ด้านเพียงแค่คุณจิมจะต้องไปหาผู้ช่วย
ดำเนินงานเอาเอง ซึ่งคุณจิมก็หาใครไม่ได้เลย

คุณแซมมีตัดสินใจช่วยคุณจิมเพียงเพราะความเห็นใจที่คุณจิมเหน็ดเหนื่อยมาก ซึ่ง
เขาก็พบว่าจิตวิญญาณและความสามารถทางสถาปัตยกรรมของเขายังทำงานได้ดีอยู่ คุณแซมมี
ช่วยเตรียมแบบร่างโครงการและแลกเปลี่ยนความเห็นกับเหล่าสถาปนิกนานาชาติที่มาร่วมการ
ประชุมหมู่บ้านรักษานิเวศได้ไม่นาน เขาก็ออกไปท่องโลกตามที่มีมส์เหลือของเขาเรียกร้องเป็น
เวลาถึงหนึ่งปี โดยเดินทางไปตามอุทยานแห่งชาติในหลายประเทศ ทำให้เขาได้เรียนรู้การใช้ชีวิต
อย่างประหยัดและเรียบง่ายในธรรมชาติ นอกจากนี้ เขายังได้เข้าฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเล็ก ๆ

เกี่ยวกับการสื่อสารด้วยใจที่เปิดกว้าง ทำให้เขารู้ซึ่งว่า มนุษย์จะเข้าใจกันได้ก็ด้วยการพูดจากันโดยอาศัยใจที่เปิดกว้างเท่านั้น

คุณแซมมีกลับมาช่วยคุณจิมอีกครั้งในปี 1997 ด้วยเหตุผลเดิมคือความเห็นใจเพื่อน แต่ในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้นถึงขั้นปวารณาตัวช่วยเหลือทีเดียว

ผมเริ่มตระหนักว่าผมมีภาระหน้าที่ที่นี้ ไม่ใช่ภาระหน้าที่รักษานิเวศหรือภาระหน้าที่ของชุมชนฯ ผมต้องการงานนี้เพื่อช่วยชายคนนี้ เขาซื้อที่แปลงใหญ่มาแล้ว และทำทุกอย่างที่นี้เลย คือมันเหมือนกับเขาต้องการความช่วยเหลือและผมรู้ว่าผมช่วยได้ เขาเริ่มด้วยการอ่านหนังสือคู่มือก่อสร้างบ้านรักษานิเวศ "สร้างสีเขียวแบบง่าย ๆ" ที่คุณจิมเขียนไว้ ซึ่งสรุปเป็นแนวคิดสั้น ๆ ได้ว่า "ให้ผลงานมีคุณภาพมากที่สุดโดยที่เปลืองของน้อยที่สุด" ทำให้ความรู้สึกลึกและความคิดด้าน "รักษานิเวศ" ของเขาตกผลึกและเติบโตไปสู่มีมส์เหลือองทันที จากนั้นเขาก็ใช้ความรู้ ความสามารถแก้ไขปัญหอันสลบซับซ้อนโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่ความยั่งยืน จนทำให้ตัวอย่างระยะที่สองของ "การใช้ชีวิตบนโลกอย่างนุ่มนวล" ค่อยเป็นรูปเป็นร่างขึ้นอย่างชัดเจนตั้งแต่นั้นมา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปผลการประเมินระดับพัฒนาการของคุณแซมมี รวมทั้งปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์สู่มีมเหนือวัตถุนิยม (ล้ม น้ำเงิน แดง) ดังตารางที่ 4.12 และตารางที่ 4.13 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12

การประเมินระดับพัฒนาการของสถาปนิกโครงการ ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
จิตสำนึก			
สังคม	คราม	คุณแซมมีตระหนักถึงวิธีการมองโลกและจักรวาลแบบใหม่ ตามแนวของชุมชนอังกฤษ ที่เน้นว่าสรรพสิ่งล้วนเป็นหนึ่งเดียวกัน	new understanding of cosmic spirituality
สิ่งแวดล้อม	เหลืออง	แนวคิด "ให้ผลงานมีคุณภาพมากที่สุดโดยที่เปลืองของน้อยที่สุด" จากหนังสือ "สร้างสีเขียวแบบง่าย ๆ" ที่คุณจิมเขียนไว้ ทำให้ความรู้สึกลึกและความคิดด้าน "รักษานิเวศ" ของคุณแซมมีตกผลึก แล้วนำมาทำในทันที	wants more thru less

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
ความตั้งใจ	คราม	คุณแซมมีกลับใจจากที่เคยตั้งใจว่าจะไม่ทำงานสถาปัตยกรรมอีก มาพิจารณาตัวช่วย คุณจิมด้วยความเห็นใจเพื่อน หลังจากที่พิจารณาแล้วว่าคุณจิมมีความสามารถ รอบรู้ และทุ่มเทให้กับหมู่บ้านรักษานิเวศมาก ^๘	support “wise” ones
พฤติกรรม			
อาชีพ	คราม	ทำงานให้กับมูลนิธิที่มีเป้าหมายฟื้นฟูความสัมพันธ์อันกลมเกลียวระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ซึ่งจะนำไปสู่โลกใหม่ที่ยั่งยืน	restore harmony, sustainable world
	เหลือียง	เมื่อเริ่มทำโครงการฯ อย่างเต็มตัว คุณแซมมีใช้ความรู้ ความสามารถแก้ไขปัญหาอันสลับซับซ้อนโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่ความยั่งยืน	resolve paradoxes, focus on knowledge and outcomes
กิจวัตรอื่น ๆ	เหลือียง	ท่องโลกเพื่อเรียนรู้การให้ชีวิตอย่างประหยัด และเรียบง่ายในธรรมชาติ และฝึกอบรมการสื่อสารด้วยใจที่เปิดกว้าง	seeks to learn more, minimal impacts
วัฒนธรรม			
ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน	คราม	มีความช่วยเหลือเกื้อกูล ให้กำลังใจซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนเพื่อสร้างชุมชนให้เป็นตัวอย่างหมู่บ้านแห่งโลก	world community, complex issues
วิถีชีวิต/กิจกรรมทางสังคม	คราม	มีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคมที่มีเป้าหมายเพื่อฟื้นฟูโลก ทั้งระดับชุมชนและระดับนานาชาติอย่างหลากหลายตลอดเวลา	highly diversified, connected to “outside”

^๘ มีมสีน้ำเงินถ้าจะมีน้ำใจช่วยเหลือก็เพราะ “ช่วยเขาบุญ” “ความถูกต้อง” หรือ “เหตุผลทางศีลธรรม” (rewards to come later, do right, moralistic) ส่วนมีมสีเขียวจะมีน้ำใจช่วยเหลือก็เพราะ “รู้สึกอยากช่วย” (feeling based)

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
ระบบสังคม และสิ่งแวดล้อม			
ระบบสังคม	ความ	รองรับการทำกิจกรรมกล่าวได้ว่าเกือบจะทุกประเภทในทุกมิติของมนุษย์ การบริหารจัดการสลับซับซ้อน เกี่ยวโยงระดับโลกและท้องถิ่น ข้อมูลข่าวสารสมบูรณ์	highly diversified, complex issues, access to world, information rich
สิ่งแวดล้อม	ความ	มีความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิประเทศ มีพืชผักสวนครัว ไม้ดอก ไม้ผล อินทรีย์และไม้ยืนต้นที่ให้ความร่มรื่น ผู้คนหลายชาติอยู่ร่วมกัน เป็นหมู่บ้านแห่งโลก สิ่งปลูกสร้างมีตั้งแต่ที่ใช้เทคโนโลยีมาก เป็นแบบชนบท จนถึงที่พักปรักหักพัง	highly diversified

ตารางที่ 4.13

ปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์ของสถาปนิกโครงการ ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
จิต	- จิตที่เศร้าหมองและสับสนกับปัญหาครอบครัวและหน้าที่การงานของคุณแซมมี เพราะลูกชายแยกบ้านออกไป ภรรยาไปอยู่กับคนรักใหม่ โครงการถูกระงับ เจ้านายให้ออกจากงานโดยไม่จ่ายค่าทดแทนเลย ทำให้คุณแซมมีเริ่มค้นหาทางออกให้กับชีวิต - จิตที่ไม่ดีอื้อฉาว ยอมรับคำแนะนำจากผู้รู้ เพื่อน และญาติ ทำให้คุณแซมมีสามารถปล่อยวางตำแหน่งหน้าที่และความสับสนวุ่นวายในเมืองใหญ่ - ความเชื่อเกี่ยวกับการพัฒนาจิตวิญญาณที่คุณแซมมีมีมาจากการอ่านหนังสือแนวนี้ ตั้งแต่อายุราว 10 ขวบ ทำให้เขาปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตของชุมชนอังกฤษได้ง่าย - ความมีน้ำใจและความศรัทธาที่คุณแซมมีมีให้กับคุณจิมทำให้เขาตัดสินใจช่วยงานคุณจิมและอ่านหนังสือ "สร้างสี่เหลี่ยมแบบง่าย ๆ" จนเข้าใจถึงงานรักษานิเวศอย่างชัดเจน
การกระทำ	- ลูกชายแยกบ้านออกไป ภรรยาไปอยู่กับคนรักใหม่ เจ้านายให้ออกจากงานโดยไม่จ่ายค่าทดแทนเลย ทำให้คุณแซมมีเริ่มค้นหาทางออกให้กับชีวิต

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
	- ผู้รู้ เพื่อน และญาติให้คำแนะนำแก่คุณแซมมี จนเขาค้นพบทางออกให้แก่ชีวิต - การเดินทางเข้าหาธรรมชาติ การฝึกปฏิบัติและเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาจิต วิชาญาณอยู่เสมอของคุณแซมมีเอง ทำให้เขาจิตใจผ่องใสขึ้น ได้เรียนรู้ธรรมชาติ และได้ตระหนักถึงวิธีการมองโลกและจักรวาลแบบใหม่ - การทำงานอย่างทุ่มเทของคุณจิมทำให้คุณแซมมีเกิดความเห็นใจและศรัทธาที่จะช่วยเหลือ และเป็นจุดสำคัญที่ทำให้จิตสำนึกภักษณิเวศของเขาเด่นชัดขึ้น
วัฒนธรรม	- ค่านิยมเรื่องครอบครัวของชาวตะวันตกที่คนในครอบครัวค่อนข้างเป็นเอกเทศทางความคิด ลูกที่เป็นวัยรุ่นแยกบ้านไปเป็นเรื่องปกติ และการเลิกร้างกันของสามีภรรยาเป็นเรื่องที่ตัดสินใจได้ง่าย ทั้งหมดนำมาซึ่งปัญหาชีวิตของคุณแซมมี - ค่านิยมทางธุรกิจเรื่องความจริงใจและคุณธรรมเพราะคิดว่า "มันเป็นหนทางของการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากในการทำเงิน" นำมาซึ่งปัญหาชีวิตของคุณแซมมี - คติของชุมชนอังกฤษที่เชื่อว่าสรรพสิ่งในจักรวาลเป็นหนึ่งเดียวกัน ทำให้คุณแซมมีตระหนักถึงวิธีการมองโลกและจักรวาลแบบใหม่
สังคม และ สิ่งแวดล้อม	- การสื่อสารและการคมนาคมที่ทันสมัยช่วยให้การเดินทางไปอยู่ที่เกาะและการเดินทางรอบโลกของคุณแซมมีเป็นเรื่องที่ง่าย ส่วนหนังสือเรื่องการพัฒนาจิต วิชาญาณและ "สร้างสี่เขียวแบบง่าย ๆ" ล้วนช่วยให้ "จิตวิวัฒน์" เกิดแก่คุณแซมมี - ปัจจัยทางเศรษฐกิจในมุมหนึ่งได้แก่การตกต่ำของตลาดหุ้นทำให้คุณแซมมีตกงาน อีกมุมหนึ่งได้แก่การที่คุณแซมมีทำงานมานาน คงจะมีเงินเก็บพอสมควร เพราะเขาเป็นคนไม่เที่ยวเตร่ ประกอบกับการที่สหราชอาณาจักรมีสวัสดิการทางสังคมที่ดี จึงทำให้คุณแซมมีใช้ชีวิตหลังตกงานไม่ลำบากนักและมีเงินพอที่จะเดินทางไปค้นหาคำตอบให้กับชีวิต - สภาพธรรมชาติที่เกาะซามัว ที่ศูนย์ฝึกอบรมสาขาของมูลนิธิฯ ที่ตั้งอยู่บนภูเขาและอุทยานแห่งชาติ ทั้งหมดล้วนช่วยให้ "จิตวิวัฒน์" เกิดแก่คุณแซมมี

กรณีศึกษาเจ้าบ้านคนที่ 1: คุณโจน (บ้านในโครงการระยะแรก)

คุณโจนเป็นลูกชาย 1 ในจำนวน 3 คน ของคุณแอนและคุณพีที่ผู้ก่อตั้งชุมชนอังกฤษ เขาเป็นลูกคนกลาง และเป็นคนเดียวที่อยู่อาศัยในชุมชนแห่งนี้ จึงพลาดไม่ได้เลยที่จะต้องสัมภาษณ์เขาให้ได้ ถึงแม้เขาจะมีทั้งงานประจำที่เป็นครูสอนเด็กชั้นประถมด้วยแนวคิดแบบองค์รวมเพื่อสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ให้แก่เยาวชน และงานทางสังคมอีกมากมาย เช่น เป็นผู้อำนวยการโครงการ

พื้นพระบนิเวศชายฝั่งและจัดสรรที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย เป็นสมาชิกชมรมเดินเพื่อสุขภาพ และเป็นที่ปรึกษาของเทศบาลท้องถิ่น เขาก็ยังกรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์ ในตอนคำวันหนึ่ง หลังจากภารกิจประจำวันคือการอ่านนิทานให้ลูกสาวทั้งสองฟัง เสร็จเรียบร้อยแล้ว

คุณโจนอาศัยอยู่ที่บ้านหลังในสุดของโครงการระยะที่หนึ่ง ทางเดินเข้าบ้านนี้เป็นทางเดินที่คดเคี้ยว กว้างไม่เกิน 2 ฟุต สองข้างทางมีทั้งต้นไม้ใหญ่และไม่โตปลูกอย่างสวยงาม ภายในบ้านสะอาดเรียบร้อยมีเฟอร์นิเจอร์ไม้ที่ขึ้น มีเก้าอี้ที่นั่งเล่นนุ่มสบาย มองออกไปเห็นสวนผักปลอดสารพิษ และไก่อีกหลายตัวที่เขาเลี้ยงไว้หลังบ้าน

เขาเกิดในบ้านคาราวานที่ตั้งอยู่ในชุมชนทางตอนใต้ของอังกฤษเมื่อปี 1956 ซึ่งเป็นช่วงที่กระแสการเคลื่อนไหวต่อต้านสังคมกำลังก่อตัวขึ้น อย่างไรก็ตาม ขณะนั้นคุณพ่อคุณแม่ของเขาไม่ได้มีแนวคิดตามกระแสบีบีบีแม้น้อย หากแต่พวกเขาอยู่ในกระแสหลักแบบมีมศีลธรรมของสังคมชนชั้นกลางในสมัยนั้น

ตอนที่คุณโจนยังเด็กมาก ครอบครัวต้องย้ายบ้านคาราวานขึ้นมาทางเหนือเพราะคุณพ่อได้งานเป็นเซลส์แมน ต่อมาฐานะของครอบครัวก็ดีขึ้นมาก คุณโจนจึงได้ขยับฐานะเป็นคนหนูใจด้วยเหตุที่คุณพ่อคุณแม่หันมาทำงานบริหารจัดการโรงแรมแล้วประสบความสำเร็จ ถึงกระนั้นคุณหนูโจนก็ยังคงชอบเล่นที่บ้านคาราวานซึ่งจอดอยู่ข้างโรงแรม และเล่นซุกซนไปรอบเนินเขาตามประสาเด็ก แต่แล้วชีวิตคุณหนูโจนในวัย 6 ขวบก็พลิกผันเมื่อคุณพ่อคุณแม่ถูกปลดจากงานอย่างกะทันหัน เขาหลุดออกมาจากสังคมกระแสหลักเพราะต้องระหกระเหินออกมาอาศัยในบ้านคาราวานและช่วยครอบครัวปลูกพืชผักเอาไว้กินในถิ่นกันดารนอกเมือง อย่างไรก็ตาม ด้วยความเป็นเด็กและด้วยความอบอุ่นในครอบครัว คุณโจนจึงคิดแต่เพียงว่าช่วงเวลานั้น ซึ่งเป็นช่วงที่เขาได้สัมผัสกับธรรมชาติตลอดเวลา เป็นช่วงชีวิตที่แสนมหัศจรรย์และน่าประทับใจที่สุด

อีกไม่กี่ปีถัดมา เพราะความสนใจด้านจิตวิญญาณและการเจริญสมาธิอย่างสม่ำเสมอของคุณพ่อคุณแม่มาตั้งแต่ยังทำธุรกิจ โดยเฉพาะที่คุณแม่สามารถติดต่อสื่อสารกับเทพต่าง ๆ แล้วรับเอาคำสอนที่มุ่งให้มนุษย์อยู่อย่างเป็นมิตรกับธรรมชาติ และให้คำนึงถึงความอยู่รอดของสรรพชีวิตทั้งหมด มาเป็นหลักการดำเนินชีวิต ทำให้ครอบครัวนี้ข้ามผ่านสภาพชีวิตแบบมีมศีลธรรมที่ดิ้นรนต่อสู้และแร้นแค้นถึงขนาดที่ปลูกพืชแทบจะไม่พอกินในแต่ละวัน มาอยู่เป็นกลุ่มแถวหน้าของขบวนการปฏิบัติการยกระดับจิตสำนึกของโลกแบบมีมศีลธรรมได้เลยทีเดียว

ช่วงเวลาที่คุณพ่อและคุณแม่ของคุณโจนมุ่งมั่นเผยแพร่ความคิดการแสวงหาความปิติสุขจากความสงบ ตรงกับช่วงการแสวงหาของคนหนุ่มสาว ดังนั้นชาวฮิปปี้จำนวนมากจากทั่วโลกจึงมาร่วมกันสร้างชุมชนที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ ผ่านการทดลองค้นคว้าอย่างเป็นวิทยาศาสตร์แบบ

มีมีสัสม์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และความรู้สึกระหว่างกันแบบมีมีสัเซียะ . การค้นหา และผสมผสานความรู้ที่จะนำไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าแบบมีมีสัเหลืออง รวมทั้งการพลิก พื้นระบบนิเวศรอบชุมชนให้กลับมาสมบูรณ์อย่างเดิมแบบมีมีสัศคราม ในขณะที่มุ่งมั่นปฏิบัติเจริญ สมารถอย่างสม่ำเสมอ ปัจจัยแวดล้อมในชุมชนเหล่านี้ประกอบกับความสนใจใคร่รู้ถึงความ สลับซับซ้อนในธรรมชาติที่มีมาแต่วัยเด็ก ทำให้คุณโจนมี "จิตวิวัฒน์" ไปถึงมีมีสัเหลือองที่เริ่ม มองเห็นภาพที่ยิ่งใหญ่ของระบบธรรมชาติ และสัศครามที่ต้องการศึกษาระบบสลับซับซ้อนอันจะ นำไปสู่การแก้ปัญหาของโลกได้ เขาจึงเข้าเป็นนักศึกษารุ่นแรกของคณะนิเวศวิทยาด้วยเหตุที่ว่า

มหาวิทยาลัยที่ผมศึกษาจนได้รับปริญญา นั้น เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในโลกที่ ศึกษาเรื่องนิเวศวิทยา ที่นั่นถือเป็นผู้บุกเบิกการศึกษาเรื่องนี้เลยทีเดียว และผมคิดว่าสาเหตุหนึ่งก็คือจริง ๆ แล้ว ผมชอบหลาย ๆ วิชาที่แตกต่างกันในการศึกษาเรื่อง หนึ่ง นิเวศวิทยาทำอะไรพวกนี้ได้ แล้วก็เป็นการศึกษาที่ครอบคลุมทั้งหมดเลย ไม่ใช่เพียงแค่เป็นภาพร่างคร่าว ๆ แต่เป็นเรื่องที่พิถีพิถันมาก มองที่ภาพรวม ดูไปถึง ระบบที่ซับซ้อน แล้วก็ดูไปที่ปัญหาใหญ่ ๆ สำคัญ ๆ ของโลก ซึ่งก็เป็นอะไรที่คล้าย กับสิ่งที่เราพูดจากันอยู่แล้วในชุมชนแห่งนี้

เมื่อสำเร็จการศึกษา คุณโจนเดินทางไปอยู่บนเกาะที่ห่างไกล เพื่อร่วมกับชาวชุมชน อังกฤษก่อตั้งชุมชนทางเลือกขึ้นอีกแห่งหนึ่ง โดยเขาใช้ความรู้ทฤษฎีนิเวศวิทยาประกอบกับความรู้ เิงจิตวิญญาณทำหน้าที่บริหารจัดการการใช้ที่ดินและดูแลสัตว์ที่เจ็บป่วย เมื่อการก่อตั้งชุมชนนั้น เสร็จสิ้น เขาก็มีโอกาสกลับมาอยู่ที่เมืองใหญ่ใกล้กับชุมชนอังกฤษ เพราะได้งานในธุรกิจป่าจัดการ (forest management) เพื่อคัดสรรไม้ป้อนกิจการผลิตไวโอลินอย่างเพียงพอในขณะที่ยังรักษา ระบบนิเวศของป่าไว้ได้ ด้วยความยึดมั่นอย่างจริงจังในหลักการแบบมีมีสัเหลืออง ที่ว่า

ไม่เพียงแต่ต้องทำให้ธุรกิจอยู่รอด ในขณะที่มีความสมดุลระหว่างสิ่งต่าง ๆ ได้รับการ ดูแลตามหลักการที่ถูกต้องเท่านั้น แต่ยังต้องทำความยั่งยืนในแบบที่ปฏิบัติได้จริง ด้วย ฉะนั้นจึงจำเป็นที่เราจะไม่ก้าวกระโดดให้เติบโตไปกว่านี้

โดยเขาได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการบริหารในช่วง 3 ปีสุดท้าย ก่อนจะกลับมาซื้อบ้าน รัักษานิเวศ (eco-house) ที่ชุมชนอังกฤษนั่นเอง

คุณโจนเป็นคนแรกที่ตัดสินใจซื้อและปลูกบ้านรัักษานิเวศของโครงการ เหตุผลแบบมีมีสั เสียะและสัเหลือองที่เขาต้องการบ้านหลังนี้ก็คือ การกลับมาสร้างครอบครัวในถิ่นฐานบ้านเดิม การ สร้างบ้านด้วยหลักการรัักษานิเวศ (eco-principles) ที่มีการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม รวมทั้ง ความต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ที่มีค่าจากการได้ร่วมออกแบบและก่อสร้างบ้านซึ่งถือเป็น

ส่วนหนึ่งของธุรกิจชุมชนแห่งนี้ร่วมกัน นอกจากการร่วมคิด ร่วมแรงแล้ว คุณโจนยังขอให้เพื่อน ๆ ร่วมลงขัน คือขอยืมเงินมาซื้อบ้านหลังนี้ไปด้วย เนื่องจากมีเงินเก็บสะสมไว้ไม่พอแต่ก็อยากได้บ้านหลังนี้มาก เพื่อน ๆ ก็ดีใจหายที่ให้ยืมโดยไม่คิดดอกเบี้ยเลย เขาจึงจ่ายเงินคืนเพื่อนได้ในเวลาอันสั้น อย่างไรก็ตาม ในเรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านนี้ คุณโจนได้ก้าวไปถึงมีมศีลธรรมแล้ว เพราะหากเป็นมีมศีลธรรมก็จะขอบพุดจาแลกเปลี่ยนประสบการณ์สร้างสรรค์สังคมกันโดยใช้ความรู้สึกเป็นหลัก มีมศีลธรรมมักครุ่นคิดค้นหาอยู่กับตัวเอง แต่สำหรับคุณโจน เขาขอบผสานความรู้สึกกับความคิดดังที่เขาบอกว่า “มันน่าสนใจคือออกที่เราต้องแสดงความคิดเห็น แต่มันก็ไม่จำเป็นที่จะใช้แค่เพียงความรู้สึกเท่านั้น”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปผลการประเมินระดับพัฒนาการของคุณโจน รวมทั้งปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์สู่มีมเหนือวัตถุนิยม (ล้ม น้ำเงิน แดง) ดังตารางที่ 4.14 และตารางที่ 4.15 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14

การประเมินระดับพัฒนาการของเจ้าบ้านคนที่ 1 ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
จิตสำนึก			
สังคม	คราม	เห็นว่าโลกกำลังมีปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข	global awareness
สิ่งแวดล้อม	คราม	ตระหนักถึงความซับซ้อนและความเป็นทั้งหมดในธรรมชาติ	complex issues, holistic
ความตั้งใจ	คราม	มีส่วนช่วยแก้ปัญหาสังคม/ สิ่งแวดล้อมระดับโลก	think global, act local
พฤติกรรม			
อาชีพ	เหลือง	บริหารจัดการป่าไม้ที่ยึดมั่นอย่างจริงจังในหลักความยั่งยืนที่ปฏิบัติได้	highly principled, practical limits
กิจวัตรอื่น ๆ	คราม	เจริญสมาธิ ฟันฟุระบบนิเวศ และอื่น ๆ ที่มีในชุมชน	multidimensional, restorationist

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ด้าน	มี	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
<u>วัฒนธรรม</u>			
ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน	ความ	ชอบพูดจาแลกเปลี่ยนประสบการณ์สร้างสรรค์สังคมโดยผสมผสานความรู้สึกกับความคิด	both know & feel ideas
วิถีชีวิต/กิจกรรมทางสังคม	ความ	มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับโลกทั้งหมด เพื่อบูรณาการการศึกษาทางจิตวิญญาณ ล้ำนิกสธารณะ และสิ่งแวดล้อมเข้าสู่ชีวิตประจำวัน	highly diversified, access to whole world, spiritually strong
<u>ระบบสังคม และสิ่งแวดล้อม</u>			
ระบบสังคม	ความ	มีชีวิตที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบของชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมหลากหลายที่สนับสนุนการฟื้นฟูโลก	many alternatives, global citizen, sustainable world

ตารางที่ 4.15

ปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์ของเจ้าบ้านคนที่ 1 ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
จิต	- จิตที่ได้สัมผัสสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติตลอดเวลาทำให้เกิดความสนใจใคร่รู้ถึงความสลับซับซ้อนในธรรมชาติที่มีมาแต่วัยเด็ก - จิตที่อบอุ่นเอื้ออาทรของพ่อแม่ รวมทั้งเพื่อนบ้านในชุมชนอังกฤษ ทำให้จิตของคุณใจมีความสุขและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งมหัศจรรย์ในธรรมชาติรอบ ๆ ตัว
การกระทำ	- การตั้งถิ่นฐานในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ถึงความสลับซับซ้อนในธรรมชาติตั้งแต่วัยเด็ก - การเลี้ยงดูของพ่อแม่อันแสนอบอุ่นทำให้จิตของคุณใจมีความสุขและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งมหัศจรรย์ในธรรมชาติรอบ ๆ ตัว

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
วัฒนธรรม	- วัฒนธรรมการเดินทางโดยคาราวานทำให้ครอบครัวนี้ไม่เดือดร้อนเรื่องที่พัก - วัฒนธรรมของชุมชนอังกฤษที่ส่งเสริมการพัฒนาจิตวิญญาณและความเป็นมิตรกับธรรมชาติโดยบูรณาการทั้งศาสตร์สมัยใหม่และศาสตร์โบราณจากทั่วโลก ประกอบกับความสนใจใคร่รู้ถึงความลึกลับซ่อนในธรรมชาติที่มีมาแต่วัยเด็ก ทำให้คุณโจนมี "จิตวิวัฒน์" ไปถึงมีชื่อเสียงที่เริ่มมองเห็นภาพที่ยิ่งใหญ่ของระบบธรรมชาติ และสัจธรรมที่ต้องการศึกษาระบบลึกลับซ่อนอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหของโลกได้
สังคม และ สิ่งแวดล้อม	- สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติรอบ ๆ ที่อยู่อาศัยกระตุ้นให้เกิดความสนใจใคร่รู้และสอนให้ค้นพบเพื่อให้มีชีวิตรอด - ความเพื่องฟูทางเศรษฐกิจทำให้เกิดความกินดีอยู่ดีซึ่งช่วยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้แบบหนึ่ง และการพลิกผันทางเศรษฐกิจก็ช่วยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อีกแบบหนึ่ง - ความเชื่อมโยงของสังคมและสิ่งแวดล้อมนำมาซึ่งความเคลื่อนไหวทางสังคม และสิ่งแวดล้อมระดับโลก มีส่วนทำให้ชุมชนอังกฤษมีความมั่นคงขึ้นมาได้ และยังมีส่วนทำให้คณะนิเวศวิทยาเกิดขึ้น ซึ่งทั้งหมดส่งเสริมให้คุณโจนมีวิสัยทัศน์ และมีความรู้ความสามารถแบบบูรณาการ

กรณีศึกษาเจ้าบ้านคนที่ 2: คุณคลีค (บ้านในโครงการระยะแรก)

ครั้งแรกที่มีผู้แนะนำให้รู้จักกับชายวัย 64 ปี ผู้นี้ ผู้วิจัยก็ได้สัมผัสกับแววตาที่เป็นมิตร ใบหน้าที่เบิกบาน และอาการปฏิกิริยาที่กระฉับกระเฉง โดยหารู้ไม่ว่าเขาเป็นคนที่มึนทึบสำคัญ ตั้งแต่การก่อตั้งชุมชน และการดำเนินงานหลายด้าน โดยเฉพาะงานฝึกอบรมของเครือข่ายหมู่บ้านรักษานิเวศแห่งโลก รวมทั้งไม่คิดเลยว่าเขาจะผ่านชีวิตที่โหดโผนและเจ็บปวดมามากมาย

บ้านทรงกังหันลมของคุณคลีคสร้างด้วยไม้ที่ไปขอมาจากโรงงานกังหันในท้องถิ่น จากการออกแบบผังให้เหมือนเป็นกังหันลมหลายตัวต่อกันทำให้เกิดเป็นที่ว่างภายในอันอบอุ่น และสบายหลายพื้นที่ที่ล้อมรอบกันอยู่ เครื่องเรือนที่มีอยู่ไม่มากนักดูเหมือนจะทำมาจากไม้และโลหะเก่าเช่นกัน แต่ก็ได้ประยุกต์ให้ดูมีสีสันและทันสมัย เราหลับตาทำสมาธิ "ปรับคลื่นให้ตรงกัน" ก่อนเริ่มสนทนา และลาจากกันด้วยการกอดที่อบอุ่นและยาวนาน

เขาเล่าถึงสภาพแวดล้อมในวัยเยาว์ที่มีตั้งแต่มีน้ำตาจนถึงมีน้ำเงินเงินเลยทีเดียว

ผมเกิดทางตะวันตกเฉียงใต้ของออสเตรเลีย ในบ้านเล็ก ๆ ที่ห่างไกลจากผู้คน ไม่มีน้ำประปาและไฟฟ้าใช้ ผมเลยมีชีวิตวัยเด็กที่ค่อนข้างโดดเดี่ยวและใกล้ชิดธรรมชาติมาก บางทีผมก็ทิ้งตุ๊กตาไว้ข้างนอกสำหรับนางฟ้า ครอบครัวผมทำการเกษตรและล่าสัตว์มาไว้กินเอง ผมก็ล่าด้วย พ่อกับปู่สร้างฝายขนาดใหญ่เพื่อเอาน้ำมาทำการเกษตร ปลูกต้นไม้ในป่า พ่อช่วยตัด แล้วผมก็เก็บกวาดป่าตรงนั้นขายเรื่อยเลย ผมภูมิใจมากที่สามารถเผาต้นไม้ได้... พ่อของผมติดเหล้าเรื้อรัง เก็บกด ไม่รู้วิธีเปิดใจ แต่พ่อก็เป็นคนดีและฉลาดมาก เขาออกจากโรงเรียนเพื่อมาทำงานตั้งแต่ 11 ขวบ แต่ตอนหลังได้เป็นใหญ่ในกระทรวงเกษตร ดูแลพื้นที่ครึ่งหนึ่งของออสเตรเลียเลย ส่วนแม่เป็นคนนุ่มนวล มีความหยิ่งรู้ และเป็นเหมือนผู้นำทางจิตวิญญาณของผม แม่คอยสนับสนุนช่วยเหลือผมอยู่เสมอ พ่อก็สนับสนุนเหมือนกัน แต่แบบว่าอยู่ห่าง ๆ หาโรงเรียนที่ดีให้ กระตุ้นให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ และสอนให้แข็งแกร่ง แต่ผมเป็นดิสเลเชีย (dyslexia)⁹ ทำให้ผลการเรียนไม่ดีนัก พ่อเลยค่อนข้างผิดหวังเพราะเขาอยากให้ผมเป็นหมอหรือทนาย

คุณคล้าคไปโบสถ์กับครอบครัวอยู่เสมอและสวดมนต์กับคุณแม่ ตั้งแต่เล็กจนย้ายไปเริ่มใช้ชีวิตในกรุงเพิร์ธเมื่ออายุ 8 ขวบเนื่องจากคุณพ่อเข้าไปรับราชการในกระทรวงเกษตร เขาใกล้ชิดกับศาสนาจนรู้สึกอยากบวช แต่เหตุผลที่เขาอยากบวชนั้นไม่ได้เป็นเหตุผลของมีมส์น้ำเงินที่เชื่อมั่นในคำสอน เหตุผลของเขาเป็นเพียงมีมส์ม่วงที่สนใจใคร่รู้เกี่ยวกับบรรยากาศที่เงียบวังเวงในโบสถ์ และปริศนาอันลึกลับในคัมภีร์เท่านั้น อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาตนของเขาในเวลาต่อมา

การเป็นดิสเลเชียทำให้คุณคล้าคมีความคิดและความสามารถในการใช้สัญลักษณ์หยั่งรู้และสร้างสรรค์เป็นอย่างยิ่ง ที่กรุงเพิร์ธ ถึงแม้เขาจะได้เรียนรู้และซึมซับวัฒนธรรมของมีมส์ส้มในสังคมอุตสาหกรรมตะวันตกมากขึ้น เขาก็ยังชอบตกในวิชาสายสามัญ คุณแม่จึงช่วยรวบรวมผลงานวาดรูปของเขาตั้งแต่เล็กจนโตไปเสนอที่โรงเรียนศิลปะ ซึ่งผลงานเหล่านั้นโดดเด่นมากถึงขนาดที่ทางโรงเรียนรับคุณคล้าคเข้าเรียนโดยไม่ต้องสอบข้อเขียน แต่ด้วยความที่เป็นวัยรุ่น เป็นนักเรียนศิลปะ บวกกับความตื่นตาตื่นใจกับแสงสีที่บ้านนอกไม่มี เขาได้พาตัวเองเข้าสู่โลกแห่งมีมส์แดงที่เคลิบเคลิ้มไปกับดนตรีร็อก การมั่วเหล้ายาและผู้หญิง อย่างไรก็ตาม ระหว่างนั้นเขาได้อ่านหนังสือเรื่อง “ผู้ปกครองแหวนวิเศษ” (Lord of the Ring) ซึ่งเกี่ยวกับบอภินิหารและความศักดิ์สิทธิ์

⁹ ความผิดปกติหรือความลำบากในการอ่านเนื่องจากความบกพร่องของสมอง

จนเกิดแรงบันดาลใจให้เขาออกเดินทางมาค้นหาบุญแก่ใจปริศนาต่าง ๆ ทั่วยุโรปเป็นเวลาถึง 4 ปีก่อนที่จะมาลงเอยในมหานครลอนดอนในราวช่วงกลางของยุคซิกซ์ตีพอดี้

ความยิ่งใหญ่ทางวัฒนธรรมของยุโรปทำให้ศิลปินวาดรูปอย่างคุณคล้ารู้สึกว่าเขาตัวเล็กนิดเดียว เขาต่อต้านความรู้สึกนี้ด้วยการดื่มเหล้าหนักมากขึ้นจนล้มป่วยจากโรคมะเร็งในเม็ดเลือดขาว ต้องเข้ารับการผ่าตัดและรักษาด้วยการฉายรังสี พร้อมกับการใช้ยาที่มีฤทธิ์หลอนประสาทอย่างรุนแรง (LSD) ระหว่างนั้นเขารู้สึกว่าจิตสำนึกของเขาเปลี่ยนไปในทางที่ลึกซึ้งและกว้างขวางอย่างฉับพลัน เขาได้พบสิ่งลึกลับในชีวิตที่ค้นหาแต่ก็มีอาการจิตวิกลจริตของมิมซีน้ำตาลร่วมด้วย จนสามปี ผ่านไปเขาออกจากโรงพยาบาลและมีผู้คำแนะนำให้เลิกใช้รังสีและยา รวมทั้งให้กลับตัวกลับใจไปสู่การเจริญภาวนาและการสร้างสรรค์ตนเอง เขาจึงเริ่มตระหนักว่าเขากำลังฆ่าตัวเองและเห็นว่าเป็นโอกาสสุดท้ายก่อนที่ทุกอย่างจะสลายเกินไป

จิตที่วิวัฒน์จากมิมซีน้ำตาลสู่มิมซีเขียวในช่วงเวลานั้น ทำให้เขาเปลี่ยนทัศนคติของชีวิต เขาเลิกการบำบัดด้วยวิธีสมัยใหม่ เริ่มทานอาหารมังสวิรัตเป็นประจำ อ่านหนังสือด้านศาสนา และพบกับผู้รู้สาขาต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงจิตแพทย์และครูสอนการเจริญสมาธิ ทุกคนล้วนแต่พูดถึงการเป็นหนึ่งเดียวของสรรพสิ่งที่สามารถไขปริศนาซึ่งอยู่ในใจของเขามายาวนานได้ในทันที นอกจากนี้เพื่อน ๆ ที่เป็นแนวร่วมการเคลื่อนไหวสีเขียวยังแนะนำให้เข้ากลุ่มเรียนรู้เรื่องราวทางจิตวิญญาณของทั้งฝ่ายตะวันตกและตะวันออก เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างขนานใหญ่โดยใช้ความมีสติและปราศจากความรุนแรง เขาเริ่มเจริญสมาธิวิปัสสนาและช่วยเพื่อนสร้างสถานที่แสดงนิทรรศการศิลปะร่วมสมัยเพื่อทดลองค้นหาแนวทางที่ผู้คนจะสามารถเจริญสมาธิและพบกับความสุขสงบผ่านงานศิลปะการวาดภาพ ดนตรี และภาพยนตร์เป็นต้น จากนั้น เขาได้เดินทางร่วมกับเพื่อนไปใช้ชีวิต ณ สำนักปฏิบัติธรรมสายทิเบตที่ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของสกอตแลนด์ ที่นั่นเขารับผิดชอบงานด้านการก่อสร้างและตกแต่งสถานที่ ขณะเดียวกัน เขาได้เรียนรู้เรื่องของการเวียนว่ายตายเกิด และการจุติของโพธิสัตว์เพื่อมาช่วยโลก รวมทั้งฝึกโยคะเพื่อที่จะนั่งสมาธิได้เป็นเวลานาน คุณคล้ากล่าวถึงการเลิกติดยาได้โดยสิ้นเชิงว่า "เป็นการปฏิบัติตามแนวพุทธ ผมได้เรียนรู้ถึงความ เป็นโลกแห่งมายา รู้ว่าความปลื้มปิติยินดีทั้งหลายล้วนเป็นภาพลวงที่ไม่มีแก่นสาร การเจริญสมาธิเป็นบุญแก่ใจที่สำคัญมาก"

คุณคล้าย้ายเข้ามาอยู่ที่ชุมชนอังกฤษเมื่อปี 1970 โดยการชักนำของเพื่อน ด้วยความรู้สึกว่าเขาสามารถนำสิ่งที่เขาค้นพบในช่วงก่อนหน้านั้นมาทำให้เกิดผลจริง และอีกเพียงหนึ่งปีต่อมาจิตของเขาที่วิวัฒน์ไปสู่มีมซีเหลืองและครามเนื่องจากอิทธิพลทางความคิดของคุณเดฟผู้ซึ่งนำการมองโลกที่สลับซับซ้อนในภาพกว้าง รวมทั้งหลักคิด แนวทางและความมุ่งมั่นที่จะ

เปลี่ยนแปลงจิตสำนึกของมนุษยชาติเข้ามาสู่ชุมชนอังกฤษในปี 1971 ทำให้คุณคล้าคมองเห็นภัยของวัตถุนิยมที่กำลังบ่อนทำลายอนาคตของลูกหลาน จำเป็นต้องสร้างสังคมที่มีชีวิตชีวาและอ้อมเอิบทางจิตวิญญาณแต่มีการบริโภคในระดับต่ำให้เป็นตัวอย่างของโลก จากนั้นคุณคล้าคก็กลายเป็นมือขวาของคุณพิทผู้ก่อตั้งชุมชน โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบและสำนึกสาธารณะ พัฒนาองค์กรและระบบบูรณาการการศึกษาทางจิตวิญญาณเข้าสู่ชีวิตประจำวัน ซึ่งรวมถึงการตัดสินใจลงทุนสร้างศูนย์การเรียนรู้ใหม่ในท้องถิ่น ขณะที่ดูแลงานเครื่องปั้นดินเผาและการก่อสร้างตามที่เขาชอบและถนัดที่สุดไปด้วย

เฉพาะมิติทางสิ่งแวดล้อมนั้น คุณคล้าคก็เหมือนกับชาวชุมชนส่วนใหญ่ที่มีชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไปแบบมีมืสเซียว คืออยู่อย่างเป็นมิตรกับธรรมชาติในระดับหนึ่ง จนกระทั่งคำนิยาม "คิดระดับโลก ทำในท้องถิ่น" เผยแพร่เข้ามา ติดตามด้วยแนวคิดทางนิเวศวิทยา ความยั่งยืน และการสร้างหมู่บ้านแห่งโลก ในการประชุมใหญ่เมื่อปี 1982 และ 1983 ได้กระตุ้นให้จิตก้าวข้ามสู่มีมืสครามอันเป็นจิตที่ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสรรพชีวิตในระบบนิเวศ และมุ่งมั่นฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืนของโลก อันเป็นเป้าหมายของการทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวางในทุกมิติ ซึ่งรวมถึงงานทดลองสร้างบ้านทรงกังหันลมกลุ่มแรกและหนึ่งนั้นก็คือบ้านของคุณคล้าคนั่นเอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปผลการประเมินระดับพัฒนาการของคุณคล้าค รวมทั้งปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์สู่มีมืสเห็นอวัตถุนิยม (ส้ม น้ำเงิน แดง) ดังตารางที่ 4.16 และตารางที่ 4.17 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16

การประเมินระดับพัฒนาการของเจ้าบ้านคนที่ 2 ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
จิตสำนึก			
สังคม	คราม	มองโลกที่สลับซับซ้อนในภาพกว้าง และตระหนักถึงภัยของวัตถุนิยมที่กำลังบ่อนทำลายอนาคตของมนุษยชาติในอนาคต	global awareness, complex issues, long range plan
สิ่งแวดล้อม	คราม	ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสรรพชีวิตในระบบนิเวศ และมุ่งมั่นฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืนของโลก	responsible, synergy of all life, sustainable world

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
ความตั้งใจ	คราม	ต้องการสร้างสังคมที่มีชีวิตชีวาและอิมเอิบทางจิตวิญญาณแต่มีการบริโภคในระดับต่ำให้เป็นตัวอย่างของโลก	seeks global result, spiritually strong, acts for minimalist living
<u>พฤติกรรม</u>			
อาชีพ	คราม	ผู้นำกิจกรรมในระดับนานาชาติเพื่อพัฒนามนุษย์ในทุกมิติเพื่อรักษาโลกเอาไว้ ด้วยการผสมความรู้ลึก การหยั่งรู้ ความรู้รอบด้าน	maximize mind and brain, orderly world, highly diversified
กิจวัตรอื่น ๆ	คราม	เจริญสมาธิ ฟันพระบนิเวศ และอื่น ๆ ที่มีในชุมชน	multidimensional, restorationist
<u>วัฒนธรรม</u>			
ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน	คราม	เป็นผู้นำชุมชนที่ให้ความสนใจรอบด้าน มีความโอบอ้อมอารี มุ่งมั่นที่จะพาชุมชนไปสู่ความมีชีวิตชีวาและอิมเอิบทางจิตวิญญาณ	broad interest ranges, spiritually strong
วิถีชีวิต/กิจกรรมทางสังคม	คราม	เป็นผู้นำชุมชนในกิจกรรมที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับโลกทั้งหมด เพื่อบูรณาการการศึกษาทางจิตวิญญาณ สำนักสาธารณะ และสิ่งแวดล้อมเข้าสู่ชีวิตประจำวัน	highly diversified, access to whole world, spiritually strong
<u>ระบบสังคม และสิ่งแวดล้อม</u>			
ระบบสังคม	คราม	มีชีวิตที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบของชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมหลายหลากที่สนับสนุนการฟื้นฟูโลก	many alternatives, global citizen, sustainable world
สิ่งแวดล้อม	คราม	มีความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิประเทศ มีพืชผักสวนครัว ไม้ดอก ไม้ผล อินทรีย์และไม้ยืนต้นที่ให้ความร่มรื่น ผู้คนหลายชาติอยู่ร่วมกัน เป็นหมู่บ้านแห่งโลก สิ่งปลูกสร้างมีตั้งแต่ที่ใช้เทคโนโลยีมาก เป็นแบบชนบท จนถึงที่พักปรักหักพัง	highly diversified

ตารางที่ 4.17

ปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์ของเจ้าบ้านคนที่ 2 ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
จิต	- ถึงแม้จิตจะตกต่ำจนถึงที่สุด แต่ก็ยังคงเหลือสัญชาตญาณที่ต้องดิ้นรนให้ชีวิตตนเองอยู่รอด เมื่อรับเอาคำแนะนำที่เป็นกุศล จิตนั้นก็กลับเป็นจิตที่สูงส่งได้ - เกิดความสนใจใคร่รู้ถึงความสลับซับซ้อนในธรรมชาติที่มีมาแต่วัยเด็ก - จิตที่มูมานะพากเพียรแสวงหาความรู้ และคำตอบให้กับสิ่งที่สงสัยอย่างของคุณคัลลาค่อยนำมาซึ่งความสำเร็จในการพัฒนาตนได้ในที่สุด
การกระทำ	- ถึงแม้คุณคัลลาจะมีข้อด้อยด้านการอ่านเขียน แต่ธรรมชาติก็ให้ความรู้สึกรู้คิดและความสามารถในการใช้สัญชาตญาณหยั่งรู้และสร้างสรรค์มาทดแทน ประกอบกับการเลี้ยงดูของพ่อที่ทำให้แข็งแกร่ง การเลี้ยงดูของแม่ที่อ่อนโยน นำเข้าใกล้ศาสนา และช่วยให้เข้าเรียนในโรงเรียนศิลปะ ซึ่งทำให้เขายังมีความสามารถที่จะอยู่ในสังคม สามารถตั้งคำถามกับสิ่งเร้นลับ ค้นหาคำตอบและเรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างที่น่าไปสู่การพัฒนาตนและการช่วยเหลือเพื่อนร่วมโลก - เหล่ากัลยาณมิตรที่ชี้แนะให้คุณคัลลาเกิดเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมตลอดจนชักนำให้เข้าสู่หนทางแห่งการพัฒนาตนอย่างเต็มตัว ตั้งแต่เข้าร่วมกลุ่มเคลื่อนไหวสีเขียว เข้าฝึกฝน ณ ลำานกปฏิบัติธรรมสายทิเบตจนย้ายมาอยู่ที่ชุมชนอังกฤษอย่างเต็มตัว ทำให้ได้พบกับผู้รู้ ผู้เกื้อกูลอีกเป็นจำนวนมากซึ่งส่งผลให้จิตวิวัฒน์สู่มีมส์ธรรมในที่สุด - การเลี้ยงดูของพ่อแม่อันแสนอบอุ่นทำให้จิตของคุณคัลลามีความสุขและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งมหัศจรรย์ในธรรมชาติรอบ ๆ ตัว

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
<u>วัฒนธรรม</u>	- การเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดความสะเทือนใจในแง่ลบได้ เช่น คุณคณคล้าจากวัฒนธรรมบ้านนอกไปเผชิญวัฒนธรรมในเมืองใหญ่ แล้วย้ายจากวัฒนธรรมระดับประเทศไปเผชิญวัฒนธรรมของยุโรปอันยิ่งใหญ่ แต่ก็ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในแง่บวกได้ เช่น คุณคณคล้าถูกหล่อหลอมมาในวัฒนธรรมกระแสหลักแบบมีมสีน้ำเงินและส้ม แล้วได้รับอิทธิพลจากศาสตร์โบราณทางจิตวิญญาณของทั้งฝ่ายตะวันตกและตะวันออกจากการแนะนำของกลุ่มเคลื่อนไหวสีเขียว จนได้รับแรงดลใจจากวัฒนธรรมที่สลับซับซ้อนแบบสัจธรรมที่เน้นการปฏิบัติให้ได้ผลจริงของชุมชนอังกฤษ
<u>สังคม และสิ่งแวดล้อม</u>	- ความรู้ทางการแพทย์สมัยใหม่ได้ช่วยยืดชีวิตของคุณคณคล้าออกไปช่วงหนึ่ง และช่วยให้คุณคณคล้าเกิดจิตสำนึกกว้างใหญ่ขึ้นรวมทั้งได้พบสิ่งลึกลับในชีวิตที่ค้นหาเป็นการชั่วคราว (ฤทธิ์ LSD) แต่ก็มีผลทำให้คุณคณคล้ามีอาการจิตวิกลจริตและตายผ่อนส่ง ขณะที่ความรู้ทางการแพทย์สมัยโบราณ เช่น การทานอาหารมังสวิรัตและการปฏิบัติธรรม ถ้าทำไปโดยไม่มีครูหรือผู้ที่ให้คำแนะนำอย่างเหมาะสมก็ไม่อาจบรรลุเป้าหมายแห่งการพัฒนาตนได้ สรุปว่าทั้งศาสตร์สมัยใหม่และศาสตร์โบราณเป็นปัจจัยแห่งการพัฒนาตนได้หากใช้อย่างเหมาะสม - ความเสื่อมโทรมของสังคมและสิ่งแวดล้อมนำมาซึ่งความเคลื่อนไหวทางสังคมและสิ่งแวดล้อมระดับโลก ส่งเสริมให้มีสัจธรรมของคุณคณคล้ามีความเด่นชัดในด้านสิ่งแวดล้อม นั่นคือ มีความสมบูรณ์ในการพัฒนามากขึ้น - การสื่อสารและการคมนาคมที่ทันสมัยช่วยให้การเดินทางมายังยุโรป รวมทั้งการเดินทางค้นหาความรู้ในช่วงต่อมาของคุณคณคล้าเป็นเรื่องที่ง่าย ส่วนหนังสือเรื่อง "ผู้ปกปักรักษาเหนือพิเศษ" ล้วนช่วยให้ "จิตวิวัฒน์" เกิดแก่คุณคณคล้า

กรณีศึกษาเจ้าบ้านคนที่ 3: คุณบรรณัท (บ้านในโครงการระยะแรก)

ผู้วิจัยพบกับคุณบรรณัทเป็นครั้งแรกระหว่างการรับประทานอาหารมังสวิรัตร่วมกันที่ศูนย์กิจกรรมของชุมชน จากการพูดคุยอย่างเป็นกันเอง และความสนใจในการดำเนินงานวิจัยขึ้นนี้ เขาจึงยินดีให้สัมภาษณ์ในเชิงลึกต่อไป

คุณบรรณีย์เคยเป็นสถาปนิกอาชีพอยู่ในสวิสเซอร์แลนด์เมื่อตอนหนุ่ม ๆ แต่ตอนนี้ทำงานเป็นผู้ฝึกสอนการใช้ศิลปะหลายแขนงเพื่อการพัฒนาจิตวิญญาณ เขาเป็นเจ้าของบ้านแฝดที่เป็นบ้านหลังสุดท้ายที่สร้างเสร็จ และตั้งอยู่ด้านหน้าของโครงการในระยะแรก บ้านไม้สี่ออกเหลือหลังคาตินเฝ้าสี่ลัมที่เห็นนั้นช่างตัดกันเหลือเกินกับสีเขียวของสวนผักและป่าสนที่อยู่ด้านหลังบ้าน

เขาเกิดเมื่อ 57 ปีที่แล้วและเติบโตขึ้นในบรรยากาศแบบมีสี่ลัมของครอบครัวผู้มีอันจะกินและนิยมความสุขทางวัตถุ ซึ่งอยู่ในเมืองอุตสาหกรรมเมืองหนึ่งทางตอนกลางของประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ตอนเด็ก ๆ เขาชอบวิ่งเล่นอยู่ข้างถนนและบ่อยครั้งที่ใช้เวลากว่า 20 นาทีเดินออกจากเมืองกับเพื่อนเพื่อไปเล่นกันในป่า แต่ด้วยเหตุที่ผู้คนจำนวนมากในเมืองนั้น ซึ่งรวมถึงคุณพ่อและคุณครูผู้ที่เขาชอบพูดคุยด้วยเกี่ยวกับเรื่องราวในสังคม ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซีย เขาจึงได้ดูภาพยนตร์และการแสดงจากรัสเซียอยู่เสมอ และกลายเป็นคนที่มีหัวก้าวหน้าในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมแบบพวกมีสี่ลัมตั้งแต่มิใช่ยังเป็นเด็กวัยรุ่น

ผมมีความรู้สึกเกี่ยวกับความถูกต้องและความสัตย์ซื่อ คุณเห็นยังงี้ก็ต้องทำไปอย่างนั้น อาจจะดูคล้ายพวกเพื่อผืนดินนิ่ง แล้วบรรยากาศแถวบ้านเหมือนกับพวกคนงานถูกเอารัดเอาเปรียบจากอำนาจทุน มันไม่ยุติธรรมเลย ทำไมพวกเขาต้องทนทุกข์ขณะที่พวกนายทุนมีแต่ความร่ำรวย...ผมไปโบสถ์คาทอลิกก็เจอความรู้สึกที่แยแ่และแปลกมาก ผู้คนไม่มีความจริงใจโดยเฉพาะนักบวชขอบคุณกันแต่เรื่องเชิกร์

เขาเลือกศึกษาในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ เพราะชอบงานวาดและงานปั้น ซึ่งสถาปัตยกรรมเปิดโอกาสให้เขาวาดความเป็นจริงขึ้นมาได้ ที่นั่นเขาก็ได้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของชีวิตมากมายจากอาจารย์ผู้ซึ่งไม่ได้สอนเฉพาะสิ่งที่มีอยู่ในตำรา แต่สอนให้ศึกษาจากสิ่งรอบตัว ช่วงนั้นเขาจึงมีทั้งเพื่อนและอาจารย์ที่สนิท จนสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่องราวในชีวิตได้อย่างจริงใจ เมื่อสำเร็จการศึกษา เขาทำงานในสำนักงานออกแบบที่เน้นงานอาคารสำนักงานและใช้ชีวิตตามคำคินตามบาร์ดังเช่นคนหนุ่มทั่วไป ไม่นานนักสภาพแวดล้อมในสังคมทำให้เขาเริ่มมีความตระหนักแบบมีสี่ลัมเหลือว่า ความคิดแบบคอมมิวนิสต์ที่มุ่งหวังความเท่าเทียมกันมีข้อจำกัดมากมายและไม่อาจเกิดขึ้นได้จริง เขากับเพื่อนซึ่งช่วงนั้นกลายเป็นพวกฮิปปี้ไปแล้วจึงตัดสินใจออกจากงานเพราะต้องการไปจากสังคมตะวันตกอันน่าเบื่อ เขานำเงินจำนวนมากซึ่งทำมาได้ในระยะเวลาอันสั้นไปค้นหาความเป็นอิสระภาพในโลกตะวันออก อย่างเช่นที่อัฟกานิสถานและอินเดีย ซึ่งทำให้คุณลักษณะสี่ลัมของเขาเด่นชัดขึ้นมามากหลังจากนั้นไม่นาน

ผมเที่ยวสังเกตทุกอย่างที่ไม่อยู่ในความเคยชิน มอง ฟัง และชิม ทุกอย่างใหม่หมด เพื่อที่จะสร้างความเป็นปัจจุบันขณะในทุกโอกาส อย่างสงสัยว่าต้นไม้คืออะไร

ผมก็สังเกตทุกวันเป็นยี่สิบครั้งได้เลยมั้ง แล้วก็พบว่าวันนี้แตกต่างจากเมื่อวานเสมอ มันเปลี่ยนแปลงได้ยังไง ความคิดของผมมุ่งเข้าสู่ทางของศิลปะมากขึ้น แต่เหมือนกับสัมผัสแห่งความงามและความกลมกลืนก็เปลี่ยนไปด้วย แล้วผมก็พยายามเชื่อมโยงความรู้พื้นฐานในหัวของผมกับความรู้พื้นฐานของอินเดียและของพระพุทธเจ้า เพื่อดูว่ามีจุดร่วมอย่างไรบ้างในทางศิลปะและปรัชญา

ต่อมาเขามีโอกาสเรียนรู้และเริ่มฝึกฝนการเจริญสมาธิ ร่วมกับการรักษาคนเจ็บป่วย ด้วยการฝังเข็มจากชาวญี่ปุ่นคนหนึ่ง เขาเดินทางกลับมาที่ยุโรปพร้อมกับชาวญี่ปุ่นคนนั้นเพื่อเปิดสถานรักษายาแบบทางเลือก ซึ่งทำบางส่วนเป็นพื้นที่แบบฟาร์มไว้ให้คนไข้ได้ทำกิจกรรมด้วยความเชื่อว่า “กายกับจิตไม่ได้แยกกันอยู่” ในช่วงนั้นเขายังเริ่มทำงานด้านการละครที่เป็นการทดลอง (experimental theater) ในกรุงปารีสเพื่อค้นหาความมีชีวิตชีวาแบบใหม่ ๆ รวมทั้งกลับไปทำงานด้านการตกแต่งปรับปรุงอาคารโบราณและฝึกฝนการถ่ายภาพเป็นบางครั้งอีกด้วย

ต่อมาเขาได้แต่งงานกับคุณคิตตี้ซึ่งเป็นนักแสดงละครเหมือนกัน คุณคิตตี้มีความรู้สึกเชื่อมโยงกับธรรมชาติและชอบทำสวนมาตั้งแต่เด็ก เธอเลี้ยงไก่กับปลูกพืชผักด้วยปุ๋ยซึ่งหมักจากเศษพืชและอาหารเองที่บ้านในกรุงปารีส การที่ได้อยู่ใกล้ชิดกับภรรยาจึงทำให้คุณบรันท์รู้สึกเชื่อมโยงกับธรรมชาติในลักษณะของมีมัสชีเยวมากขึ้น เมื่อคุณคิตตี้ตั้งครรภ์ เขาทั้งสองเลิกดื่มเหล้า บุหรี่ แล้วหันมาบริโภคแบบชีวจิต พร้อมทั้งอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวคลอดด้วยตัวเองที่บ้านตามวิถีธรรมชาติ เมื่อมีลูกเขาหยุดการเดินทางไปมาตามต่าง ๆ และซื้อบ้านที่มีบริเวณเพื่อให้คุณคิตตี้ทำสวน การมีลูกทำให้เขารู้สึกเชื่อมโยงกับธรรมชาติอีกครั้ง ซึ่งเขาอธิบายว่า

ผมคิดว่ามันเคยอยู่ในใจนี้แล้วก็ค่อย ๆ หายไปช่วงหนึ่ง แต่ตอนนั้นความรู้สึกที่ว่างกายของผมมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติก็กลับคืนมา มันไม่มีเส้นแบ่งระหว่างกัน ผมเป็นธรรมชาติในตัวของผมเอง ไม่มีความแตกต่างระหว่างต้นไม้กับร่างของ ผม เพราะผมก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเหมือนกับต้นไม้ ก้อนหิน และทุกอย่าง

ดังนั้น เขาจึงพัฒนางานด้านการละครที่เป็นการทดลองเข้าสู่ธรรมชาติมากขึ้น เขาทดลองการแสดงในป่าริมแม่น้ำคนเดียว โดยใช้พลังจินตนาการรับรู้การประเมินผลงานจากต้นไม้และสัตว์ที่อยู่รอบตัว เขายังร่วมกับเพื่อนเชื้อเชิญคนทรงชาวอินเดียและเม็กซิกันให้ช่วยในการทดลองเพื่อเชื่อมโยงกับธรรมชาติ ตลอดจนจัดแสดงนิทรรศการบ้านรักษนิเวศ (ซึ่งคุณบรันท์บอกว่าสมบูรณแบบมากกว่าบ้านทั้งหลายที่ชุมชนอังกฤษนี้เสียอีก) ในขณะที่ส่งลูกเข้าโรงเรียนหลักสูตรวิถีธรรมชาติที่มีเครือข่ายในยุโรปหลายประเทศ รวมทั้งสอนลูกให้มีวิถีชีวิตแบบมีมัสชีเยวที่ส่งผลกระทบกับธรรมชาติน้อยที่สุด เช่น ชักชวนลูกให้ทำปุ๋ยธรรมชาติและทำสวนด้วยกัน

กับคุณคิดตี้ จนวันหนึ่ง คุณคิดตี้ได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับจิตวิญญาณธรรมชาติของชุมชนอังกฤษ จึงชักชวนกันไปเข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทางจิตวิญญาณที่นั่นครั้งแรกในปี 1992 ซึ่งต่อมาในปี 1996 เขาทั้งสองก็ตัดสินใจเข้ามาเป็นสมาชิกของชุมชนฯ ในระยะยาวเนื่องด้วยเห็นโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากผู้คนและสภาพแวดล้อมให้งานการละครที่เป็นการทดลองเชื่อมโยงกับธรรมชาติของเขามีความกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น คุณบรันทต์ต้องการบ้านรักษานิเวศอยู่แล้ว เมื่อเขารู้ว่ายังมีที่ดินแปลงเล็ก ๆ เหลืออยู่ 2 แปลงในโครงการระยะที่สอง เขาจึงไม่ลังเลที่จะเสนอตัวร่วมปลูกบ้านแฝดกับทางมูลนิธิอังกฤษในทันที

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปผลการประเมินระดับพัฒนาการของคุณบรันทต์ รวมทั้งปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์สู่มีมเหนือวัตถุนิยม (สั่ม น้ำเงิน แดง) ดังตารางที่ 4.18 และตารางที่ 4.19 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18

การประเมินระดับพัฒนาการของเจ้าบ้านคนที่ 3 ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
จิตสำนึก			
สังคม	เหลือ	ตระหนักว่าความคิดแบบคอมมิวนิสต์ที่มุ่งหวังความเท่าเทียมกันมีข้อจำกัดมากมาย และไม่อาจเกิดขึ้นได้จริง จึงตัดสินใจออกจากงานเพราะต้องการไปจากสังคมวัตถุนิยมอันน่าเบื่อ โดยมุ่งไปค้นหาความเป็นอิสระภาพและเรียนรู้สิ่งใหม่ในโลกตะวันออก	practical limits, liberating "I", inevitability of change, living is learning
สิ่งแวดล้อม	เหลือ	ตระหนักว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องธรรมชาติ จากการสังเกตสิ่งแวดล้อมรอบตัว	changes and chaos are natural,

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
		เชื่อว่า "กายกับจิตไม่ได้แยกกันอยู่" และรู้สึก ว่าตัวเองก็เป็นส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นตาม ธรรมชาติ จึงเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ เหมือนกับต้นไม้ ก้อนหิน และอื่น ๆ	build natural way, integrative
ความตั้งใจ	เหลือ	ตั้งใจพัฒนาละครเพื่อค้นหาความมีชีวิตชีวา แบบใหม่ ๆ ซึ่งเชื่อมโยงกับธรรมชาติมาก ที่สุด รวมทั้ง ตั้งใจจะใช้ชีวิตตามวิถี ธรรมชาติและรบกวนธรรมชาติให้น้อยที่สุด	developmentalist, minimal impact
พฤติกรรม			
อาชีพ	เหลือ	เปิดสถานรักษาพยาบาลแบบทางเลือก ตกแต่งปรับปรุงอาคารโบราณ ทดลองทำ ละครอย่างเป็นอิสระส่วนตัวในธรรมชาติ และบางครั้งก็ร่วมมือกับผู้ที่มิประสงค์ แตกต่างเพื่อให้เกิดผลตามที่มุ่งหวัง	developmentalist, integrative, freedom just to be, focus on outcome
กิจกรรมอื่น ๆ	เหลือ	เจริญสมาธิ จัดแสดงนิทรรศการบ้านรัก นิเวศ ทำตัวให้เป็นตัวอย่างในการสอนลูกให้ มีวิถีชีวิตที่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติน้อย ที่สุด และชวนช่วยหาความรู้ด้านต่าง ๆ ทั้ง ที่เป็นศาสตร์โบราณและวิทยาการสมัยใหม่ เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน	integrative, minimalist, living is learning
วัฒนธรรม			
ความสัมพันธ์ กับเพื่อนบ้าน	-	ไม่มีข้อมูลเพียงพอในการวิเคราะห์	-
วิถีชีวิต หรือ กิจกรรมทาง	เหลือ	ครอบครัวยึดวิถีชีวิตตามครรลองของ ธรรมชาติที่พยายามรบกวนธรรมชาติให้น้อย	natural flows, value magnificence of

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
สังคม		ที่สุด อยู่ในกลุ่มชนที่ให้คุณค่าแก่ความ งดงามของชีวิตเหนือความมั่งมี	existence over material possession
ระบบสังคม และสิ่งแวดล้อม			
ระบบสังคม (เทคโนโลยี)	เหลือ	ระบบและองค์ความรู้เทคโนโลยีรักษ์นิเวศที่ สวิสเซอร์แลนด์มีความสมบูรณ์แบบมากกว่า บ้านทั้งหลายที่ชุมชนอังกฤษ นั่นหมายความว่า ว่าอาคารบ้านเรือนจำนวนมากที่นั่นมี ความสามารถพึ่งพาตัวเองได้	self sufficient, appropriate tech

ตารางที่ 4.19

ปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์ของเจ้าบ้านคนที่ 3 ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
จิต	- ความทรงจำที่ดีเกี่ยวกับสภาพป่าใกล้บ้านที่เขาเคยเข้าไปเล่นกับเพื่อน ทำให้ จิตล้านี้กล่อมรวมกับธรรมชาติเกิดขึ้นโดยง่ายเมื่อเขาได้ใกล้ชิดกับภรรยาและมีลูก - จิตที่ผูกพันกับธรรมชาติของคุณคิดดีได้ส่งอิทธิพลให้จิตของคุณบรรณัทหลอมรวม กับธรรมชาติ และยังเป็นต้นเหตุให้คุณคิดดีอ่านหนังสือเกี่ยวกับจิตวิญญาณ ธรรมชาติของชุมชนอังกฤษ - ความเพียรในการสังเกตทุกอย่างที่ไม่อยู่ในความเคยชิน มอง ฟัง และชิม ทุก อย่างใหม่หมด เพื่อที่จะสร้างความเป็นปัจจุบันขณะในทุกโอกาส ทำให้คุณบรรณัท สัมผัสกับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งความงามและความกลมกลืนตามธรรมชาติ
การกระทำ	- การกระทำของคุณบรรณัทเองที่ส่งผลต่อจิตวิวัฒน์และการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ได้แก่ การไปเที่ยวเล่นในป่า การติดตามภาพยนตร์และการแสดงจากรัสเซียบ การ พูดคุยกับคุณพ่อและครู การไปแสวงหาความรู้ในซีกโลกตะวันออก และการเฝ้า สังเกตการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นต้น - การกระทำที่ส่งเสริมของคนใกล้ตัวที่ส่งผลต่อจิตวิวัฒน์และการเปลี่ยนกระบวนทัศน์

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
	ได้แก่ การวิพากษ์วิจารณ์สังคมของคุณพ่อและครู การร่วมเดินทางไปแสวงหาความรู้ใหม่ของผู้เพื่อน เหล่ากัลยาณมิตรในอินเดีย การให้ความรู้ของครูชาวญี่ปุ่น และการใช้ชีวิตที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติของคุณคิตตี้ เป็นต้น
วัฒนธรรม	- วัฒนธรรมการสร้างภาพยนตร์ที่สะท้อนความเป็นไปในสังคม ซึ่งรวมถึงแนวความคิดทางการเมือง อย่างเช่นภาพยนตร์จากรัสเซียส่งผลให้คุณบรันท์กลายเป็นคนที่มีหัวก้าวหน้าในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมแบบพวกมีมส์เซียะตั้งแต่ยังเป็นเด็กวัยรุ่น - ค่านิยมและวิถีชีวิตของผู้ใหญ่ในเมืองที่ขอบพุดคุยวิพากษ์วิจารณ์สังคม ส่งผลให้คุณบรันท์มีลักษณะเช่นนั้นตามไปด้วย - ความล้มเหลวของศาสนจักรคาทอลิกในการดูแลความประพฤติของนักบวช เช่นพวกนักบวชขอบคุยกันแต่เรื่องเซ็กส์ ทำให้คุณบรันท์เบื่อหน่ายแล้วหันมาศึกษาชีวิตในระบบวัฒนธรรมตะวันออกที่เน้นเรื่องจิตวิญญาณและองค์รวม จนบรรลุความเข้าใจถึงความเป็นไปตามธรรมชาติ
สังคม และสิ่งแวดล้อม	- สภาพของป่าใกล้บ้านที่เขาเคยเข้าไปเล่นในวัยเด็กประทับอยู่ในใจ เมื่อได้ใกล้ชิดกับภรรยาและมีลูก ทำให้จิตสำนึกหลอมรวมกับธรรมชาติเกิดขึ้นได้โดยง่าย - เทคโนโลยีการสร้างและการเผยแพร่ภาพยนตร์และการแสดงจากรัสเซีย เปิดโอกาสให้คุณบรันท์รับรู้แนวคิดสังคมนิยมคอมมิวนิสต์และกลายเป็นคนที่มีหัวก้าวหน้าในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมแบบพวกมีมส์เซียะตั้งแต่ยังเป็นเด็กวัยรุ่น - ระบบทุนนิยมและระบอบคอมมิวนิสต์ส่งอิทธิพลให้เกิดการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของคุณบรันท์ถึง 2 ครั้ง ครั้งแรก บรรยายภาศการเอารัดเอาเปรียบพวกคนงานโดยนายทุนในระบบทุนนิยมแถบบ้านได้ปะทะกับแนวคิดความเท่าเทียมกันทางสังคม ทำให้คุณบรันท์เป็นคนที่ชอบวิพากษ์วิจารณ์สังคมแบบมีมส์เซียะ ครั้งที่สอง การทำงานออกแบบอาคารและการใช้ชีวิตในบรรยากาศของสังคมทุนนิยม ทำให้เขาเริ่มมีความตระหนักแบบมีมส์เซียะว่า ความคิดแบบคอมมิวนิสต์ที่มุ่งหวังความเท่าเทียมกันมีข้อจำกัดมากมายและไม่อาจเกิดขึ้นได้จริง - สิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ ได้แก่ ต้นไม้และสัตว์ที่คุณบรันท์นั่งเฝ้าสังเกต ทำให้คุณบรันท์เข้าถึงกฎธรรมชาติที่ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลง

กรณีศึกษาเจ้าบ้านคนที่ 4: คุณเอเลน (บ้านในโครงการระยะที่สอง)

คุณเอเลนเป็นเจ้าของบ้านไม้ก่อสร้างเป็นรูปทรงกระบอก 2 ชั้นหลังย่อม ซึ่งตั้งอยู่อย่างโดดเด่นตรงกับทางเข้าหมู่บ้านรักษานิเวศพอดี เขาย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านหลังนี้ได้เพียง 2 สัปดาห์ เนื่องจากเพิ่งจะสร้างเสร็จ หากจะเรียกสุภาพบุรุษตัวเล็กหน้าตาใจดี ผู้ซึ่งไว้ผมและเครายาวสีขาวโพลน ผู้นี้ว่าเป็นผู้นำแห่งกิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติของโลกผู้หนึ่งคงจะไม่ผิดไปนัก เนื่องจากผลงานการปลูกป่าด้วยต้นไม้ท้องถิ่นบนภูเขาจำนวนเกือบ 5 แสนต้นในช่วงประมาณ 15 ปีที่ผ่านมาเป็นเครื่องประกันได้เป็นอย่างดี นอกเหนือจากการเป็นผู้ร่วมก่อตั้งเครือข่ายการปลูกป่าระดับนานาชาติและกิจกรรมทางสิ่งแวดล้อมเช่นการรีไซเคิล และอื่น ๆ ในชุมชนอีกมากมายที่เขาเป็นผู้ริเริ่ม ผู้วิจัยได้รับโอกาสเข้าสัมภาษณ์คุณเอเลนในคำคืนวันหนึ่งหลังจากที่เขาพาลูกชายวัย 10 ขวบเข้ามาเรียนเรียบร้อยแล้ว เขาเข้ามาเป็นสมาชิกของชุมชนอังกฤษตั้งแต่ 28 ปีที่ผ่านมาขณะที่อายุเพียง 24 ปีเท่านั้น ปัจจุบันเขาอายุ 52 ปี และบ้านเกิดเขาอยู่ในเมืองใกล้ ๆ กับชุมชนฯ นั้นเอง

คุณพ่อของคุณเอเลนเป็นคนฉลาด สุขุม ทำงานหนัก ะมัดระวังในการใช้จ่าย เจ้าระเบียบ เด็ดเดี่ยว และประสบความสำเร็จในธุรกิจขายรถยนต์ที่ทำร่วมกับน้องชาย ส่วนคุณแม่เป็นแม่บ้านผู้มุ่งมั่นทำหน้าที่คอยดูแลลูก ๆ แต่ระยะหลังติดเหล้าและมีลักษณะที่ทนทุกข์ทรมานกับชีวิตมาก คุณพ่อจึงส่งคุณเอเลนไปเข้าโรงเรียนประจำที่มีชื่อเสียงตั้งแต่เขาอายุได้ 11 ปี

ก่อนหน้านั้น คุณเอเลนมักจะออกไปเที่ยวเล่นในทุ่งหญ้าอันกว้างใหญ่และป่าหลังบ้านอย่างสนุกสนาน แต่ก็ต้องไปโบสถ์กับครอบครัวเป็นประจำซึ่งเขาไม่ชอบเลย เมื่อเข้าโรงเรียนประจำแบบมีสัปดาห์ที่มีกฎเกณฑ์อันเข้มงวด และถูกบังคับให้ไปโบสถ์เพื่อนั่งอ่านคัมภีร์ทุกวัน เขาจึงรู้สึกอึดอัดกับติดคุก ตอนนั้นเขาถึงกับวิจารณ์ด้วยความคิดแบบมีมส์ลึกลับว่า "พระเจ้าอันเป็นที่รักจะเป็นเครื่องหมายแห่งความรักของสรรพสิ่งได้อย่างไร ในเมื่อท่านส่งคนไปลงนรกชั่วกับชั่วกัลป์ ผมรู้สึกต่อต้านทันทีเพราะมันช่างน่าขันและไม่มีเหตุผลเอาซะเลย" โชคดีที่เขาไม่ครุ่นคิดอะไรจนเกินไปจนหนึ่งสอนวิธีการออกกำลังกายเพื่อผ่อนคลายให้ และเขาก็มีความสุขกับการได้เรียนออกแบบเครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างชุดเครื่องเสียงและโทรทัศน์เป็นต้น

อย่างไรก็ดี กิจกรรมที่เขาชอบดังกล่าวยังไม่ได้ช่วยลดปล่อยความรู้สึกเหมือนติดคุกที่เขาได้อยู่มากนัก เมื่อได้เข้ามหาวิทยาลัยเขาจึงรู้สึกถึงความอิสระอย่างใหญ่หลวงและมีความสุขกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ ให้เต็มที่ ในช่วงนั้น ถึงแม้จะเป็นช่วงปลายของยุคซิกซ์ตี้ คุณเอเลนก็ยังได้รับอิทธิพลทางความคิดแบบมีมส์ลึกลับ ที่ต้องการเห็นความสมานฉันท์กลมเกลียวกลับคืนสู่โลก ทำให้เขาเกิดความผิดหวังในสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าที่เขาเรียน ดังเหตุผลที่ว่า

มันมีแต่ทฤษฎี สูตรคำนวณ และตัวเลข ไม่มีอะไรเกี่ยวกับมนุษย์เลย มันก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมตะวันตกสมัยใหม่ของเรานี้แหละที่ทำอย่างกับว่าโลกเป็นเครื่องจักรกล คนเป็นเครื่องจักรกล แสดงว่าคนไม่มีอารมณ์และความรู้สึก ผมพยายามค้นหาความหมาย พุด และตั้งคำถาม ตอนนั้นกำลังจะหมดยุคฮิปปี้ที่มีอุดมการณ์บอกว่าคุณสามารถสร้างโลกที่มีฐานจากความรักและห่วงใย ฉะนั้น การไปมหาวิทยาลัยแล้วพบกับวิชาที่สร้างค่านิยมว่าพอเรียนจบแล้วก็ต้องไปทำงาน ใช้ทั้งชีวิตอยู่กับงานเครื่องจักรกลที่ซ้ำซาก ผมว่าจะเสียสติกันไปใหญ่แล้ว และผมว่าโลกของเราน่าจะมีอะไรดี ๆ หยิบยื่นให้กับผมดีกว่านั้น

ดังนั้น เขาจึงสนใจหาความรู้นอกห้องเรียนที่เกี่ยวกับมนุษย์เป็นหลักด้วยตัวเองอันเป็นการกระทำแบบมีมส์เหลือง ตั้งแต่ เลิฟอาหาร ขายกับข้าว จัดรายการวิทยุ ทำภาพยนตร์ ไปจนถึงเล่นการเมืองในมหาวิทยาลัย อีกทั้งต่อต้านสถาบันดรามมาสมัยใหม่ที่มีแต่แท่งคอนกรีตสี่เหลี่ยม การแอบพ่นสีผนังตึกให้เป็นลายผีเสื้อและเกล็ดหิมะ นอกจากนั้นเขายังมีทางออกอีกด้านหนึ่งคือการเข้าหาธรรมชาติเพราะโชคดียี่สิบ ๆ มหาวิทยาลัยยังมีป่าผืนเล็ก ๆ ที่เต็มไปด้วยสีส้มของดอกไม้ริมทะเลสาบ ที่ห่างจากแม่น้ำราวไมล์เดียว ที่นั่นเป็นสถานที่ที่เขาได้รับรู้ถึงพลังอันมหาศาลของธรรมชาติเป็นครั้งแรก เมื่อเขากำลังเดินอยู่ในป่าโดยไม่มีเสื้อกันฝน แล้วจู่ ๆ ก็เกิดฝนตกฟ้าคะนองอย่างรุนแรง ซึ่งเขาไม่รู้สึกกลัวเลยแต่เขากลับรู้สึกว่าคุณกระตุ้นให้รับรู้ถึงองค์ประกอบของธรรมชาติรอบตัวอย่างน่าประหลาดใจ

ประสบการณ์จากธรรมชาติที่เขาได้รับครั้งถัดมาก็คือการเก็บลูกเกาลัด (chestnut) มาปลูกที่หอพัก ทั้ง ๆ ที่เขาไม่เคยปลูกต้นไม้เลย แต่เขาเก็บมาเพราะเขาไม่เคยได้เล่นเกมสยองกราด ลูกเกาลัดเหมือนเด็กอื่น ๆ เมื่อเขาเห็นลูกเกาลัดที่ตกอยู่กับพื้นดินในป่ามีรากเล็ก ๆ งอกออกมา เขาจึงเก็บมาด้วยความอยากรู้อยากเห็นว่ามันจะเติบโตต่อไปอย่างไร โดยคาดไม่ถึงเลยว่าการปลูกต้นไม้ในครั้งนั้นจะกลายเป็นแรงบันดาลใจให้เขาทำงานปลูกป่าอย่างเข้มแข็งได้ในทุกวันนี้

ในปี ก่อนสุดท้ายที่เขาจะเรียนจบ มีเหตุการณ์ที่เขาเรียกว่า "การตื่นของจิตวิญญาณ" เกิดขึ้น เมื่อเขาหลงเสพยาที่มีฤทธิ์หลอนประสาทอย่างรุนแรง (LSD) กับเพื่อนเป็นครั้งแรกระหว่างที่พายเรือเล่นในแม่น้ำ และเสพต่อเนื่องมาหลายครั้ง จนครั้งหนึ่ง เขาเสพยาแล้วนอนลงกับพื้นมองขึ้นไปเห็นเพดานสูงชันลึกลับ ทันใดนั้น คำถามก็ได้หล่นลงใส่หัวของเขาอย่างแรงว่า "ชีวิตเกิดมาเพื่ออะไร" เพราะช่วงนั้น เขายังรับรู้เพียงแบบมีมส์ลึกลับว่า ชีวิตไม่มีเป้าหมายและเกิดขึ้นจากการที่มีโมเลกุลจำนวนมากมารวมกันอยู่เท่านั้น แต่ภายใต้ฤทธิ์ยา เขาแน่ใจว่าชีวิตมีเป้าหมาย เพียงแต่ไม่รู้ว่าเป็นอะไร และจำเป็นต้องค้นหาคำตอบให้ได้ เขาบอกว่า "การเสพ LSD ไม่ได้ให้

คำตอบแก่ผม แต่มันทำให้ผมตั้งคำถามได้ถูกต้อง" อีกไม่กี่วันถัดมา ระหว่างที่กำลังทำกิจวัตร ออกกำลังกายเพื่อผ่อนคลายแบบที่ครูในโรงเรียนประจำเคยสอน ซึ่งภายหลังเขารู้ว่ามันเป็นการเจริญสมาธิแบบโยคะ เขารู้สึกว่าเขากำลังผ่อนคลายอย่างเต็มที่แต่ร่างกายกลับหนักอึ้งและกำลังจมไปกับพื้น ขณะที่จิตสำนึกของเขาไม่ได้จมตามลงไปด้วย ทำให้เขาตระหนักทันทีว่าเขามีร่างกายและจิตวิญญาณที่มีเป้าหมาย ซึ่งจำเป็นต้องเรียนรู้เป้าหมายที่เขาไม่เคยสนใจนั้นให้ได้ ดังนั้นก่อนที่จะเรียนจบในขณะที่เพื่อน ๆ กำลังหางานทำกันตามปกติ เขาก็ตัดสินใจเดินทางไปแสวงหาคำตอบที่อเมริกาใต้ สหรัฐอเมริกา และแคนาดา เป็นเวลา 4 ปี

ที่อเมริกาใต้ เขาได้เห็นรัฐบาลทหารเผด็จการกับนายทุนเอาเปรียบคนจน รวมทั้งเห็นประเทศที่ร่ำรวยเข้าไปกอบโกยทรัพยากรธรรมชาติในประเทศที่ยากจนอย่างชัดเจน ตอนนั้นเขาได้แต่ใช้ความรู้สึกสรุปแนวทางการแก้ปัญหาที่เน้นเฉพาะปัจจัยภายนอกตัวเองว่า สักวันหนึ่งเขาจะจัดการเจ้าคนไม่ดีทั้งหลายนี้ให้สิ้นซาก เมื่อไปที่สหรัฐอเมริกา เขาได้เห็นสภาพป่าอันสมบูรณ์กับชีวิตสัตว์ตามธรรมชาติซึ่งเขาไม่เคยเห็นที่บ้านมาก่อน เขาตั้งใจว่าจะต้องย้อนกลับมาให้ได้ แล้วเขาก็กลับมาจริง ๆ เมื่อสำเร็จการศึกษา เขาสมัครไปทำงานในหน่วยสำรวจของบริษัทเหมืองแร่ยักษ์ใหญ่ในแคนาดาและใช้ชีวิต 2 ด้าน ด้านหนึ่งเขาทำงานแบบมีมิสส์ให้กับ "องค์กรทำลายโลก" อีกด้านหนึ่ง เขาใช้เวลาว่างทำงานเป็นอาสาสมัครอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแบบมีมิสส์เหลือทิ้งที่ไม่ค่อยพูดจาแลกเปลี่ยนความเห็นและความรู้สึกกับใคร มุ่งแต่ทำกิจกรรมเพื่อหวังสัมฤทธิ์ผล เช่น การฝึกทำแผงเก็บพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น จนวันหนึ่ง ระหว่างที่เขาปฏิบัติงานสำรวจอยู่ในป่าลึกใกล้กับขั้วโลกเหนือ และนั่งพักฟังเพลงอยู่บนยอดเขา แสงอาทิตย์สีชมพูได้สาดส่องผ่านยอดเขาถูกช่วงหน้าผากระทบกับพื้นหิมะที่ขาวโพลนจนทำให้ทุกอย่างกลายเป็นสีชมพูไปหมด

มันมีแต่ความนิ่งและเงียบ ผมรู้สึกว่าการเข้าวันใหม่วันนั้นเป็นเหมือนกับวันเกิดของโลก ผมแทบจะวาดภาพได้เลยว่าเดี๋ยวก็จะมีไต้ในเสาร่วงหนีภูเขาไฟที่กำลังจะระเบิดมาทางนี้ มันน่ากลัวนะกับการที่เราสัมผัสได้กับสิ่งอื่นที่ไม่ใช่มนุษย์ และสัมผัสได้ว่าในป่าลึกนั้นหรือที่ไหนก็ตามย่อมเคยมีคนผ่านมา แล้วก็ผ่านไป ทั้งไว้แต่รอยเท้า จิตสำนึก ความรู้สึก และอารมณ์ให้ฝังลึกอยู่ในภูมิประเทศแถวนั้น มันน่ากลัวเพราะเราไม่คุ้นเคย เหมือนเป็นสิ่งประหลาดในอีกโลกหนึ่ง แต่ผมก็รู้สึกว่ามันสัมผัสกันลึกซึ้งมากและเปี่ยมล้นด้วยพลังธรรมชาติ

เกือบหนึ่งปีหลังจากนั้น ระหว่างที่คุณเอนเลนอนอยู่ระหว่างการเดินทางกลับมาเยี่ยมบ้าน เขาแวะที่ร้านหนังสือเพื่อหาหนังสือเกี่ยวกับ "เทคโนโลยีที่เหมาะสม" แต่สายตาเขากลับเหลือบเห็นรูปบนปกหนังสือ "สวนชุมชนอังกฤษ" เขียนโดยคุณดอลลีผู้ร่วมก่อตั้งชุมชนฯ ซึ่งเขาลองอ่าน

คร่าว ๆ ในบทหนึ่งเขียนถึงคำสอนของพระเจ้าเกี่ยวกับจิตวิญญาณและสำนักแห่งธรรมชาติ ทำให้เขาารู้ซึ่งกันที่ว่ามันช่างเหมือนกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับเขาบนยอดเขาในแคนาดา และยังทำให้เขาระลึกได้ว่า เขาเคยซื้อหนังสือทำนองนี้มาอ่าน แต่ยังอ่านไม่จบและทิ้งไว้ที่บ้านก่อนเดินทางไปยังอเมริกาได้ แล้วเมื่อกลับมาถึงบ้าน เขาก็พบว่าบทสุดท้ายของหนังสือเล่มนั้นมีแต่เรื่องของชุมชนอังกฤษ ซึ่งทำให้เขาตัดสินใจเดินทางมาที่ชุมชนฯ วันที่ "4 ปีก่อนหน้านั้น ผมเข้ามาใกล้กับสิ่งที่ค้นหาหลาย ที่ที่ผมต้องการจะอยู่เป็นแห่งสุดท้ายอยู่ใกล้บ้านแค่นี้เองแต่กลับไปหาซะทั่ว ผมคงยังไม่พร้อมในตอนนั้น"

การเข้ามาอยู่ที่ชุมชนอังกฤษ ทำให้เขาได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้คนที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโลกอย่างเข้าอกเข้าใจและเปิดเผยที่สุดแบบมีมัลติครามเป็นครั้งแรก นอกจากนั้น ยังนำพาให้เขาได้อ่านข้อความจากหน้านิตยสารเล่มหนึ่งที่แปะอยู่บนข้างฝาในห้องน้ำของชุมชนฯ ซึ่งถามว่า "ถ้าคุณต้องการเปลี่ยนแปลงโลกให้ดีขึ้น คุณจะเริ่มที่ตัวเองหรือผู้อื่น" ประโยคนี้ได้ทำให้แนวทางการแก้ปัญหาและการกระทำของเขาเติบโตจากมีมัลติครามสู่มีมัลติครามในทันที เพียงไม่ถึงหนึ่งปี จากที่เขาก้าวเข้ามาเป็นสมาชิกของชุมชนฯ ด้วยวัยเพียง 24 ปี เขาได้ปฏิบัติกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนฯ โดยสิ้นเชิง เริ่มด้วยการพลิกฟื้นสภาพแวดล้อมของเกาะที่ห่างไกลเพื่อก่อตั้งชุมชนทางเลือกเพิ่มขึ้น การระดมทุนเพื่อการปลูกป่าด้วยต้นไม้ท้องถิ่นบนภูเขา โครงการรีไซเคิลและอื่น ๆ ในขณะที่เดินทางไปหาความรู้ที่ "ศูนย์เทคโนโลยีทางเลือก" ในเวลส์ (Wales) อีกหลายครั้ง จนในปี 1990 ที่การก่อสร้างในโครงการบ้านรักษัณิเวศเริ่มขึ้น เขากับภรรยาได้ซื้อบ้านเก่าข้างชุมชนอังกฤษมาปรับปรุงให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีการคล้ายคลึงกับโครงการบ้านรักษัณิเวศ แต่ไม่กี่ปีที่แล้วเขาได้แยกทางกับภรรยา ออกมาเช่าบ้านทรงถึงวิสก็อยู่ชั่วคราวและได้ตัดสินใจซื้อที่ดินปลูกบ้านหลังนี้เมื่อปี 2004

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปผลการประเมินระดับพัฒนาการของคุณเอเลนรวมทั้งปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์สู่มีมัลติครามเหนือวัตถุนิยม (ล้ม น้ำเงิน แดง) ดังตารางที่ 4.20 และตารางที่ 4.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20

การประเมินระดับพัฒนาการของเจ้าบ้านคนที่ 4 ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
จิตสำนึก			
สังคม	คราม	ตระหนักถึงภัยของวัฒนธรรมตะวันตก สมัยใหม่ที่ทำอย่างกับว่าโลกเป็น เครื่องจักรกล คนเป็นเครื่องจักรกล เส่สร้าง ว่าคนไม่มีอารมณ์และความรู้สึก รวมทั้งรู้ซึ่ง ว่าสังคมโลกตกอยู่ในภาวะคับขันจากการ เอารัดเอาเปรียบโดยผู้มีอำนาจ	scans the macro, safe the world, global concern
สิ่งแวดล้อม	คราม	บ่มเพาะจิตสำนึกจากประสบการณ์หลาย ครั้ง จนสัมผัสถึงพลวัตรธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง และแนบแน่น รวมทั้งมีความห่วงกังวลถึง ทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกบ่อนทำลายใน ระดับข้ามทวีป อย่างประเทศที่ร่ำรวยเข้าไป กอบโกยทรัพยากรในประเทศที่ยากจน	intercontinental, experiential knowing, grows consciousness, as one with life-force
ความตั้งใจ	คราม	ต้องการสร้างโลกที่มีฐานจากความรักและ ห่วงใย รวมทั้งต้องการฟื้นฟูให้สภาพอันอุดม สมบูรณ์ของธรรมชาติกลับคืนมา	synergy of all life, restore harmony
พฤติกรรม			
อาชีพ	คราม	อนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติ เป็นเครือข่ายการ ปลูกป่าและทำกิจกรรมทางสิ่งแวดล้อมใน ระดับนานาชาติ	safe the world, restorationist, sustainable world
กิจวัตรอื่น ๆ	คราม	เจริญสมาธิแบบโยคะ ศึกษาเกี่ยวกับ เทคโนโลยีทางเลือก และเข้าร่วมกิจกรรมที่มี อย่างหลากหลายในชุมชน	diversity, broad interest ranges

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
วัฒนธรรม			
ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน	คราม	พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้คนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโลกเพื่อประโยชน์แห่งสรรพชีวิตอย่างเข้าอกเข้าใจและเปิดเผย	interconnected, life system benefit, not isolationist
วิถีชีวิต/กิจกรรมทางสังคม	คราม	คิดค้นและดำเนินการกิจกรรมที่หลากหลายทั้งในท้องถิ่นและต่างประเทศ เพื่อบูรณาการสำนึกสิ่งแวดล้อมเข้ากับชีวิตประจำวัน	think global act local, life system benefit
ระบบสังคม และสิ่งแวดล้อม			
ระบบสังคม	คราม	มีชีวิตที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบของชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมหลายหลากที่สนับสนุนการฟื้นฟูโลก	many alternatives, global citizen, sustainable world
สิ่งแวดล้อม	คราม	มีความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิประเทศ มีพืชผักสวนครัว ไม้ดอก ไม้ผล อินทรีย์และไม้ยืนต้นที่ให้ความร่มรื่น ผู้คนหลายชาติอยู่ร่วมกัน เป็นหมู่บ้านแห่งโลก สิ่งปลูกสร้างมีตั้งแต่ที่ใช้เทคโนโลยีมาก เป็นแบบชนบท จนถึงที่พักปกรัหักพัง	highly diversified

ตารางที่ 4.21

ปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์ของเจ้าบ้านคนที่ 4 ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
จิต	- จิตใจของคุณพ่อที่ปรารถนาให้ลูกเข้าศึกษาในโรงเรียนที่ดีและห่างจากปัญหาครอบครัวทำให้คุณเอนเลินได้สะสมประสบการณ์ชีวิตที่นำไปสู่การพัฒนาตน

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
	- จิตที่รู้สึกมีอิสระอย่างใหญ่หลวง จิตที่เมตตาต่อสรรพชีวิตมุ่งหวังความสมานฉันท์กลมเกลียวกลับคืนสู่โลก และจิตที่สัมผัสพลังแห่งธรรมชาติ ทำให้เกิดแรงผลักดันที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ เพื่อหาคำตอบในการดำเนินชีวิต - ภาพหลอนทางประสาทประกอบกับจิตที่ฝึกฝนกับการแสวงหาคำตอบในการดำเนินชีวิต นำไปสู่การตั้งคำถามได้ถูกต้องว่า "ชีวิต เกิดมาเพื่ออะไร" - จิตกรุณาของครูที่สอนการเจริญสมาธิแบบโยคะ ทำให้คุณเอเลนสามารถนำจิตเข้าสู่สภาวะผ่อนคลายและมีสมาธิอย่างลึกซึ้ง ทำให้ตระหนักว่ามีร่างกายและจิตวิญญาณที่มีเป้าหมาย ซึ่งจำเป็นต้องเรียนรู้เป้าหมายนั้นให้ได้
การกระทำ	- การที่คุณพ่อส่งไปเรียนในโรงเรียนประจำทำให้เขาพบกับเงื่อนไขในชีวิตหลายด้าน เช่นความกดดันจากการไปโบสถ์ทุกวัน และการเรียนรู้แบบวิทยาศาสตร์ที่ทำให้มีความคิดตั้งคำถามเป็นเหตุเป็นผล นำไปสู่การแสวงหาความจริงด้วยตนเอง - การสอนของครูที่โรงเรียนในเรื่องการฝึกเจริญสมาธิแบบโยคะ ทำให้ภายหลังคุณเอเลนสามารถนำพาให้จิตเข้าสู่สภาวะผ่อนคลายและมีสมาธิอย่างลึกซึ้ง จนตระหนักว่ามีร่างกายและจิตวิญญาณที่มีเป้าหมาย - การกระทำที่ต่อต้านวัฒนธรรมกระแสหลัก ด้วยการหาความรู้ในห้องเรียนที่เกี่ยวกับมนุษย์ด้วยตัวเอง และการเข้าหาธรรมชาติทำให้ได้ประสบการณ์สำหรับเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ธรรมชาติที่แท้จริงชีวิตต่อไป - การเก็บลูกเกาลัดที่ตกอยู่กับพื้นดินในป่ามีรากเล็ก ๆ มาปลูกแล้วเฝ้าดูการเติบโตกลายเป็นแรงบันดาลใจสำคัญที่ทำให้เขาตั้งใจทำงานฟื้นฟูธรรมชาติ - การเสพยาทำให้เกิดภาพหลอน เมื่อประกอบกับจิตที่ฝึกฝนกับการแสวงหาคำตอบในการดำเนินชีวิต จึงนำไปสู่การตั้งคำถามได้ถูกต้องว่า "ชีวิต เกิดมาเพื่ออะไร" - การเดินทางไปยังทวีปอเมริกาได้ทำให้เห็นรัฐบาลทหารเผด็จการกับนายทุนเอาเปรียบคนจน รวมทั้งเห็นประเทศที่ร่ำรวยเข้าไปกอบโกยทรัพยากรธรรมชาติในประเทศที่ยากจนอย่างชัดเจน

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
การกระทำ	- การเดินทางไปยังสหรัฐอเมริกาทำให้เห็นสภาพป่าอันสมบูรณ์กับชีวิตสัตว์ตามธรรมชาติ และต้องการเดินทางไปทำงานในป่าที่แคนาดาจนได้สัมผัสความรู้สึกที่ลึกซึ้งมากและเปี่ยมล้นด้วยพลังธรรมชาติ - การอ่านหนังสือที่เขียนถึงเรื่องราวของชุมชนอังกฤษ รวมทั้งคำสอนของพระเจ้าเกี่ยวกับจิตวิญญาณและสำนักแห่งธรรมชาติ ทำให้เขาารู้ซึ่งถึงปรากฏการณ์ที่เขาได้รับบนยอดเขาในแคนาดา และตัดสินใจไปร่วมงานที่ชุมชนฯ ทันที - การเข้ามาอยู่ที่ชุมชนอังกฤษทำให้เขาได้แลกเปลี่ยนความเห็นกับผู้คนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโลกอย่างเข้าอกเข้าใจที่สุดแบบมีมิตรภาพเป็นครั้งแรก - การอ่านข้อความจากนิตยสารเล่มหนึ่งที่แปะอยู่บนข้างฝาในห้องน้ำของชุมชนฯ ซึ่งถามว่า “ถ้าคุณต้องการเปลี่ยนแปลงโลกให้ดีขึ้น คุณจะเริ่มที่ตัวเองหรือผู้อื่น” ทำให้แนวทางการแก้ปัญหาและการกระทำของเขาเติบโตจากมีสติเชิงวิมุติธรรม
วัฒนธรรม	- กฎเกณฑ์โรงเรียนและโบสถ์ประจำอันเข้มงวดที่ไม่สามารถตอบคำถามเรื่องราวได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล วัฒนธรรมตะวันตกสมัยใหม่ที่ทำอย่างกับว่าโลกและคนเป็นเครื่องจักรกล รวมทั้งการเรียนการสอนตามระบบปกติที่ขาดการเชื่อมโยงถึงความเป็นมนุษย์ตามธรรมชาติ ทำให้คุณเอเลนต้องดิ้นรนแสวงหาอิสรภาพ และความรู้ใหม่ด้วยตนเอง - วัฒนธรรมการทำกิจกรรมนอกห้องเรียนของเหล่านักศึกษา ทำให้คุณเอเลนมีโอกาสเก็บเกี่ยวประสบการณ์ที่ช่วยให้เขามีความสามารถเดินทางไปแสวงหาความรู้และเรียนรู้ชีวิตด้วยตนเองในต่างถิ่นได้เป็นอย่างดี - วัฒนธรรมการเล่นของเด็กอย่างเกมส์สงครามลูกเกาลัด เป็นแรงบันดาลใจให้เขาเก็บลูกเกาลัดมาปลูกและสังเกตการเติบโต ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจชีวิตภายหลัง - วัฒนธรรมของผู้มีอำนาจที่ชอบเอารัดเอาเปรียบคนยากจนและกอบโกยทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้คุณเอเลนยังมีความปรารถนาอย่างรุนแรงที่จะช่วยขจัดปัญหาให้หมดสิ้นไป

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
	- วัฒนธรรมการปะช้อความเพื่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ไว้ในห้องน้ำ ทำให้คุณเอเลนได้ตั้งคำถามกับตัวเองเสียใหม่ว่าถ้าจะเปลี่ยนแปลงโลกให้ดีขึ้น จะเริ่มที่ตัวเองหรือผู้อื่น ทำให้คุณเอเลนเกิดจิตและความคิดอันแจ่มใสในเรื่องของแนวทางการแก้ปัญหาโดยเริ่มที่ตัวเอง ไม่ใช่มุ่งแต่จะมองว่าความผิดเป็นของผู้อื่น และต้องกำจัดหรือแก้ที่คนเหล่านั้น
สังคม และ สิ่งแวดล้อม	- ความเสื่อมโทรมของสังคมและสิ่งแวดล้อมนำมาซึ่งความเคลื่อนไหวทางสังคมและสิ่งแวดล้อมระดับโลก ที่รวมถึงแนวคิดการเปลี่ยนแปลงโลกในยุคดิจิทัล ทำให้คุณเอเลนมีความปรารถนาที่จะเห็นความสมานฉันท์กลมเกลียวกลับคืนสู่โลก - การสื่อสารและการคมนาคมที่ทันสมัยช่วยให้การเดินทางมายังทวีปอเมริกา เพื่อค้นหาคำตอบให้กับชีวิตเป็นเรื่องที่ง่าย รวมทั้งการเผยแพร่หนังสือเรื่องราวของชุมชนอังกฤษ และนิยายสารที่มีการตั้งคำถามว่า "ถ้าคุณต้องการเปลี่ยนแปลงโลกให้ดีขึ้น คุณจะเริ่มที่ตัวเองหรือผู้อื่น" ล้วนช่วยให้ "จิตวิวัฒน์" เกิดแก่คุณเอเลน - ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตและความสมบูรณ์ของธรรมชาติที่คุณเอเลนได้สัมผัสต่างกรรมต่างวาระทำให้เกิดการสะสมประสบการณ์ ซึ่งนำไปสู่ความตระหนักถึงความยิ่งใหญ่ของพลังแห่งธรรมชาติ

กรณีศึกษาเจ้าบ้านคนที่ 5: คุณมิเรียน (บ้านในโครงการระยะที่สอง)

หากจะกล่าวถึงผู้หญิงเก่งคนหนึ่งที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนอังกฤษมาเป็นเวลานาน คงจะต้องรวมถึงคุณมิเรียนผู้ซึ่งเคยเป็นทั้งคณะกรรมการผู้ดูแลผลประโยชน์ และคณะกรรมการบริหารของมูลนิธิอังกฤษ ปัจจุบัน เธอยังทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโครงการ "เล่นเพื่อจิตวิวัฒน์" (Games of Transformation) ดำเนินการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งเน้นการเล่นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ประเมินตนเองและเข้าถึงวิถีแห่งการพัฒนาตน

บ้านของเธอเป็นบ้านไม้ 2 ชั้นหลังคาปั้นหยารูปทรงประหลาดเพราะออกแบบให้เอียงไปตามแนวที่ดินซึ่งอยู่ตรงมุมส่วนหน้าของโครงการระยะที่สอง ฝานั่งบ้านทาสีฟ้าอ่อนดูเย็นตาขึ้นล่างด้านหน้าทำเป็นสำนักงานเล็ก ๆ ด้านหลังเป็นส่วนพักอาศัยของผู้ร่วมงาน 1 คน ส่วนชั้นสองเป็นที่พักของคุณมิเรียนออกแบบในลักษณะห้องชุด ทาสีขาวดูสะอาดสะอ้าน

คุณมิเรียนเกิดในเมืองใหญ่ไม่ห่างจากที่ตั้งของชุมชนอังกฤษเท่าไรนัก แต่พออายุ 1 ขวบ คุณพ่อซึ่งเป็นข้าหลวงก็พาไปอยู่ที่ทวีปแอฟริกา เนื่องจากได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติราชการดูแล

ประเทศในอาณานิคมของสหราชอาณาจักร เริ่มต้นที่ประเทศไนจีเรียและต่อมาที่ประเทศเลโซโทซึ่งมีเขตติดกับประเทศแอฟริกาใต้ ทั้งคุณพ่อและคุณแม่เป็นคนประเภท “หัวก้าวหน้า” คือนิยมความเป็นธรรม ความเท่าเทียมกัน ห่วงใยความรู้สึกของผู้อื่น และตระหนักดีในปัญหาทางสังคม หรือเป็นคนแบบมีมโนสำนึกตัวเอง ตอนนั้น คุณพ่อเป็นแกนหลักในการดำเนินการให้เอกราชแก่เลโซโท ขณะที่คุณแม่ทำงานเป็นอาสาสมัครพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพราะฉะนั้น คุณมีเรียนและพี่น้องจึงได้รับการเลี้ยงดูมาแบบติดดิน ท่ามกลางความอบอุ่นทั้งจากพ่อแม่และบรรดาครอบครัวชาวาราชการชาวแอฟริกันพื้นเมือง อิทธิพลที่ได้รับจากคุณพ่อคุณแม่ ประกอบกับประสบการณ์ตรงที่พบเห็นการเหยียดผิวโดยพวกที่เรียกตัวเองว่า “ชาวคริสเตียน” ตลอดเวลาในช่วงที่อยู่โรงเรียนประจำในแอฟริกาใต้ ทำให้คุณมีเรียนเชื่อในหลักมนุษยธรรมและความเท่าเทียมกันแบบมีมโนสำนึก และถอยห่างจากคำสอนของพระเจ้าตามแนวคิดแบบมีมโนสำนึกของคริสเตียนอนุรักษนิยมที่เคร่งปฏิบัติตามจารีตมาตั้งแต่สมัยมัธยม

ด้วยความที่ชอบเรียนภาษากับแต่งเรียงความมาก เธอจึงเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาสื่อสารมวลชน และร่วมงานการทำหนังสือพิมพ์ของนักศึกษา อีกทั้งเข้าเป็นสมาชิกของสหภาพนักศึกษาแอฟริกาใต้ เนื่องจากเธอมุ่งหวังที่จะเป็นนักหนังสือพิมพ์ผู้เขียนบทวิเคราะห์การเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างถอนรากถอนโคนได้ในอนาคต แล้วเธอก็สมหวังเมื่อได้ทำงานกับหนังสือพิมพ์แนวเสรีนิยมเป็นเวลา 3 ปีระหว่างนั้น ครอบครัวของเธอได้รู้จักกับนักบำบัดรักษาด้วยพลังจิต ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติตามวัฒนธรรมจิตวิญญาณแบบตะวันตก (Western mystery tradition) ทำให้ทุกคนเกิดความสนใจและเข้าร่วมในกลุ่มที่สื่อถึงโลกทางจิตวิญญาณเพื่อฟังเสียงคำสอนจากภายใน เฉพาะคุณมีเรียนนั้น เธอยังได้เข้าร่วมโครงการจิตวิวัฒน์ที่หวังผลในระดับกลุ่มชนอันเป็นความร่วมมือระหว่างคนหลายเชื้อชาติในแอฟริกาใต้ ซึ่งที่นั่นเธอได้พบกับกลุ่มผู้ที่สนใจงานปฏิรูปความเป็นธรรมทางสังคมเช่นเดียวกันอีกหลายคน แล้วในที่สุดเธอก็ลาออกจากรางานและเดินทางมายังสหราชอาณาจักรเพื่อแสวงหาความเข้าใจเรื่องจิตวิวัฒน์นี้เพิ่มเติม

ระหว่าง 2 ปีถัดมาเธอได้ทดลองฝึกปฏิบัติหลายแนวทางทั้งแบบเป็นเอกเทศและแบบกลุ่ม แต่ก็ยังไม่มีความก้าวหน้าชัดเจนจนกระทั่งเธอไปร่วมงานพัฒนาชุมชนที่ยากไร้ในมหานครลอนดอน ซึ่งเธอได้เผชิญกับสถานการณ์ที่เธอไม่เคยได้ประสบมาก่อนตั้งแต่ดีที่สุดไปจนถึงเลวร้ายที่สุด ทำให้เธอเกิดทั้งความเศร้าโศก เสียใจ และสิ้นหวังมากจนกระทั่งเธอต้องตั้งสติหยุดคิดหยุดประเมินค่าและตัดสินใจเหตุการณ์ทุกอย่าง ในที่สุดเธอก็รู้แจ้งด้วยตัวเองว่า “การอยู่กับปัจจุบันขณะ” นั้นช่วยให้เธอมีความปิติสุขได้อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด

ในปี 1972 คุณแม่ของเธอได้ยินเรื่องราวของชุมชนอังกฤษจากญาติ สองแม่ลูกจึงมาเยี่ยมเยือนชุมชนฯ เป็นครั้งแรก ซึ่งบรรยากาศทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่หลอมรวมอยู่ในวิถี

ชีวิตของชุมชนฯ ประกอบกับหนังสือคำแนะนำจากพระเจ้าของคุณแอนกับคุณดอลลี รวมทั้งหนังสือวิสัยทัศน์ของชุมชนอังกฤษในเรื่องโลกาภิวัตน์ (world transformation) ของคุณเดฟประทับใจเธอมาก จนทำให้เธอตัดสินใจย้อนกลับมาใช้ชีวิตในชุมชนอย่างถาวรในปี ถัดมานั่นเอง

ช่วงแรกคุณมิเรียนต้องปรับทัศนคติของเธอมากพอสมควร เพราะชุมชนฯ ไม่ได้กระตือรือร้นที่จะปฏิรูปสังคมเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันดังเช่นที่เธอหวัง แต่ชุมชนฯ ให้น้ำหนักที่การค้นหา "ความรู้แจ้ง" จากภายในและการสร้างสรรค์โลกใบใหม่มากกว่าการเหยียดขนาดแผลเรื้อรังของสังคมให้เกิดผลในทันที อย่างไรก็ตาม เมื่อเธอเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนฯ หลายด้านซึ่งเปิดโอกาสให้เรียนรู้ถึงวิสัยทัศน์และแนวทางที่จะบุกเบิกร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดที่ว่าวิญญาณแห่งพระเจ้าสถิตอยู่ทุกแห่งหน ในธรรมชาติ ในระบบนิเวศ และในจิตวิญญาณเพื่อเชื่อมโยงสรรพสิ่งให้เป็นหนึ่งเดียว เธอก็ค่อย ๆ สามารถปรับตัวได้ จนเมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานในสำนักพิมพ์ของชุมชน เธอมีโอกาสร่วมพิมพ์ผลงานของคุณเดฟเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้เธอ "รู้แจ้ง" ถึงปรัชญาและแนวทางการเข้าถึง "ยุคใหม่ของจิตวิญญาณ" แบบองค์รวมของมีมส์คิรามในช่วงนั่นเอง

กิจกรรมของคุณมิเรียนต่อจากนั้นก็มีหลากหลายนับตั้งแต่การพัฒนาคณะประกอบที่ได้มาจากการประสบการณ์ (experiential components) เพิ่มเติมเข้าไปในโครงการต่าง ๆ ไปจนถึงการเป็นกรรมการบริหารชุมชนฯ ในหลายวาระ แต่ที่เธอมีส่วนร่วมมาตลอดตั้งแต่ปี 1978 ก็คือโครงการ "เล่นเพื่อจิตวิวัฒน์" ซึ่งเธอเริ่มทำหน้าที่ผู้อำนวยการตั้งแต่ปี 1987 เป็นต้นมา เมื่องานของโครงการนี้ขยายออกไปในวงกว้างมากขึ้นและเธอทำงานให้กับมูลนิธิอังกฤษโดยตรงน้อยลง เธอจึงจำเป็นต้องหาที่อยู่ซึ่งมีสำนักงานพร้อมซึ่งเธอต้องการให้มีลักษณะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วย ดังนั้น เธอไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากนำเงินที่สะสมมาตลอด 15-20 ปี มาซื้อที่ดินและปลูกบ้านบนที่ดินแปลงสุดท้ายของโครงการระยะที่สองนี้เอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปผลการประเมินระดับพัฒนาการของคุณมิเรียนรวมทั้งปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์สู่มีมส์คิราม (ส้ม น้ำเงิน แดง) ดังตารางที่ 4.22 และตารางที่ 4.23 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22
การประเมินระดับพัฒนาการของเจ้าบ้านคนที่ 5 ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
จิตสำนึก			
สังคม	คราม	"รู้แจ้ง" ถึงหลักปรัชญาและแนวทางการเข้าถึง "ยุคใหม่ของจิตวิญญาณ" แบบองค์รวมที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของโลกได้	holistic, grows consciousness, global awareness
สิ่งแวดล้อม	คราม	ตระหนักว่าวิญญาณแห่งพระเจ้าสถิตอยู่ทุกแห่งหนในธรรมชาติ รวมทั้งในจิตวิญญาณ เพื่อเชื่อมโยงสรรพสิ่งให้เป็นหนึ่งเดียว	synergy of all life, belong to universe
ความตั้งใจ	คราม	ตั้งใจร่วมบุกเบิกและสร้างสรรค์โลกใบใหม่ มากกว่าการเหยียวยาบดแผลเรื้อรังของสังคมให้เกิดผลในทันที	restore harmony, plan for long range
พฤติกรรม			
อาชีพ	คราม	การพัฒนาองค์ประกอบที่ได้มาจากการประสบการณ์เพิ่มเติมเข้าไปในระบบ การศึกษาเรียนรู้ การเป็นกรรมการบริหาร ชุมชนฯ เครือข่ายที่มุ่งแพร่ขยายจิตสำนึกแห่งโลก และโครงการ "เล่นเพื่อจิตวิวัฒน์"	experiential, holistic global networks, reintroduce spirit
กิจวัตรอื่น ๆ	คราม	ฝึกปฏิบัติพัฒนาจิตหลายแนวทาง และเข้าร่วมกิจกรรมที่มีอย่างหลากหลายในชุมชน	diversity, broad interest ranges
วัฒนธรรม			
ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน	คราม	พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้คนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโลกเพื่อประโยชน์แห่งสรรพชีวิตทั้งหลายอย่างเข้าอกเข้าใจ	interconnected, life system benefit, not isolationist

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ด้าน	มีม	กรณีตัวอย่าง	คำไขในเกลียวพลวัตร
วิถีชีวิต/กิจกรรมทางสังคม	คราม	คิดค้นและดำเนินการกิจกรรมที่หลากหลายทั้งในท้องถิ่นและต่างประเทศ เพื่อบูรณาการสำนักแห่งโลกเข้ากับชีวิตประจำวัน	think global act local, life system benefit
ระบบสังคม และสิ่งแวดล้อม			
ระบบสังคม	คราม	มีชีวิตที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบของชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมหลากหลายที่สนับสนุนการฟื้นฟูโลก	many alternatives, global citizen, sustainable world
สิ่งแวดล้อม	คราม	มีความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิประเทศ มีพืชผักสวนครัว ไม้ดอก ไม้ผล อินทรีย์และไม้ยืนต้นที่ให้ความร่มรื่น ผู้คนหลายชาติอยู่ร่วมกัน เป็นหมู่บ้านแห่งโลก สิ่งปลูกสร้างมีตั้งแต่ที่ใช้เทคโนโลยีมาก เป็นแบบชนบท จนถึงที่พักปรักหักพัง	highly diversified

ตารางที่ 4.23

ปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์ของเจ้าบ้านคนที่ 5 ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
จิต	- จิตของคุณพ่อและคุณแม่ที่นิยมความเป็นธรรม ความเท่าเทียมกัน ห่วงใยความรู้สึกของผู้อื่น และตระหนักดีในปัญหาทางสังคม ส่งผลให้คุณมีเรียนเชื่อในหลักมนุษยธรรมและความเท่าเทียมกันด้วย และถอยห่างจากคำสอนของพระเจ้าตามแนวคิดแบบมีมส์น้ำเงินของคริสเตียนอนุรักษ์นิยมที่ยึดถือประเพณีปฏิบัติอย่างเคร่งครัดมาตั้งแต่วัยมัธยม - จิตที่กรุณาของบุคคลต่าง ๆ ในการชี้แนะให้คุณมีเรียนมีความก้าวหน้าในกระบวนการจิตวิวัฒน์ ได้แก่ นักบำบัดรักษาด้วยพลังจิตที่ชี้แนะหนทางแห่งจิตวิวัฒน์เป็นคนแรก เหล่าผองเพื่อนในกลุ่มที่สื่อกับโลกทางวิญญาณเพื่อพึงเสียงคำสอนจากภายใน คุณแม่ผู้ชักชวนให้ไปเยี่ยมเยือนชุมชนอังกฤษ กัลยาณมิตรใน

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
	ชุมชนฯ ที่ชี้ให้เห็นวิสัยทัศน์และแนวทางที่จะบุกเบิกร่วมกัน และคุณเดฟที่อธิบายหลักปรัชญาและแนวทางการเข้าถึง “ยุคใหม่ของจิตวิญญาณ” แบบองค์รวมผ่านงานเขียน เป็นต้น
การกระทำ	- การกระทำที่เป็นตัวอย่างของคุณพ่อคือการเป็นแกนหลักในการดำเนินการให้เอกราชแก่เลโซโธ การกระทำที่เป็นตัวอย่างของคุณแม่คือทำงานเป็นอาสาสมัครพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การเลี้ยงดูลูก ๆ ของท่านมาแบบติดดิน การให้ความอบอุ่นทั้งจากคุณพ่อคุณแม่และบรรดาครอบครัวชาวการชาวแอฟริกันพื้นเมืองโดยไม่มีการแบ่งแยกผิวพรรณ ทำให้คุณมีเรียนมองเห็นการเหยียดผิวโดยพวกที่เรียกตัวเองว่า “ชาวคริสเตียน” เป็นตัวอย่างแบบตรงกันข้ามอย่างชัดเจน ซึ่งทำให้คุณมีเรียนเชื่อในหลักมนุษยธรรมและความเท่าเทียมกัน และถอยห่างจากคำสอนของพระเจ้าตามแนวคิดแบบมีมสีน้ำเงินของคริสเตียนอนุรักษนิยมที่ยึดถือประเพณีปฏิบัติอย่างเคร่งครัดมาตั้งแต่วัยมัธยม - การได้รู้จักกับนักบำบัดรักษาด้วยพลังจิต ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติตามวัฒนธรรมจิตวิญญาณแบบตะวันตก เปรียบเสมือนประตูที่ทำให้คุณมีเรียนเริ่มสัมผัสกับแนวทางแห่งจิตวิวัฒน์เป็นครั้งแรก
วัฒนธรรม	- ความล้มเหลวของของคริสเตียนอนุรักษนิยมที่ยึดถือประเพณีปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในการสร้างความรักความเมตตาให้เกิดขึ้นในใจคนผิวขาวที่เข้าไปยึดอำนาจในแอฟริกา ทำให้คุณมีเรียนมองเห็นการเหยียดผิวโดยพวกที่เรียกตัวเองว่า “ชาวคริสเตียน” อย่างชัดเจน ยิ่งทำให้คุณมีเรียนเชื่อในหลักมนุษยธรรมและความเท่าเทียมกันตามตัวอย่างที่คุณพ่อคุณแม่ทำ - วัฒนธรรมจิตวิญญาณแบบตะวันตก ทำให้คุณมีเรียนเกิดศรัทธาและสนใจที่จะแสวงหาความเข้าใจเรื่องจิตวิวัฒน์เพิ่มเติม จนทำให้เธอตัดสินใจลาออกจากงานและเดินทางมายังสหราชอาณาจักร - บรรยายทางวัฒนธรรมที่หลอมรวมอยู่ในวิถีชีวิตของชุมชนฯ ทำให้เธอตัดสินใจย้อนกลับมาใช้ชีวิตในชุมชนอย่างถาวร

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
สังคม และ สิ่งแวดล้อม	- บรรยายภาพของสิ่งแวดล้อมที่หลอมรวมอยู่ในวิถีชีวิตของชุมชนฯ ประกอบกับหนังสือคำแนะนำจากพระเจ้าของคุณแอนกับคุณดอลลี รวมทั้ง หนังสือวิสัยทัศน์ของชุมชนอังกฤษในเรื่องโลกาภิวัตน์ (world transformation) ของคุณเดฟประทับใจเธอมาก จนทำให้เธอตัดสินใจย้อนกลับมาใช้ชีวิตในชุมชนอย่างถาวร - สภาพแวดล้อมของชุมชนที่ยากไร้ในมหานครลอนดอน ทำให้เธอได้เผชิญกับสถานการณ์ที่เธอไม่เคยได้ประสบมาก่อน ทำให้เธอเกิดทั้งความเศร้าโศก เสียใจ และสิ้นหวังมากจนกระทั่งเธอต้องตั้งสติหยุดคิดหยุดประเมินค่าและตัดสินใจเหตุการณ์ทุกอย่าง ซึ่งนำไปสู่การรู้แจ้งด้วยตัวเองว่า “การอยู่กับปัจจุบันขณะ” นั้นช่วยให้เธอมีความปิติสุขได้อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด - การคมนาคมที่ทันสมัยช่วยให้การเดินทางมายังสหราชอาณาจักร เพื่อแสวงหาความเข้าใจเรื่องจิตวิวัฒน์เพิ่มเติมเป็นเรื่องที่ง่าย ส่วนเทคโนโลยีสิ่งพิมพ์ก็ช่วยให้คุณมีเขียนเข้าถึงปรัชญาและแนวทางการเข้าถึง “ยุคใหม่ของจิตวิญญาณ” แบบองค์รวม

เพื่อให้ได้ภาพกว้างของบริบทในระดับบุคคลที่เอื้อต่อการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์แบบยั่งยืน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลในเชิงปริมาณเพิ่มเติมและสามารถสรุปผลการประเมินระดับพัฒนาการ รวมทั้งปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์สู่ระดับเหนือวัตถุนิยมของผู้ซื้อบ้านก่อนที่จะเริ่มเข้ามาเกี่ยวข้องกับโครงการ พบคำตอบดังนี้

ด้านจิตสำนึก ที่สะท้อนผ่านโลกทัศน์และความรู้สึกของผู้ซื้อบ้านเมื่อแรกเริ่มเข้ามาอยู่อาศัยในโครงการมีลักษณะเด่นที่สุดเป็นมีมส์สีเขียว สีเหลือง และสีน้ำเงินตามลำดับด้วยค่าเฉลี่ยที่อยู่ในเกณฑ์สูง ดังตารางที่ 5 ในภาคผนวก ค. ซึ่งสอดคล้องกับเหตุผลที่เจ้าบ้านส่วนใหญ่ระบุว่าซื้อบ้านเพราะคำนึงถึงการอนุรักษ์ธรรมชาติซึ่งเป็นเหตุผลของมีมส์เขียวขึ้นไป

ด้านพฤติกรรม ที่สะท้อนผ่านการดูแลสุขภาพและการใช้จ่ายใช้สอยของผู้ซื้อบ้านเมื่อแรกเริ่มเข้ามาอยู่อาศัยในโครงการมีลักษณะเด่นที่สุดเป็นมีมส์เขียว สีเหลือง และสีส้มตามลำดับด้วยค่าเฉลี่ยที่อยู่ในเกณฑ์สูง ดังตารางที่ 5 ในภาคผนวก ค.

ด้านวัฒนธรรมและสังคม จากการพิจารณาลักษณะงานครั้งหลังสุดก่อนที่ผู้ซื้อบ้านจะเข้ามาอยู่อาศัยในโครงการมีลักษณะเด่นที่สุดเป็นสีเหลือง ดังตารางที่ 3 ในภาคผนวก ค.

จากข้อมูลข้างต้น อาจสรุปในเบื้องต้นได้ว่าผู้ซื้อบ้าน สถาปนิก และนักพัฒนาโครงการมีพัฒนาการไปในทิศทางเดียวกัน คือมีจิตวิวัฒน์และมีการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ไปอยู่ในระดับ

เหนือวัตถุนิยมทุกด้าน จึงกล่าวได้ว่าการบุกเบิกโครงการยั่งยืนให้สำเร็จได้ต้องอาศัยคุณา พจิต และกระบวนการทัศน์ระดับสูง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ในความเป็นจริงมีโอกาสสูงที่ระดับ พัฒนาการโดยรวมของผู้ซื้อบ้านกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามจะอยู่ที่มีมศีศรามาแล้ว เนื่องจากมีผู้ตอบ แบบสอบถาม 8 คนจากทั้งหมด 17 คนอยู่ในชุมชนนี้ หรือรู้จักชุมชนนี้ นีมานานมากก่อนที่จะซื้อ บ้านรักษณีเวศน์จึงน่าจะได้รับอิทธิพลของมีมศีศรามาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตและ กระบวนทัศน์เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ แต่เนื่องจากผู้วิจัยสร้างตัวบ่งชี้ไว้เพียง ระดับสี่เหลืองด้วยเหตุที่ไม่คาดคิดว่าจะพบกลุ่มตัวอย่างที่มีมศีศรามา ผู้ตอบแบบสอบถามจึงไม่มี โอกาสเลือกคำตอบที่บ่งชี้ถึงมีมศีศรามาไปด้วย ดังนั้น จึงนับว่าเป็นข้อจำกัดของการทำวิจัยด้วย วิธีการเชิงปริมาณเพื่อศึกษาเรื่องเกี่ยวกับมีม

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่ช่วยให้เกิดจิตวิวัฒน์สู่ระดับเหนือวัตถุนิยมในกลุ่มผู้ซื้อบ้านที่ ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้วิธีการค้นหาคำตอบ 2 วิธีด้วยกัน

วิธีแรก สอบถามลักษณะภูมิหลังของครอบครัว สังคม และสิ่งแวดล้อมในช่วงเยาว์วัย แล้วนำไปหาลักษณะความสัมพันธ์กับมีมของผู้ซื้อบ้านเมื่อแรกเริ่มเข้ามาอยู่อาศัยในโครงการเพื่อ ทดสอบสมมติฐานว่า "ผู้ที่เติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่มีพัฒนาการสูงย่อมมีจิตวิวัฒน์ระดับสูง" จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ตารางที่ 7 ในภาคผนวก ค.) พบว่าระดับพัฒนาการ ของสภาพแวดล้อมโดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กับระดับจิต ทำให้ต้องปฏิเสธสมมติฐานด้วยระดับ นัยสำคัญ .05

วิธีที่สอง สอบถามว่าปัจจัยในชีวิตวัยเยาว์ของผู้ตอบแบบสอบถามมีผลต่อการ ตัดสินใจเลือกเช่าอยู่ในบ้านหลังนี้หรือไม่ โดยใช้คำถามปลายเปิด

ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามที่ผู้ตอบให้เหตุผลในการซื้อบ้านว่าซื้อเพราะ "ค่านิยม ชุมชน" "วิถีชีวิตชุมชน" "กิจกรรมในชุมชน" หรือ "การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม" อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่ง สะท้อนถึงการตัดสินใจที่เป็นกุศล นั่นคือการตัดสินใจที่จะใช้ชีวิตแบบยั่งยืนในสภาพแวดล้อมที่ ยั่งยืน พบว่ามีแบบสอบถามที่เข้าข่ายการพิจารณาทั้ง 17 ชุดครบตามจำนวนผู้ตอบทั้งหมด จากนั้นจึงไปพิจารณาที่คำถามปลายเปิดนี้ พบว่ามีผู้ระบุปัจจัยในชีวิตวัยเยาว์ที่มีผลต่อการเลือก เช่าอยู่ในบ้านหลังนี้จำนวน 13 คน ประมวลผลได้ดังตารางที่ 4.24 ผลการค้นพบซึ่งมีลักษณะเป็น ข้อมูลเชิงคุณภาพเช่นนี้ยืนยันว่าปัจจัยในวัยเยาว์มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจที่เป็นกุศลหรือจิต วิวัฒน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการค้นพบจากวิธีการสัมภาษณ์ประวัติส่วนบุคคลในเชิงลึกซึ่งมีลักษณะ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพด้วย

ตารางที่ 4.24

ปัจจัยที่สนับสนุนการตัดสินใจอันเป็นกุศลซึ่งนำไปสู่จิตวิวัฒน์ระดับเหนือวัตถุนิยม
กรณีศึกษาเจ้าบ้านผู้ตอบแบบสอบถาม ชุมชนอังกฤษ

ด้าน	กรณีตัวอย่าง
จิต	- ความเคยชินที่จะต้องย้ายบ้าน เนื่องจากธรรมชาติของอาชีพที่ต้องย้ายสถานที่ทำงานทุก 3-5 ปี - ความต้องการเรียนรู้การใช้ชีวิตในชุมชนนอกเหนือจากชีวิตในครอบครัว - มีแรงบันดาลใจและความฝันที่จะเรียนรู้วิถีแห่งจิตวิญญาณและธรรมชาติ - ความสนใจเรียนรู้เรื่องการเป็นผู้นำของผู้หญิงและการปลูกพืชอินทรีย์
การกระทำ	- การอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ - การอยู่ใกล้ชิดกับผู้คนที่มีคุณลักษณะและค่านิยมแบบยุคซิกซ์ตี้ - การเข้าเรียนในโรงเรียนประจำตั้งแต่อายุ 6-18 ปี ทำให้ต้องการเรียนรู้การใช้ชีวิตในชุมชนนอกเหนือจากชีวิตในครอบครัว - การได้รับคำบอกเล่าเกี่ยวกับชุมชนอังกฤษมาตั้งแต่สมัยก่อน - การอ่านหนังสือเกี่ยวกับการพัฒนาจิตวิญญาณและการใช้ชีวิตแบบทางเลือก
วัฒนธรรม	- คุณลักษณะของผู้คนและค่านิยมในยุคซิกซ์ตี้ - วิถีชีวิตที่ค่อนข้างจำกัดอยู่แต่ในโรงเรียนและครอบครัวตนเองทำให้เกิดความต้องการเรียนรู้การใช้ชีวิตในระดับที่กว้างขึ้น - วัฒนธรรมของคนรอบตัวให้ความเคารพธรรมชาติ ปกป้องรักษาธรรมชาติ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตวิญญาณ
สังคม และ สิ่งแวดล้อม	- สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติใกล้ตัว - การเผยแพร่หนังสือเกี่ยวกับจิตวิญญาณและการใช้ชีวิตแบบทางเลือก - ลักษณะการปลูกพืชอินทรีย์

2.5 คุณภาพความยั่งยืนของชุมชนและการเปลี่ยนแปลง

เนื้อหาในตอนนี้เป็นการศึกษาคุณภาพความยั่งยืนของชุมชนและการเปลี่ยนแปลงจากเมื่อแรกเริ่มมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อที่จะสามารถตอบได้ว่าระดับจิตหรือมิมมีความสัมพันธ์กับระดับความยั่งยืนของชุมชนอย่างไร เมื่อเวลาผ่านไปความยั่งยืนจะเปลี่ยนไปในลักษณะใด มีเหตุปัจจัยใดในสภาพแวดล้อมของชุมชนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และหากเกิดปัญหาซึ่งจะบ่อนทำลายความยั่งยืนของชุมชน จะมีวิธีแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไรซึ่งจะทำให้รักษาความยั่งยืนไว้ได้